

Vereniging Partij van de Arbeid

Postbus 30204
2500 GE 's-GRAVENHAGE

Sliedrecht, 30 juni 2020

Onze referentie : PA/NdO/6151/1787
Betreft : controleverklaring betreffende het financieel verslag en de overzichten
Behandeld door :

Geachte

Hierbij ontvangt u 2 exemplaren van de controleverklaring behorende bij de rapportage bestaande uit:

- gewaarmerkt financieel verslag over 2019 inclusief activiteitenverslag, een overzicht van de bijdragen van in totaal € 4.500 of meer die de partij of haar neveninstellingen in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen en een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer;
- gewaarmerkte opgave van het aantal subsidiabele leden per peildatum 1 januari 2019 van de politieke partij Partij van de Arbeid en het aantal subsidiabele leden per peildatum 1 januari 2019 van de jongerenorganisatie Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid.

Deze controleverklaring mag alleen tezamen met bovengenoemde documenten worden verstrekt aan het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties en mag verder niet openbaar gemaakt worden.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

WITh accountants B.V.

Bijlagen.

Partij van de Arbeid
Postbus 30204
2500 GE 's-GRAVENHAGE

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Partij van de Arbeid

Verklaring betreffende het financieel verslag en de overzichten

Wij hebben het financieel verslag en de overzichten 2019 van Partij van de Arbeid te 's-Gravenhage gecontroleerd. Overeenkomstig artikel 25, eerste lid onder a tot en met c, en artikel 26, onder c tot en met e, van de Wet financiering politieke partijen bestaat de gecontroleerde (financiële) informatie uit:

- het financieel verslag over 2019 met daarin een weergave van de (financiële) informatie, die op grond van artikel 20 van de Wet financiering politieke partijen in de administratie is opgenomen. Het financieel verslag omvat tevens:
 - een volgens de normen van het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde rekening van kosten en opbrengsten met bijbehorende toelichting, van belang zijnde voor de vaststelling van de subsidie;
 - een opgave van de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde gegevens omtrent het ledental per peildatum 1 januari 2019 van in totaal 40.592 van de politieke partij en het ledenaantal per peildatum 1 januari 2019 van in totaal 1.431 van de aangewezen jongerenorganisatie.

Het financieel verslag wordt vergezeld van een activiteitenverslag.

- een overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd;
- een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd.

Oordeel betreffende het financieel verslag en de overzichten

Naar ons oordeel geven:

- het financieel verslag 2019 (artikel 25, eerste lid, onder a) en de daarin opgenomen rekening van kosten en opbrengsten (artikel 26 onder c);
- het overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in dat kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder b); en
- het overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder c), een getrouw beeld.

Tevens zijn wij van oordeel dat de bij het financieel verslag 2019 gevoegde opgave omtrent het ledental van de politieke partij en van de aangewezen politieke jongerenorganisatie, conform artikel 26, onder d van de Wet financiering politieke partijen, juist is.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Wij zijn van oordeel dat de partij de aan de subsidie verbonden verplichtingen heeft nageleefd en het financieel verslag en de overzichten voldoen aan de bij of krachtens de Wet financiering politieke partijen gestelde voorschriften.

Tevens melden wij dat het activiteitenverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met het financieel verslag.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag en de overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beperking in het gebruik en verspreidingskring

Dit gewaarmerkte financieel verslag en de overzichten 2019 zijn opgesteld ten behoeve van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met als doel Partij van de Arbeid in staat te stellen te voldoen aan de relevante bepalingen van de Wet financiering politieke partijen. Hierdoor is het financieel verslag en de overzichten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Partij van de Arbeid en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot het financieel verslag en de overzichten

Verantwoordelijkheden van het bestuur

Het bestuur van Partij van de Arbeid is verantwoordelijk voor het opmaken van het financieel verslag en de overzichten in overeenstemming met de Wet financiering politieke partijen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van het financieel verslag en de overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheden van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over het financieel verslag en de overzichten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat het financieel verslag en de overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevat.

- 3 -

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in het financieel verslag en de overzichten. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat het financieel verslag en de overzichten een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van het financieel verslag en de overzichten en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de politieke partij. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de politieke partij gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van het financieel verslag.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

[REDACTED] Sliedrecht, 29 juni 2020.

[REDACTED] WITh accountants B.V.

Partij van de Arbeid:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2019 bedraagt: 40.592

Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2019 bedraagt: 1.431

Giften > boven € 4500,- 2019

	CLB	FMS	JS	PVDA	WBS	datum	Subtotaal 2019	Adres	Woonplaats
Leen Verbeek	-4.237,56			-640,44			-4.878,00		LELYSTAD
Paul Tang				-5858,53			-5.858,53		AMSTERDAM
Agnes Jongerius				-513,08		15-02-19			UTRECHT
				-1399,87		02-05-19			
				-1399,87		05-08-19			
				-1445,02		14-11-19	-6157,71		
Khadja Arif				-7676,74			-7676,74		AMSTERDAM
Lodewijk Asscher				-6074,11			-6074,11		AMSTERDAM
Henk Nijboer				-5836,60			-5836,60		GRONINGEN
Sander den Hartog				-1050,83		25-01-19			BLARICUM
				-1034,28		11-02-19			
				-1050,83		25-02-19			
				-1050,83		25-03-19			
				-1050,83		25-04-19			
				-1050,83		25-05-19			
				-1050,83		25-06-19			
				-1050,83		24-07-19			
				-1050,83		27-08-19			
				-1050,83		24-10-19			
				-1050,83		26-10-19			
				-1050,83		21-11-19			
				-1050,83		21-12-19	-13644,24		
Atkje Kuiken				-6233,53			-6233,53		BREDA
Lillanne Ploumen				-5669,04			-5669,04		AMSTERDAM
Kati Piri				-5937,13			-5937,13		'S-GRAVENHAGE
Jetta Klijnsma				-408,24			-4645,80		'S-GRAVENHAGE
Frans Timmermans				-8291,74			-8291,74		TERVUREN België
William Moortag				-5638,20			-5638,20		BLAUWESTAD
Nelleke Vedelaar				-6059,54			-6059,54		ZWOLLE
							TOTAAL	-92.600,91	

With accountants
in non-profit

schulden > € 25.000 vereniging en neveninstellingen zoals gevraagd in de WFPF

datum	Crediteurnummer	Crediteur	Bedragen	Adres	postcode/woonplaats
31-12-2019		rekening courant PVDA-FMS	287.741,82	Leegwater plein 45	2523 DB Den Haag
31-12-2018	38468	Platina Argenta Events Bussines comp		119.528,75 Benoordenhoutseweg 23	2596 BA Den Haag
31-12-2019	36808	Pylades		53.002,40 Anna Horstinkstraat 1	1382 MN Weesp
31-12-2019	38295	NIS5		99.781,14 Danzigerkade 17	1013 AP Amsterdam
31-12-2019	38179	Ditmeijers Group B.V		72.231,19 Diemenstraat 86	1013 CN Amsterdam
31-12-2019	36991	Enablist/Participation tools		50.285,09 Friezenstraat 24	2033 EA Haarlem
31-12-2019	35583	Hrm advisering Arjan/Forte		43.491,75 Mensinge 19	7608 AT Almelo
31-12-2019	38248	It Creation		114.344,34 Nieuwland Parc 155	3351 LJ Papendrecht
31-12-2019	38850	Stroom mediacomunicatie		149.906,95 goudsesingel 188	3011 KD Rotterdam
31-12-2019	1115	Van Slobbe Reclame bv		28.918,46 Escudostraat 38	2991 XV Barendrecht
31-12-2019	37825	With accountants		75.425,96 postbus 2150	2400 CD Alphen a/d Rijn
31-12-2019	38870	Groenewegen		58.105,23 Weg en bos 78	2661 GZ Bergschenhoek
31-12-2019	35267	Max.nl		131.445,93 roggestraat 44	7311 CD Apeldoorn
31-12-2019	1167	Mediacenter		108.869,20 Metaalhof 27	3067 GM Rotterdam
31-12-2019	37794	Persgroep nederland bv		65.809,48 postbus 2104	1000 CC Amsterdam
31-12-2019	38741	P A Vermijs		36.299,55 Salvador allendestraat 45	3065 ED Rotterdam
31-12-2019	34475	1931 congrescentrum Brabanthallen		41.455,13 Oude Engelseweg 1	5222 AA Den Bosch
8-1-2020		Belastingdienst inz. Loonheffingen	52.550,00		
4-2-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	56.461,00		
4-3-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	56.937,00		
6-4-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	58.531,00		
5-5-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	123.910,00		
4-6-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	65.712,00		
6-7-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	53.248,00		
5-8-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	53.410,00		
6-9-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	55.012,00		
6-10-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	58.967,00		
5-11-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	54.586,00		
4-12-2019		Belastingdienst inz. Loonheffingen	87.764,00		
			777.088,00	spaklerweg 4	1096 BA Amsterdam

With accountants
in non-profit

NSTELLING

ongse Socialisten	NIHIL		
chulden > € 25,000			
stichting Dr.J.M. Den Uyl Lezing	NIHIL		
chulden > € 25,000			
Viarda Beckmanstichting	NIHIL		
chulden > € 25,000			
oundation Max van der Stoel	Russia Travel	88.892,35 Postbus 20553	1001 NN Amsterdam

With accountants
in non-profit

Jaarverslag en jaarrekening 2019

JAARVERSLAG 2019

Ten geleide

De Partij van de Arbeid is een vereniging in actie en werkt aan de sociaaldemocratische agenda voor de toekomst. We brengen de idealen in de praktijk. De verhalen en ervaringen van mensen stellen we centraal. We zoeken voortdurend naar bondgenoten om gezamenlijk de strijd aan te gaan en zijn gericht op politieke actie en resultaten. Dit blijft onveranderd onze inzet en focus.

Het persoonlijke contact met mensen is de basis van onze actiegerichte politiek en daarmee ook van de campagnes die wij voeren; in de eerste maanden van 2019 tijdens de verkiezingscampagne voor de provinciale staten, de waterschappen en de Eerste Kamer. Kort daarop volgend de verkiezingen voor het Europees Parlement waar de PvdA de grootste partij werd. De Partij heeft alle denkbare energie en inzet verzameld om, tot in de laatste uren voordat de stembussen sloten, in alle dorpen en steden in ons land het gesprek aan te gaan. De gedrevenheid en het enthousiasme van de duizenden vrijwilligers is het kapitaal van de Partij. De verkiezingsresultaten geven vertrouwen voor de toekomst.

De Partij van de Arbeid is en blijft een brede volkspartij. Dat gaat over de waarden waar de partij voor staat, de strijd die zij voert om verschillende groepen in de samenleving te verbinden, met de inzet van de circa 1000 politici en bestuurders en met de meer dan 41000 leden. Zij vormen de basis en zijn een bron van inspiratie en kennis.

In het financieel jaarverslag vindt u de verklaring over de activiteiten en keuzes over het jaar 2019. 2017 was een voor de PvdA om uiteenlopende redenen een buitengewoon ingewikkeld jaar. 2018 was het jaar van de verantwoorde keuzes, het opbouwen van het vermogen en investeringen in de toekomst. In 2019 boeken we wederom een goed resultaat. De reserves stijgen en de vorderingen en afschrijvingslasten lopen terug. Daarbij komt dat de subsidie aan politieke partijen is verhoogd.

We benaderen het niveau van wat we beschouwen als verantwoorde financiële buffers en een gezonde financiële huishouding. De PvdA treedt de toekomst vastberaden, en met een solide basis, tegemoet.

Tot slot, door de maatregelen van de overheid ter voorkoming van verdere verspreiding van het Coronavirus heeft de controle van de lokale kascontrolecommissie niet in de volle breedte plaats kunnen vinden evenals een gedeelte van de jaarrekeningen. Deze zijn enkel intern gecontroleerd. Deze kascontroles zullen op een later tijdstip worden uitgevoerd.

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	Pagina
1. Een solide basis voor vernieuwing	4
2. Structuur van de Partij	8
3. Internationaal Secretariaat	10
4. Financieel beheer en reserves	13
 Jaarrekening	
5. Financiële uitkomsten 2019	16
6. Bestuurlijke banden	18
7. Jaarrekening Vereniging Partij van de Arbeid	19
 Overige gegevens	
8. Controleverklaring van onafhankelijke accountant	37

1. Een solide basis voor vernieuwing

In 2019 heeft de PvdA verder gewerkt aan het op orde krijgen van de basis in financiële en organisatorische zin. In 2019 zijn daarin belangrijke stappen gezet, zoals ook terug te zien in de jaarrekening. Het partijbestuur heeft in 2019 ingezet op de ontwikkeling van verjonging in de partij. Ook is er gewerkt aan de sociaaldemocratische agenda van de toekomst. In 2019 zijn verder campagnes gevoerd voor de provinciale staten- en waterschapsverkiezingen en voor de verkiezing van het Europees Parlement.

Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen en Europese verkiezingen 2019

In het najaar van 2018 zijn de voorbereidingen gestart voor de lijstsamenstelling voor de verkiezingen voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer in 2019. In maart 2018 werden de kandidaatstellingscommissies voor het Europees Parlement en Eerste Kamer samengesteld en in september 2018 werden de opdrachten voor de commissies, met de profielen voor de lijsten vastgesteld. Qua campagne was voor deze verkiezingen het voorjaar van 2019 essentieel. Met de verkiezingen voor de Provinciale Staten en Waterschappen en die voor het Europees Parlement wilden we als PvdA een goed resultaat neerzetten en laten zien dat we in een opgaande lijn zaten t.o.v. het resultaat in 2017.

Provinciale Staten en Waterschapsverkiezingen: bij de PS-verkiezingen hebben we landelijk een ondersteunende rol vervuld. Elke provincie had zijn eigen campagneteam en landelijk probeerden zoveel mogelijk te helpen en een overkoepelende boodschap te hebben. Uiteraard hebben we zoveel mogelijk filmpjes/ banners/ materiaal beschikbaar gesteld. Lodewijk is volop het land in gegaan, zo ook de kandidaten op de lijst voor de Europese verkiezingen. Met de 12 campagneleiders vond goede afstemming en wederzijdse inspiratie plaats in gezamenlijke sessies en appgroepen. Drie weken voor de verkiezingen hebben we onze 'zeker-zijn van een eerlijke toekomst-spot' geïntroduceerd, waarin we ons Zeker Zijn verhaal in 30 seconden vertellen.

Uiteindelijk was onze uitslag boven verwachting en zagen we in vergelijking met de landelijke en de gemeenteraadsverkiezingen een duidelijke stijging in zowel absolute aantal stemmen als ook in het percentage stemmen. In de 12 provincies haalde de PvdA 53 zetels, een verlies van tien zetels t.o.v. de verkiezingen in 2015, maar een grote verbetering t.o.v. de uitslag in 2017. De coalitieonderhandelingen die volgden hadden tot resultaat dat de PvdA toetrad tot 11 van de 12 provinciebesturen.

Ook in de waterschappen werd de aansluiting bij de 'Zeker zijn'-campagne gevonden. In de 21 waterschappen haalde de PvdA 49 van de 442 zetels.

Europese Verkiezingen: onze Europese verkiezingscampagne draaide voor een zeer belangrijk deel om onze lijsttrekker en Spitzenkandidaat namens de sociaaldemocraten Frans Timmermans. Frans toerde door heel Europa, dus de dagen dat hij wel in Nederland was hebben we volgepland met activiteiten, feesten en heel veel media-optredens. Dit in goede samenwerking met het internationaal secretariaat. Qua vormgeving, materiaal, boodschap en social media was de landelijke campagne leidend. De andere kandidaten hebben we zo veel mogelijk ondersteund in het opbouwen van hun eigen campagneteam. Het enthousiasme van alle kandidaten en campaigners was al die maanden voelbaar. En toen op 23 mei in dat café in Den Haag de eerste exitpoll bekend gemaakt werd, was dit een enorm ontroerend moment. Na al die moeilijke jaren hadden de meeste kiezers hun vertrouwen aan de PvdA gegeven. Een prachtig moment dat uiteindelijk heeft geresulteerd in een ijzersterk team van zes Europarlementariërs en Frans Timmermans die verantwoordelijk is voor misschien wel het belangrijkste project van de EU: de European Green Deal.

Partijbijeenkomsten

Ook zijn in 2019 er verschillende evenementen georganiseerd, zoals het feest rond het Eurovisiesongfestival in het kader van de Europese campagne, het Toekomstlab in Eindhoven, bijeenkomsten rond specifieke thema's en allerlei campagne-events. Daarnaast is ook het jaarlijkse congres gehouden. Voor 2019 ging het om het congres in januari 2019 in Den Bosch en een ledenraad in Eindhoven in november van dat jaar. In al onze bijeenkomsten hebben we willen laten zien dat ze niet alleen de belichaming zijn van onze ledendemocratie, maar dat ze ook op een aansprekende en creatieve manier podium bieden aan wat wij als partij willen uitstralen. Zowel ter plekke, als digitaal, in aanloop en na afloop van onze bijeenkomsten en congressen en in de manier waarop we erover communiceren. Zodat de PvdA een club is waar je bij wil horen en waar je je stempel kan drukken op de uitwerking van onze idealen en de toekomst van onze samenleving.

Congres 19 januari 2019

Op 19 januari vond het jaarlijkse congres plaats in Den Bosch. Op dit congres werd het programma voor de Europese Parlementsverkiezingen besproken en vastgesteld. Ook stelde het congres de kandidatenlijsten vast voor de delegatie in het Europees Parlement en voor de Eerste Kamer. De leider van de SPD, Andrea Nahles, sprak als buitenlandse gast het congres toe. Ook werden er moties behandeld. Het plenaire gedeelte van het congres werd afgesloten met een toespraak van politiek leider Lodewijk Asscher.

Naast het plenaire programma was er ook een uitgebreid wandelgangenprogramma, met standjes van netwerken en nevenorganisaties, en met workshops en debatten over verschillende onderwerpen. Ook werd er een actie op straat georganiseerd door de afdeling Den Bosch.

Toekomstlab en Ledenraad Eindhoven 16 november 2019

Het Toekomstlab dat op 16 november in Eindhoven werd gehouden, stond in het teken van de ontwikkeling van een sociaal-democratische agenda voor de toekomst. In de ochtend was er een plenair gedeelte, waar een aantal moties werd behandeld. Daarna werden er twee rondes subsessies gehouden, waarbij leden op verschillende thema's met elkaar in gesprek konden over de thema's van de sociaal-democratische agenda van de toekomst. In de middag was er een plenaire sessie waar Lodewijk Asscher sprak en waar de nieuwe Europarlementariërs hun eerste ervaringen deelden. Naast de subsessies die in het teken stonden van 'Zeker zijn van een eerlijke toekomst', waren er ook subsessies over verjonging en over de toekomst van de ledendemocratie.

Ledendemocratie

De werkgroep Ledendemocratie heeft in 2019 onderzoek gedaan en advies hoe de ledendemocratie te verbeteren. Daarbij zijn de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Noten als leidraad genomen:

- Iedereen stemt real time online daar waar mogelijk.
- We ontkoppelen de eenheid van inhoud, plaats en tijd: (besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden).
- We introduceren voor iedereen de mogelijkheid om te agenderen.
- We introduceren nieuwe collectiviteiten.
- We creëren een plein waarop leden elkaar kunnen ontmoeten.

Tijdens het congres of Politieke Ledenraad wordt gestemd via de tool PvdA Stemt. Op deze website kan ieder lid met ledenrechten real time online stemmen. Bovendien kan dit stemmen los van plaats gebeuren, besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden.

De PvdA is de eerste Nederlandse politieke partij die alle leden de mogelijkheid geeft om onafhankelijk van de plaats waar ze zijn mee te beslissen. Ledendemocratie is een project dat is ontwikkeld met leden, technische partners en andere betrokkenen.

In 2019 heeft het partijbestuur een werkgroep ingesteld met als taak de stand van zaken van de ledendemocratie te evalueren en te adviseren. Deze werkgroep is vanaf mei 2019 aan de slag gegaan met deze opdracht. Op de ledenraad in Eindhoven in november zijn de resultaten van een enquête onder de leden gepresenteerd en is gesproken met leden over de opvolging daarvan. De werkgroep presenteert haar rapport tijdens het partijcongres in 2020.

Projecten in 2020

Communicatie

In 2019 is het team communicatie uitgebreid. Zodat we beter toegerust zijn op alle online uitdagingen. Er is een data-specialist aangetrokken en we hebben echt veel werk kunnen verzetten op zowel onze kanalen als in onze digitale infrastructuur. Daarbij zijn we qua uitgaven binnen de vooraf gestelde budgetten gebleven.

Samenwerken met afdelingen en fracties

We zijn een partij met honderden afdelingen en duizenden vertegenwoordigers die dagelijks namens de PvdA politiek bedrijven. Hoe beter we samenwerken en hoe beter we samen dezelfde boodschap verkondigen, des te herkenbaarder we zijn. Daarom is in 2019 ruimte gevonden om ons team van political organisers uit te breiden. Zo kunnen we onze afdelingen nog beter ondersteunen en zorgen dat onze acties impact en focus hebben.

Zeker Zijn

Om deze focus te vertalen in woord en beeld hebben we de Zeker Zijn-campagne ontwikkeld. Dit is de basis van onze communicatie. De afgelopen jaren hebben we heel veel geïnvesteerd in trainingen en workshops om onze hele vereniging de basisbeginselen bij te brengen. Wij merken dat dit zijn vruchten afwerpt. Afdelingen zijn blij met de focus en de gebruiksvriendelijke ontwerpen en toolboxes die wij voor hen hebben gemaakt. Daar gaan we zeker mee door.

Permanente Campagne

Een verkiezingscampagne win je niet in de laatste weken, die win je in vier jaar tijd. Door consequent een herkenbaar verhaal te vertellen en actie te voeren voor je idealen en de mensen voor wie je vecht. Vanuit het partijbureau proberen we dit zoveel mogelijk te stimuleren en afdelingen zoveel mogelijk te helpen bij het bedenken van acties die impact hebben. Hierbij gebruiken we altijd de Zeker Zijn-campagne.

Een aantal voorbeelden van de vele gezamenlijke acties:

- Hartjeleraar: Deze actie voeren we al een meer dan een jaar en intensiveren we telkens als er weer een moment is dat het onderwijs in actie komt. Samen met de afdelingen hebben we duizenden taartjes rondgebracht en posters opgeplakt. Waren we aanwezig bij alle acties en hebben we honderden en honderden leraren zowel online als offline bedankt voor het geweldige werk dat ze dag in dag uit doen.
- Rondom de #pensioendeal hebben we talloze filmpjes en q en a's gemaakt. Over waarom het zo belangrijk is dat mensen kunnen vertrouwen op een goed pensioen en waarom we het bijvoorbeeld belangrijk vinden dat mensen met een zwaar beroep eerder kunnen stoppen met werken.

- Dankjedokter / #hartjezorg. Rondom de stakingen van zorgmedewerkers zijn we in veel buurten de straat op gegaan om te vragen waarom zij hun dokter willen bedanken. Dat leverde prachtige gesprekken op die we vervolgens hebben afgeleverd bij de zorgmedewerkers in de buurt.

Political Organising: (regionale) actie!

We zijn een partij die in actie komt. Waar we (jonge) mensen de ruimte geven om hun dromen na te jagen, met elkaar in discussie te gaan, samen op te trekken, onrecht zien en dat bestrijden. We willen een partij zijn die naast de bestaande partijstructuur op een vernieuwende manier van samen komen en interactie met de leden.

Het vehikel waarlangs we die activiteiten de afgelopen 2 jaar hebben georganiseerd zijn de Actiecentra. Om hier vanuit de organisatie vorm en inhoud aan te geven zijn eind 2017 de kwartiermakers aangesteld. 5 personen gekoppeld aan een landsdeel, die elk 20 uur per week aan de slag zijn gegaan met het aanhalen van de banden, netwerken en bijeenkomsten organiseren rondom regionale thema's en resultaten zichtbaar te maken.

De kwartiermakers van die zogenaamde actiecentra, zijn stuk voor stuk mensen die uitstekend in staat zijn om hun regio te bedienen en zaken te organiseren. Ze hebben de afgelopen twee jaar hard getrokken aan de organisatie van congressen, ledendagen, onderwijsstakingen, klimaatacties en de viering 125 jaar Sociaal Democratie. Andersoortige activiteiten van de kwartiermakers zijn het ontwikkelen van en verspreiden van zogenaamde toolkits voor het uitvoeren van acties door lokale afdelingen. Zoals bijvoorbeeld "De nacht van de arbeid", "Tegel eruit, plant erin, hoe moet je canvassen, hoe organiseer je een buurtbivak, maar ook hoe ga je om met nieuwe leden op een eerste vergadering. Een overzicht van die toolkits is te vinden op mijn PvdA. Daarnaast worden ze regelmatig onder de aandacht gebracht via de nieuwsflitsen

De kwartiermakers worden in hun regio inmiddels gekend en gewaardeerd. Afdelingen en Gewesten weten de mensen te vinden. En in het eerste weekend van september 2019 zijn in alle regio's, op Zuid na, bijeenkomsten georganiseerd rondom de Zekerheidscampagne met als thema "wonen".

Mede daarom en vanwege personele wisselingen maar ook op weg naar de verkiezingen in maart 2021 is besloten om werkwijze van het team projecten op enkele punten aan te passen en aan te scherpen. Doel van die aanpassing is dat voor de vereniging en het team nog duidelijker wordt waar verantwoordelijkheden worden belegd en hoe en wie de prioriteiten bepaalt. De actiecentra laten we los. We zetten in daar waar de energie al is of daar waar we die willen brengen.

2. Structuur van de partij

Partijbestuur

Het partijbestuur bestond in 2019 uit de volgende personen:

Nelleke Vedelaar: Partijvoorzitter

Hélène Oppatja: Partijbestuurslid en vicevoorzitter

Kati Piri: Internationaal secretaris

Ard van der Tuuk: Penningmeester (tot 9 maart 2020)

Annemieke Wissink-Berkers: Partijbestuurslid (tot 9 maart 2020)

Harry Vogelaar: Partijbestuurslid

Naima Ajouaau: Partijbestuurslid

Osman Cifci: Partijbestuurslid

Stella van Gent: Partijbestuurslid

Hayte de Jong: Partijbestuurslid

Kristina van der Molen: Partijbestuurslid

Q.q. leden

Lodewijk Asscher: Politiek leider, fractievoorzitter Tweede Kamerfractie

Esther-Mirjam Sent: Fractievoorzitter Eerste Kamer (tot mei 2019)

Mei Li Vos: fractievoorzitter Eerste Kamer (vanaf mei 2019)

Paul Tang: Delegatieleider Nederlandse leden in de socialistische fractie in het Europees Parlement (tot mei 2019)

Agnes Jongerius: Delegatieleider Nederlandse leden in de socialistische fractie in het Europees Parlement (vanaf mei 2019)

Adviserende leden:

Klara Boonstra: Directeur Wiardi Beckman Stichting

Arjen Berkvens: Directeur Foundation Max van der Stoel

Twan Wilmes: voorzitter Jonge Socialisten (tot juni 2019)

Luna Koops: voorzitter Jonge Socialisten (vanaf juni 2019)

Leen Verbeek: Voorzitter Centrum voor Lokaal Bestuur

Partijbureau

Het partijbestuur is het door het congres gekozen orgaan dat belast is met de algemene leiding van de partij, het beheer van de partijorganisatie en het uitvoeren van taken en bevoegdheden die hem zijn toegewezen. Het Bestuurssecretariaat is verantwoordelijk voor de directe ondersteuning van het Partijbestuur. Het Partijbureau ondersteunt het landelijk PvdA-bestuur in de dagelijkse uitvoering.

MT

Het partijbureau werd gedurende het jaar 2019 geleid door het MT:

Martijn Brandenburg: directeur

Christa Clabbers: teamleider team projecten (tot september 2019)

André Plancius: teamleider team projecten (vanaf september 2019)

Sebastiaan Timmermans: teamleider team communicatie (vanaf september 2019)

Irma Hokke: controller

Partijorganen en partijcommissies

Binnen de PvdA zijn diverse commissies actief:

De Verenigingsraad

De Verenigingsraad heeft tot taak beslissingen te nemen over in de reglementen omschreven organisatorische en financiële aangelegenheden van de vereniging en om over andere organisatorische en financiële kwesties gevraagd en ongevraagd advies te geven aan het partijbestuur. In 2018 heeft de Verenigingsraad de plannen concreet gemaakt door het benoemen van commissie rondom de thema's financiën, strategie & ledendemocratie, communicatie, ICT. Met als doel om de verdieping te zoeken op onderwerpen, tussentijds op thema de verbinding te zoeken met partijbestuur en partijbureau en om vanuit de eigen gelederen de leden van de Verenigingsraad advies te geven. In 2019 zijn de afspraken gemaakt die de samenwerking en afstemming nog verder moet verbeteren.

Het Presidium

Het presidium bestaat uit negen leden, tweejaarlijks gekozen door het congres. Het presidium bereidt het traject naar het congres voor en leidt de discussies en de besluitvorming op het congres. Voorts is het presidium verantwoordelijk voor het leiden en modereren van de discussies in de Verenigingsraad en de Politieke Ledenraad. Het presidium komt met regelmaat bijeen. Het presidium is het orgaan dat toeziet op een goede en transparante naleving van besluitvormingsprocessen binnen de partij. Het fungeert ook als stembureau en stelt de uitslag van de ledenraadplegingen vast.

Het Presidium werd vanaf januari 2019 voorgezeten door Rita Weeda. Martien Brander is vicevoorzitter.

Beroepscommissie

De beroepscommissie bestaat uit vier leden, gekozen door het congres voor een periode van vier jaar.

Reglementencommissie

De Reglementencommissie is een door het partijbestuur ingestelde commissie, die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd adviseert over de statuten en reglementen van de PvdA.

Commissie integriteit

De PvdA hecht grote waarde aan integriteit van leden, volksvertegenwoordigers en bestuurders. Er is een permanente commissie integriteit die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd advies kan geven over zaken die raken aan de integriteit.

3. Internationaal Secretariaat 2019

De Partij van de Arbeid is een internationale partij. Internationale solidariteit is een van de belangrijkste waarden van onze partij en de sociaaldemocratie als geheel. Voor sociaaldemocraten staan het bestrijden van ongelijkheid en het verdedigen van mensenrechten centraal. Juist wanneer deze rechten onder druk staan, zoals nu in landen rondom maar ook binnen de Europese Unie het geval is, is deze inzet belangrijker dan ooit.

Het internationaal secretariaat (IS) heeft als taak de internationale samenwerking hoog op de agenda te houden. Dit geldt voor de discussie binnen de partij, de vorming van de politieke agenda en in het contact met internationale netwerken en zusterpartijen. In 2019 heeft het IS fors geïnvesteerd in het internationale netwerk van de PvdA en zodoende dit intensieve netwerk ten gunste van de partij en de politieke leiding kunnen inzetten. Op deze manier heeft het IS de PvdA steviger neergezet als een internationaal georiënteerde partij. Daarbij speelde de overwinning tijdens de Europese verkiezingen van mei 2019, met Frans Timmermans als Spitzenkandidaat, een essentiële rol.

Internationaal en Europees Netwerk

Europese Verkiezingen

In het begin van 2019 heeft de programmacommissie, ondersteund vanuit het IS, gewerkt aan de afronding van het PvdA-verkiezingsprogramma voor deze verkiezingen. De internationaal secretaris maakte ook deel uit van de commissie. Voorafgaand aan het schrijven van het programma, ontwierpen we de online tool 'Denk mee over Europa'. Daarin konden zowel leden als niet-leden hun ideeën voor het verkiezingsprogramma insturen. Daarnaast organiseerden we een inspraakdag, waarop externe organisaties, experts en partijnetwerken langs konden komen om hun suggesties aan de programmacommissie mee te geven.

Verder is er in 2019 binnen de PES gewerkt aan acht gezamenlijke resoluties op de thema's sociaal Europa, economie, democratie, jeugd, gender, migratie, internationaal beleid en klimaat. Het IS heeft in de discussie over deze resoluties de PvdA vertegenwoordigd. Deze resoluties leidden uiteindelijk tot een PES-manifest voor de EP-verkiezingen. Ook waren vertegenwoordigers van de PvdA in februari 2019, onder andere Lodewijk Asscher, aanwezig bij het verkiezingscongres van de PES in Madrid. Tijdens dit congres werd Frans officieel gekozen als Spitzenkandidaat namens de Europese sociaaldemocraten.

Het resultaat is bekend: met Frans als Spitzenkandidaat werd een goed resultaat behaald voor de Europese sociaaldemocraten en werd de PvdA de grootste partij van Nederland. De verkiezingen voor het Europees Parlement in mei 2019 waren bovendien een belangrijke kans om het debat over Europa te voeren, in het bijzonder door de sleutelrol die Frans en de gehele partij speelde in de Europese campagne. Dit bood de uitgelezen mogelijkheid om de contacten die in deze periode zijn geïntensiveerd verder uit te bouwen. Hier is het IS in de tweede helft van 2019 mee begonnen.

Contacten met onze zusterpartijen

Het intensiveren van het internationale netwerk deden we door onder andere actief lid te blijven en te betalen voor de lidmaatschappen van internationale netwerken als de Party of European Socialists (PES) en de Progressive Alliance (PA). Het IS vertegenwoordigde de PvdA in deze

netwerken. Kati Piri en Lodewijk Asscher zijn afgelopen jaar gekozen als bestuursleden van de PA voor de periode 2020-2022. Daarnaast namen we actief deel aan de discussies en themabijeenkomsten binnen de PES en PA, hierbij ondersteund door onze gekozen PES-delegatie (tijdens het congres van maart 2020 zijn nieuwe leden gekozen) en de buitenlandwoordvoerders van de PvdA. Verder heeft het IS, in samenwerking met de Tweede Kamerfractie en Eurodelegatie, ingezet op het versterken van onze banden met zusterpartijen door vaker bij hen langs te gaan of congressen te bezoeken. Gezien de gelijkenissen tussen de maatschappijen in Scandinavië en Nederland en het feit dat in zowel Zweden, Finland en Denemarken op dit moment sociaaldemocraten aan de macht zijn, was het aanhalen van de banden met de 'Nordics' in het algeheel een belangrijke focus voor 2019. Een voorbeeld hiervan is het bezoek in september aan het partijcongres van de Deense zusterpartij. Ook begon in 2019 de voorbereiding van het bezoek van medewerkers en vertegenwoordigers van het partijbureau en het partijbestuur aan onze zusterpartijen in Stockholm en Helsinki. Ten laatste bracht het IS in november

- naar aanleiding van de herdenking van 30 jaar val van de muur
- een bezoek aan vertegenwoordigers van de SPD in Berlijn.

Netwerk binnen de partij

Het IS vormt de verbinding tussen de verschillende PvdA-buitenlandwoordvoerders en internationaal georiënteerde netwerken binnen de PvdA. Daarom organiseerden we eens in de maand het 'Overleg Internationaal', waarin alle netwerken en woordvoerders vertegenwoordigd zijn. Daarnaast zijn de Buitenlandcommissie, Landelijke Werkgroep Europa, het Netwerk Defensie en het Roze Netwerk van groot belang voor het internationale werk van de PvdA. Het IS speelde een actieve rol bij het ondersteunen van de netwerken. Zo steunde het IS waar nodig de voorzitters van de netwerken bij het opzetten van vergaderingen en het uitnodigen van sprekers/kamerleden. In het geval van de Buitenlandcommissie heeft het IS in 2019 het secretariaat op zich genomen. Daarnaast stuurden we geregeld (gemiddeld eens in de 4-6 weken) een nieuwsbrief uit naar leden met een interesse voor internationale onderwerpen.

Evenementen

Het IS organiseerde voor leden en andere geïnteresseerden in 2019 enkele (publieks)evenementen aangaande relevante internationale thema's. Deze stonden met name in teken van de Europese Verkiezingen. Zo maakte het IS het dagprogramma van Frans op Bevrijdingsdag. Ook heeft het een actieve bijdrage geleverd aan de 'Tour de Frans', waarbij 30 jongeren uit verschillende landen met een bus meereisden met de campagne van Frans. Dit heeft tot veel beeldmateriaal en support voor Frans tijdens de campagne geleid. Daarnaast gold het organiseren van het grote 'Eurovision' event op 18 mei als een absoluut hoogtepunt. Ook voor andere kandidaten op de verkiezingslijst speelde het IS een rol bij het ondersteunen van het organiseren van activiteiten en in het voorbereiden voor debatten. Tijdens het partijcongres in Den Bosch organiseerde het IS een internationaal bezoekersprogramma dat druk werd bezocht door ambassadeurs en vertegenwoordigers van zusterpartijen.

Profiel politieke leiding

Daarnaast is het IS in 2019 ook begonnen met het uitstippelen van de inhoudelijke internationale agenda in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021. Een koers met discipline op een aantal herkenbare thema's en vernieuwing in oplossingen. Hierbij speelt het profiel van de politieke leiding een belangrijke rol. Onderdeel van deze ambitie was de nieuwe constructie waarbij Ties Huis in 't Veld, begonnen in september 2019 als medewerker van het internationaal secretariaat als opvolger van Roos Lankhorst, zowel actief is op het partijbureau als in de Tweede Kamer. Onder supervisie van de internationaal secretaris, hielp Ties voor Nelleke, Lodewijk en diverse kamerleden bij het organiseren van werkbezoeken en het opzetten van internationale contacten. Voor Lodewijk ondersteunde het IS bij de inhoudelijke voorbereiding van internationale en Europese debatten in de Tweede Kamer. Daarnaast maakten we afspraken met experts en adviseurs op internationale zaken, zowel in Den Haag als in het buitenland. Zo hielp het IS bij het organiseren van zowel het bezoek van Lodewijk (met Lilianne Ploumen, Sebastiaan Timmermans en de internationaal secretaris) aan Washington D.C als het bezoek, voorafgaand aan de lokale herverkiezingen in Istanboel, van Lilianne Ploumen en de internationaal secretaris aan Turkije. Deze initiatieven tezamen versterkten de internationale agenda van de politieke leiding, en daarmee die van de partij.

4. Financieel beheer, Risicopreventie en reserves

A. Structuur PvdA

Statutair is bepaald dat de Vereniging Partij van de Arbeid één rechtspersoon is met een decentrale partijstructuur.

Gewesten en Afdelingen zijn in principe autonoom in de besteding van de middelen die zij ter beschikking hebben gekregen van het partijbestuur, maar dienen zich daarbij te houden aan richtlijnen van het partijbestuur, omdat daar de financiële en juridische eindverantwoordelijkheid ligt. Deze richtlijnen kunnen betrekking hebben op voorschriften over de gang van zaken binnen de gewesten en afdelingen (beheer van de middelen, dubbele autorisatie bij hoge uitgaven, wijze van controle en verantwoording), zowel als op de relatie met het partijbestuur (het indienen van begrotingen en jaarrekeningen, het verschaffen van inlichtingen, etc.).

B. Geldstromen

De financiering van de PvdA is afhankelijk van een aantal geldstromen.

- De eerste geldstroom zijn de inkomsten uit de contributie van leden.
- Een tweede voorname geldstroom is de subsidie die verstrekt wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en deels gebaseerd is op het aantal zetels in de Tweede Kamer en deels op het aantal subsidiabele leden van de partij.
- Een derde geldstroom zijn de aanvullende en specifieke contributies van de politici
- Een vierde geldstroom is die van het werven van fondsen.

C. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit twee reserves: de continuïteitsreserve en de bestemmingsreserve. Onder de continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van het eigen vermogen, waarover het bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken. Onder de bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

D. Bestemmingsreserve

Er is besloten om met één bestemmingsreserve te werken, waaraan de geoormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit ten gunste van campagnes onttrekkingen worden gedaan ter financiering van de landelijke verkiezingscampagnes voor het Europees Parlement, de Tweede en Eerste Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraad. Tevens worden uit deze reserve afdrachten aan afdelingen gefinancierd voor de GR-verkiezingscampagnes.

Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsreserves worden in de resultatenrekening verantwoord en via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht. Wijzigingen in de beperking van de bestemming van de reserve, welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen het eigen vermogen verwerkt.

E. Continuïteitsreserve

De Continuïteitsreserve (ook wel Algemene reserve of weerstandsvermogen genoemd) wordt aangewend voor alles wat geen betrekking heeft op de Bestemmingsreserve en staat geheel ter vrije beschikking aan alle activiteiten die niet geformuleerd zijn voor de Bestemmingsreserve.

F. Verslaglegging

Tot het jaar 2017 viel de Vereniging PvdA qua regels voor de jaarlijkse verslaglegging onder "Richtlijn voor de jaarverslaggeving RJ640 voor organisaties-zonder-winststreven".

Sinds 2018 is de jaarlijkse verslaglegging binnen het regime komen te vallen van de "Richtlijn voor de jaarverslaggeving Kleine-organisaties-zonder-winststreven" (Rk-C1).

G. Effecten in 2019 op de organisatie op het landelijk partijbureau

Het jaar 2019 kon op landelijk niveau worden afgesloten met een positief resultaat ad € 966.533,--.

Alle inspanningen in de bedrijfs- en campagnevoering samen met de aangepaste afdachtensystematiek naar aanleiding van het zetelverlies in 2017 hebben opnieuw resultaat opgeleverd en een uitkomst die € 815.279,-- gunstiger uitvalt dan bij het opstellen van de landelijke bedrijfsvoerings- en campagnebegrotingen 2019 als haalbaar werd geacht.

Dankzij dit resultaat is op landelijk niveau een belangrijk deel van de noodzakelijke verbetering van de vermogenspositie van de vereniging gerealiseerd.

Onderstaand worden de landelijke baten en lasten beknopt weergegeven.

Landelijke staat van baten en lasten 2019			
	Begroot 2019 €	Uitkomst 2019 €	Uitkomst 2018 €
Baten			
Contributies	4.000.000	4.309.185	4.407.625
Overheidssubsidie	940.903	951.189	963.809
Overige baten	668.600	993.204	871.654
Totaal Baten	5.609.503	6.253.577	6.243.088
Lasten			
Algemene bedrijfskosten	1.189.108	1.310.451	899.479
Partijbestuur en int. Secretariaat	348.877	309.580	320.335
Directie en Bestuursondersteuning	1.615.707	1.637.865	2.004.505
Team Projecten	929.257	1.138.478	876.672
Bijdragen WBS en FMS	58.300	58.300	58.300
Financiering Gew/Afd/Netwerken	842.000	422.549	295.070
Landelijke bestede Campagnekosten	475.000	409.822	359.758
Totaal Lasten	5.458.249	5.287.044	4.814.118
Landelijk resultaat	151.254	966.533	1.428.970

Dankzij dit resultaat bedraagt het Eigen Vermogen op landelijk niveau per 31 december 2019 € 3.062.693 en is als volgt opgebouwd:

- Continuïteitsreserve € 2.286.869
- Bestemmingsreserve € 775.824

H. Samenvatting cijfers Gewesten en Afdelingen

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Financiering Politieke Partijen in 2013 wordt de feitelijke juridische verantwoordelijkheid van het Landelijk Bestuur voor het financiële reilen en zeilen van de gehele vereniging, dus zowel centraal landelijk als decentraal lokaal, zichtbaar gemaakt in één gezamenlijke jaarrekening, omdat de Vereniging PvdA samen met de Gewesten en Afdelingen één rechtspersoon vormen.

Onderstaand worden de totale baten en lasten van de Gewesten en de Afdelingen afzonderlijk beknopt weergegeven. Ruim 98% van de door de lokale besturen ingediende jaarrekeningen werden door het Partijbureau goedgekeurd.

De cijfers in de overige (nog niet goedgekeurde of nog niet ingediende) jaarrekeningen zijn wel meegenomen, maar nog onderdeel van het goedkeuringsproces.

Door de Coronacrisis in 2020 was het lokaal niet overal mogelijk de jaarrekeningen vooraf door Kascontrolecommissies te laten controleren en laten goedkeuren door de lokale Algemene Ledenvergaderingen (ALV). De goedkeuring van een hoeveelheid lokale jaarrekeningen werd daardoor noodgedwongen door het Partijbureau verleend onder de voorwaarden dat de verklaring van de Kascontrolecommissies later alsnog zal worden ingediend en de décharge van het lokale bestuur voor het gevoerde financiële beleid door de ALV's later in het jaar alsnog plaatsvindt.

Staat van baten en lasten van de gewesten en afdelingen 2019			
	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
Gewesten en afdelingen	€	€	€
Baten			
Contributies Politici	472.386	530.806	516.913
Afdrachten Landelijk Partijbureau	600.000	324.393	209.018
Overige baten	526.794	300.008	1.495.601
Totaal Baten	1.599.180	1.155.207	2.221.532
Lasten			
Lokale organisatiekosten	407.632	290.339	538.174
Lokale Campagnekosten	537.449	605.512	2.018.358
Overige Activiteiten	442.155	306.253	1.186.134
Totaal Lasten	1.387.236	1.202.103	3.742.667
Resultaat gewesten en afdelingen	211.944	46.896	1.521.135

De op bladzijde 14 en 15 genoemde cijfers van de balans en staten van baten en lasten worden hierna in de hoofdstukken 5 en 7 nader toegelicht.

I. Inschatting effect Coronacrisis op de organisatie

Met het uitbreken van het Coronavirus gevolgd door de direct op te volgen maatregelen was geen rekening gehouden. In de realisatie van de begroting 2020 kan en zal het effect van de Coronacrisis zichtbaar worden. De organisatie heeft een omslag moeten maken. Van fysieke activiteiten naar digitale ontmoeting. Van kantoorwerk naar thuis werken. Plannen tav de fondsenwerving zijn enkele maanden uitgesteld. Campagnevoeren zal waarschijnlijk anders gaan dan we gewend zijn. Daarvoor worden de plannen omgevormd. In alles wat we ondernemen en plannen zullen we flexibel moeten blijven. De andere manier van organiseren vraagt behalve een verschuiving van waar geld aan besteed wordt ook om een niet voorziene investering om het digitaal werken mogelijk te maken. Kijkend naar het verloop van 2020 verwachten we geen substantieel negatief effect in het resultaat voor het jaar 2020, de inkomsten van de partij en de wijze waarop de partij in staat is te voldoen aan de kort- en langlopende schulden. In de begroting 2021 zullen we rekening houden met wat de coronacrisis kan brengen. In de hoop en de verwachting dat we de impact nog beter kunnen inschatten en overzien. De ontwikkelingen zullen nader z'n beslag krijgen in een geactualiseerde meerjarenbegroting.

Daarin wordt nauwer ingezoomd om de potentiële risico's en effecten op de financiële positie van de Partij in de komende jaren.

5. Financiële uitkomsten 2019

A. Landelijke uitkomsten, exclusief gewesten en afdelingen

De reeds in hoofdstuk 4 genoemde positieve ontwikkeling in 2019 van het landelijke resultaat ten opzichte van de landelijke Bedrijfsvoerings- en Campagnebegrotingen ad € € 815.279,-- werd veroorzaakt doordat de landelijke inkomsten € 644.074,-- hoger uitkwamen dan werd begroot en de landelijke uitgaven in totaliteit € 171.205,-- lager uitvielen dan werd begroot.

Bestemming Landelijk Resultaat 2019

Het Landelijk positieve resultaat ad € 966.533 is al volgt bestemd:

- € 415.433 ten gunste van de Bestemmingsreserve, waarmee het eindsaldo van de Landelijke Bestemmingsreserve per 31-12-2019 op € 775.824,-- is gekomen, waarbinnen € 250.000 (2/4 van € 500.000) is geoormerkt voor de GR verkiezingen in 2022.)
- € 551.100 ten gunste van de Landelijke Continuïteitsreserve, waarmee het saldo van de Continuïteitsreserve per 31-12-2019 uit op € 2.286.869 is uitgekomen.

Het totale Landelijke Eigen Vermogen bedraagt aldus per 31-12-2019 € 3.062.693 en is als volgt opgebouwd:

Vaste Activa	€ 340.141
Vorderingen	€ 682.513
Liquide Middelen	€ 2.536.851
	€ 3.559.505
AF:	
Voorzieningen	€ 16.010
Kortlopende schulden	€ 480.802
Landelijk Eigen Vermogen	€ 3.062.693

B. Begroting 2020 en toekomstig financieel beleid

De begroting 2020 is door het Partijbestuur vastgesteld. Alle bedragen zijn voor 2020 opnieuw berekend en berekend. Hierbij is uitgegaan van conservatieve, maar realistische uitgangspunten.

BEGROTING 2020

	Landelijk	Gewesten + Afdelingen	Eliminaties	TOTAAL
Inkomsten				
Contributies 100%	4.131.000			4.131.000
Overheidssubsidie	1.559.704			1.559.704
Fondsenwerving	150.000	31.248		181.248
Extra contributies politici	570.219	477.691		1.047.910
Afdracht van Partijbureau		580.000	-580.000	0
Extra afdracht van Partijbureau		228.500	-228.500	0
Overige baten	75.100	2.519		77.619
Totaal Inkomsten	6.486.023	1.319.959	-808.500	6.997.482
Uitgaven bedrijfsvoering				
Partijbestuur	352.706			352.706
Directie/MT	420.322			420.322
Team Ondersteuning	744.060			744.060
Team Diensten	874.175			874.175
Team Projecten	1.081.862			1.081.862
Algemene Bedrijfskosten	1.045.946			1.045.946
Reguliere afdrachten	580.000		-580.000	0
Activiteiten Netwerken en groepen	10.000			10.000
Afdrachten Activiteitenfonds en Partijkantorenpot	228.500		-228.500	0
Lasten Gewesten en Afdelingen		924.995		924.995
Totaal Uitgaven	5.337.571	924.995	-808.500	5.454.066
Saldo Inkomsten en Uitgaven	1.148.452	394.964		1.543.416
AF: Geoormerkte Inkomsten	-720.219			-720.219
Resultaat Bedrijfsvoering Vereniging als geheel	428.233	394.964	0	823.197

De eliminatieposten betreffen alle door het landelijke partijbureau en de gewesten en afdelingen begrote landelijke afdrachten.

Opbrengsten

De contributieopbrengst is in de begroting voor 2020 gebaseerd op 40.500 leden, die gemiddeld € 102 contributie betalen.

Het subsidievoorschot voor 2020 is echter gebaseerd op 41.500 subsidiabele leden, 9 Tweede Kamerzetels en op een iets lager basisbedrag, doordat er in 2019 meer kiezers lid zijn van een politieke partij dan in 2018 het geval was, terwijl het beschikbare bedrag bij de overheid gelijk bleef. De extra contributies van politici worden berekend op basis van 5,5% van hun politieke inkomens.

Algemene kosten

De kosten voor ICT zijn voor 2020 (exclusief personeel) begroot op € 569.755. Hiervan heeft € 221.863 betrekking op afschrijvingskosten van onder andere de volgende systemen:

- CRM,
- Ledendemocratie,
- de Canvastool "Doe Mee",
- aanpassing pvda.nl en MijnPvdA en - in beperkte mate - apparatuur.

De bijdragen aan WBS en FMS zijn onveranderd opgenomen in de begroting 2020.

Bij personeelskosten en activiteiten zijn de verschillende teams op persoonsniveau samengesteld en doorgerekend.

6. Bestuurlijke banden

Bestuurlijke banden tussen PvdA en afdelingen en gewesten

De PvdA kent per 31 december 2019 12 gewesten, 302 lokale afdelingen en 7 onderafdelingen.

Gewesten en (onder-)afdelingen hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid. Zij verkrijgen jaarlijks op grond van ledenaantal een bijdrage vanuit de landelijke PvdA-kas, mits het lokale basiskapitaal op 31 december van het afgelopen boekjaar binnen de daarvoor geldende criteria blijft.

De statutaire structuur staat al beschreven in Hoofdstuk 4.

Banden tussen de PvdA en de neveninstellingen en/of verbonden partijen

Binnen de subsidie die de PvdA van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ontvangt, zijn tevens de door BZK vastgestelde bedragen voor de Wiardi Beckman Stichting (WBS), de Foundation Max van der Stoep (FMS) en de Jonge Socialisten (JS) opgenomen. Het partijbestuur verstrekt daarnaast jaarlijks ook nog een algemene financiële bijdrage uit eigen middelen aan WBS en FMS.

WBS heeft zelfstandige huisvesting in Den Haag waar CLB ook gebruik van maakt. De andere neveninstellingen en/of verbonden partijen maken gebruik van de huisvesting, ICT en (salaris)administratie van de PvdA. Door WBS, FMS en CLB wordt daar een kostenvergoeding voor betaald. Bovendien fungeert het Team Financiën van de PvdA als administratiekantoor voor de neveninstellingen en/of verbonden partijen en heeft uit dien hoofde een rekening-courant verhouding met hen.

De PvdA staat niet garant voor neveninstellingen en/of verbonden partijen, heeft niet anderszins jegens derden verklaard verantwoordelijk te zijn voor de nakoming van verplichtingen die door de neveninstelling en/of verbonden partijen zijn aangegaan en heeft zich niet als medepartij opgesteld in contractuele verplichtingen van een neveninstelling en/of verbonden partij. De PvdA kan, behoudens vorenstaande bemoeienis, niet expliciet het operationele en financiële beleid van de neveninstellingen en/of verbonden partijen bepalen, waardoor aan de PvdA de economische voordelen van de neveninstellingen en/of verbonden partijen zouden toekomen. Om die reden vindt geen consolidatie plaats van de jaarrekening van de PvdA met de neveninstellingen.

Financieel-administratieve banden tussen de PvdA, de gewesten, afdelingen en neveninstellingen

De cijfers van de 309 (onder-)afdelingen en 12 gewesten zijn volledig samengevoegd met de landelijke cijfers tot één jaarrekening die de gehele Vereniging PvdA omvat, omdat het Partijbestuur statutair de volledige juridische verantwoordelijkheid draagt voor alles wat in de vereniging plaats vindt. De verslaglegging geeft daardoor een goed inzicht in de financiën van de Gewesten en Afdelingen.

De aandacht die het Team Financiën aan de compleetheid en juistheid van de lokale gegevens moet besteden is een arbeidsintensief proces. Evenals vorige jaren zal het Team Financiën ook in 2020 steekproefsgewijs controles op locatie uitvoeren.

7. Jaarrekening Vereniging Partij van de Arbeid

7.0 Jaarrekening voor de vereniging als geheel

Op grond van het Huishoudelijk Reglement van de Vereniging Partij van de Arbeid zijn alle gewesten en afdelingen verplicht een jaarrekening op te stellen via het daartoe door de Vereniging ontwikkelde Online Administratiesysteem (OAS) en deze tijdig in te dienen bij het Team Financiën van het Landelijke Partijbureau.

De jaarrekeningen van de gewesten en afdelingen worden door Team Financiën gecontroleerd en daarna samen met de financiële gegevens van het landelijke partijbureau geconsolideerd tot één jaarrekening die de Vereniging PvdA als geheel omvat.

De nummers die in de staatjes tussen haakjes achter de diverse onderdelen worden getoond verwijzen naar verderop in het verslag volgende toelichtingen.

7.0.1 Algemene toelichting bij de jaarrekening 2019

Voorname activiteiten

De Vereniging Partij van de Arbeid, is opgericht in 1946 en in 2019 nog gevestigd te Amsterdam. De vereniging is een politieke partij met een sociaaldemocratische grondslag die zich ten doel stelt haar beginselen, zoals deze nader zijn omschreven in het door haar congres vastgestelde beginselprogramma, te verwezenlijken door programma's te formuleren die leidraad zijn bij het politiek handelen van de partij en haar vertegenwoordigers, door het selecteren en verkiesbaar stellen van vertegenwoordigers, door het leveren van bestuurders in het publieke domein, door het onderhouden van wisselwerking met de samenleving, alsmede door het in stand houden van de partijorganisatie en alle overige middelen die ten dienste van dat doel staan.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen en overige voorschriften en richtlijnen in Nederland, voor zover deze van toepassing zijn op de PvdA. De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van "Richtlijn voor de jaarverslaggeving Kleine-organisaties-zonder-winststreven" (RkJ-C1), geldend voor Kleine Organisaties zonder winststreven.

Alle bedragen luiden in euro's.

Continuïteit

Door een aanzienlijk versoberde bedrijfsvoering en afstemming van het activiteitsniveau op de omvang van de (verwachte) inkomsten is in 2019 een verder herstel van het eigen vermogen van de Vereniging gerealiseerd van € 2.096.160 eind 2018 naar € 3.062.693 per einde van dit jaar.

De begroting 2020 is zo opgesteld dat verdere verbetering van de continuïteitsreserve kan worden gerealiseerd. De verwachting is dat de continuïteitsreserve in 2020 verder zal toenemen naar het door het Partijbestuur vastgesteld kader van € 2.700.000.

Treasurystatuut

In 2019 is een door het Partijbestuur goedgekeurd treasurystatuut opgesteld. Met als doel een verantwoord en adequaat beheer van haar financiële middelen. In het treasurystatuut is de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van het aanwijzen van verantwoordelijkheden en het benoemen van handelingsvrijheid.

Jaarlijks zal een korte verantwoording hiervan in het jaarverslag worden weergegeven.

In 2019 is er een miljoen bij de ASN op een spaarrekening gezet. Ook zijn er gesprekken geweest met de Rabobank over de tarieven en dat heeft geleid tot een verlaging daarvan voor het abonnement op de RCM- pas voor de afdelingen voor de duur van een jaar. Ook is onderzocht of er een overstap naar de Triodosbank mogelijk is, maar vanwege een verouderd systeem en een klantenstop bij deze bank was het niet mogelijk om ons te faciliteren. In 2020 onderzoeken we deze mogelijkheid nogmaals.

7.0.2 Grondslagen voor consolidatie en verbonden partijen

De jaarrekeningen van de gewesten en de afdelingen die geen eigen rechtspersoonlijkheid bezitten zijn, zoals hiervoor reeds aangegeven, samengevoegd tot één jaarrekening voor de Vereniging Partij van de Arbeid.

In deze jaarrekening zijn de transacties tussen het landelijke partijbureau, de gewesten en de afdelingen derhalve geëlimineerd.

De Vereniging Partij van de Arbeid heeft een relatie met een aantal neveninstellingen en/of verbonden partijen. Omdat daarbij geen sprake is van overheersende zeggenschap of feitelijke beleidsbepalende invloed worden de jaarcijfers van deze entiteiten niet met de jaarrekening van de Vereniging Partij van de Arbeid geconsolideerd.

Het betreft de volgende entiteiten:

- Vereniging Centrum voor Lokaal Bestuur in de Partij van de Arbeid (CLB)
- Stichting Foundation Max van der Stoep for Democracy, Development and Dialogue (FMS)
- Wiardi Beckman Stichting (WBS)
- Vereniging 'De Jonge Socialisten' (JS)
- Stichting Dr. J.M. den Uyl lezing (UYL)

7.0.3 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de Vereniging Partij van de Arbeid zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de Staat van Baten en Lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle, of nagenoeg alle, risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden regelmatig beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden

opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij Vereniging Partij van de Arbeid vorderingen, liquide middelen, en kortlopende schulden. Deze worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

7.0.4 Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Inventaris: 10%
- Hardware: 25%
- Software: 25%
- Canvastool (software) 20%

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdiendtijd van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

7.0.5 Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het 7.03 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

7.0.6 Reserves

Binnen de reserves wordt onderscheid gemaakt tussen de Continuïteitsreserve en Bestemmingsreserve.

Onder de Landelijke Continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van de reserves, waarover het landelijk bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken.

Onder de Landelijke Bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het landelijk bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

De resultaatsbestemming bij de gewesten en afdelingen, alsmede de omvang van dotaties en onttrekkingen wordt in principe overgelaten aan de lokale besturen, tenzij er voor het Landelijk (hoofd-) bestuur aanleiding is de opbouw van de vermogensstructuur van de Vereniging als geheel aan te passen, om aan de financiële en juridische verplichtingen van de als rechtspersoon te kunnen blijven voldoen.

7.0.7 Aanwending van bestemmingsreserves

Uitgaven die worden gedekt uit Bestemmingsreserve worden eerst in de Staat van Baten en Lasten verantwoord en dan via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht.

Eventuele wijzigingen in de beperking van de bestemming van reserves welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen de reserves verwerkt.

7.0.8 Landelijke Bestemmingsreserve

Er is besloten om ten behoeve van verkiezingen met één bestemmingsreserve te werken, waaraan de geoormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit onttrekkingen ten gunste van een campagne worden gedaan.

Het beschikbare saldo wordt aangewend voor de financiering van landelijke verkiezingscampagnes voor het Europees Parlement, de Tweede Kamer, de Provinciale Staten, de Waterschappen en de Gemeenteraad (inclusief herindeling). Tevens worden uit deze reserve de afdrachten aan afdelingen ten behoeve van Gemeenteraadsverkiezingscampagnes gefinancierd.

7.0.9 Bestemmingsreserves afdelingen en gewesten

Dit betreft bestemmingsreserves die door de besturen van de gewesten en afdelingen dienen te worden beheerd ten behoeve van lokale verkiezingscampagnes en eventueel aan andere door deze besturen vastgestelde doelen.

7.0.10 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te dekken.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen:

- wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- waarvan het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van geldmiddelen nodig is.

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijf kans en leeftijd.

7.0.11 Kortlopende schulden

De waardering van de kortlopende schulden is toegelicht onder 7.0.3 bij Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling.

7.0.12 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Het saldo (resultaat) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

7.0.13 Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden - zodra er zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de vereniging zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden - in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten.

De door de vereniging ontvangen subsidie betreft een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen.

7.0.14 Personeelsbeloningen / pensioenen

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenverzekeraar verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum al betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de verzekeraar of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de verzekeraar en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met de verzekeraar, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenverzekeraar wordt een vordering opgenomen als de vereniging de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de vereniging zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

7.0.15 Belastingen

De activiteiten van de Vereniging zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

7.1 Balans
(na bestemming van het resultaat)

Balans Vereniging Partij van de Arbeid (7.1)	2019		2018	
	€	€	€	€
Vaste activa (7.4.0)				
Immateriële vaste activa bij Partij van de Arbeid	248.653		552.986	
Materiële vaste activa Partij van de Arbeid	91.487		77.885	
Materiële vaste activa Gewesten en Afdelingen	<u>1.600</u>		<u>2.300</u>	
		341.740		633.171
Vlottende activa				
Vorderingen Landelijk Partij van de Arbeid (7.4.1)	682.513		506.513	
Vorderingen Gewesten/Afdelingen	64.966		79.334	
Effecten Afdelingen en Gewesten	-		122	
Liquide middelen Landelijk Partij van de Arbeid (7.4.2)	2.536.851		1.748.452	
Liquide middelen Gewesten/Afdelingen	<u>2.323.997</u>		<u>2.348.385</u>	
		5.608.327		4.682.807
Totaal activa		<u>5.950.067</u>		<u>5.315.977</u>
Passiva	3.062.693			
Eigenvermogen (7.4.3)				
Continuïteitsreserve Landelijk	2.286.869		1.735.769	
Continuïteitsreserve Gewesten/Afdelingen	1.384.783		1.395.299	
Bestemmingsreserves Landelijk	775.824		360.391	
Bestemmingsreserves Gewesten/Afdelingen	<u>921.301</u>		<u>957.682</u>	
Totaal Eigen vermogen		5.368.777		4.449.140
Voorzieningen (7.4.4)				
Landelijke Jubileumvoorziening Partij van de Arbeid	<u>16.010</u>		<u>18.765</u>	
Totaal Voorzieningen		16.010		18.765
Kortlopende schulden (7.4.5)				
Landelijke kortlopende schulden (7.4.5.1)	480.802		777.035	
Gewesten en Afdelingen				
Fractiegelden in beheer bij afdelingen	52.748		31.087	
Kortlopende schulden Gewesten/Afdelingen	<u>31.729</u>		<u>39.949</u>	
Totaal Kortlopende schulden		565.280		848.071
Totaal passiva		<u>5.950.067</u>		<u>5.315.977</u>

7.2 Staat van Baten en Lasten van de Vereniging Partij van de Arbeid

Staat van Baten en Lasten Vereniging Partij van de Arbeid (7.2)			
	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
Inkomsten (7.5.0)	€	€	€
Contributies 100%	4.000.000	4.309.185	4.407.625
Totale overheidssubsidie (7.5.0.0)	1.407.616	1.401.072	1.432.466
Service-inkomsten neveninstellingen	67.500	65.039	60.650
Contributie CLB en Landelijke politici (7.5.0.1)	496.000	540.729	511.109
Fondsenwervingsactie	100.000	349.793	209.039
Rente en overige inkomsten (7.5.0.2)	5.100	37.643	20.151
Inkomsten Gewesten/Afdelingen (7.5.0.3)	1.599.180	741.658	1.107.846
Totaal inkomsten	7.675.396	7.445.119	7.748.887
Uitgaven bedrijfsvoering (7.5.1)			
Partijbestuur en int. Secretariaat (7.5.1.0)	348.877	309.580	320.335
Directie/MT/Teams Ondersteuning+Diensten (7.5.1.1)	1.615.707	1.637.865	2.004.505
Team Projecten (7.5.1.2)	929.257	1.138.478	876.672
Neveninstellingen (7.5.1.3)	525.013	508.183	526.956
Bedrijfskosten Algemeen (7.5.1.4)	1.189.108	1.310.451	899.479
Reguliere Afdrachten en Activiteitenpot (7.5.1.5)	842.000	9.000	11.021
Bedrijfsvoering Gewesten/Afdelingen (7.5.1.6)	849.787	596.592	865.392
Totaal bedrijfslasten	6.299.749	5.510.149	5.504.359
Uitgaven tbv Campagnes (7.5.2)			
Campagne PS 2019	200.000	205.980	-
Campagne EP 2019	200.000	203.842	-
Landelijke Campagneacties/Doelgroepen/Ombudswerk	-	-	307.995
Landelijke Permanente campagne	55.000	-	-
Landelijke Afdrachten ivm herindeling	20.000	-	-
Sub-totaal Landelijke Campagnekosten	475.000	409.822	307.995
Campagnekosten Gewesten en Afdelingen	537.449	605.512	2.028.697
Totaal Campagnekosten	1.012.449	1.015.333	2.336.692
Totaal Resultaat Vereniging PvdA	363.198	919.637	92.164

7.3 Resultaat Bestemming

7.3.1 Resultaatbestemming Landelijk	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Dotaties aan Bestemmingsreserve Landelijk			
CLB contributie t.b.v. Verkiezingsfonds 1,6%	420.000	454.848	444.559
Fondsenwerving Verkiezingen	100.000	284.526	209.039
Contributie extra leden agv lijsttrekkersverkiezing	-	-	-
Bijdrage landelijke bestuurders en politici aan	76.000	85.881	66.550
Totale Dotatie aan Bestemmingsreserve Landelijk	596.000	825.255	720.148
Onttrekkingen aan Bestemmingsreserve Landelijk			
Afdrachten aan afdelingen ivm herindeling	20.000-	-	-
Campagne PS/WS/EP 2019	400.000-	409.822-	359.758-
Onttrekking tbv Permanente Campagne	-	-	-
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	-	-	-
Totale Onttrekking aan Bestemmingsreserve Landelijk	420.000-	409.822-	359.758-
Mutatie bestemmingsreserve Landelijk	176.000	415.433	360.391
Mutatie Continuïteitsreserve Landelijk	24.746-	551.100	1.068.579
Resultaat boekjaar Landelijk	151.254	966.533	1.428.970

7.3.2 Resultaatbestemming Gewesten/Afdelingen	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Dotaties aan bestemmingsreserve Gewesten/Afdelingen			
Toevoeging overschot naar Verkiezingsfonds 2019	298.450	293.543	207.339
Totale Dotatie aan Bestemmingsreserve Gewesten	298.450	293.543	207.339
Onttrekkingen aan bestemmingsreserve Gewesten			
Onttrekking i.v.m. PS/ WS/EU verkiezingen	86.507-	329.924-	777.874-
Totale Onttrekking aan bestemmingsreserve Gewesten	86.507-	329.924-	777.874-
Mutatie bestemmingsreserve Gewesten/Afdelingen 2019	211.944	36.381-	570.535-
Mutatie bestemmingsreserve Gew./Afd. voorgaande jaren	-	-	10.338-
Totaal mutaties bestemmingsreserve Gewesten/Afdelingen	211.944	36.381-	580.874-
Mutatie Continuïteitsreserve Gewesten/Afdelingen 2019	211.944-	10.516-	1.017.697-
Mutatie Continuïteitsreserve Gew./Afd. voorgaande jaren	-	-	77.435
Totaal mutatie Continuïteitsreserve Gewesten/Afdelingen	211.944-	10.516-	940.261-
Resultaat boekjaar Gewesten/Afdelingen	-	46.896-	1.521.135-

7.4 Toelichting op de balans

7.4.0 Materiële en immateriële vaste activa	Materiële vaste activa		Immateriële vaste activa		Totaal
	Inventaris €	Hardware €	Software €	Imm. activa €	
Cumulatieve aanschafwaarde	277.261,86	360.531,68	1.976.012,29	131.397,50	2.745.203
Cumulatieve afschrijvingen	235.990,00-	323.919,03-	1.477.692,81-	76.730,72-	2.114.333-
Boekwaarde 1 januari 2019	41.271,86	36.612,65	498.319,48	54.666,78	630.871
Investerings	43.564,37	20.165,76	4.840,00	3.327,50	71.898
Desinvestering cum. aanschafwaarde	84.726,42-	13.934,04-	-	-	98.660-
Desinvestering cum. afschrijvingen	82.172,95	13.179,41	-	-	95.352
Afschrijvingen	21.081,14-	25.738,26-	294.776,28-	17.724,06-	359.320-
Totaal van de mutaties	19.929,76	6.327,13-	289.936,28-	14.396,56-	290.730-
Cumulatieve aanschafwaarde	236.099,81	366.763,40	1.980.852,29	134.725,00	2.718.441
Cumulatieve afschrijvingen	174.898,04-	336.477,88-	1.772.469,09-	94.454,78-	2.378.300-
Boekwaarde 31 december 2019	61.201,77	30.285,52	208.383,20	40.270,22	340.140,71

Het Partijkantoor is in 2019 verhuisd naar het Leeghwaterplein 45 in Den Haag.

7.4.1 Vorderingen	2019	2018
	€	€
Debiteuren	64.047	276.912
Voorziening oninbare vorderingen AX	12.277-	88.534-
Te vorderen overheidssubsidie	209.779	218.070
Vooruit betaald (7.4.1.0)	44.721	57.760
Leningen en voorschotten medewerkers	325	-
Depotbedrag Post.nl*)	6.600	6.600
Te vorderen rente	192	-
Rekening-courant neveninstellingen (7.4.1.1)	335.122	-
Overige vorderingen	34.005	35.705
Sub-totaal Landelijke Vorderingen	682.513	506.513
Vorderingen Gewesten en Afdelingen	64.966	79.334
Totaal Vordering Vereniging Partij van de Arbeid	747.479	585.847

*) Deze vordering loopt zolang de postbezorging door Post.nl wordt verzorgd.

Het beleid ten aanzien van het innen van de contributies is in 2019 aangescherpt. Dit houdt in dat voor achterstallige lidmaatschapsbetalingen gebruik wordt gemaakt van een extern bureau. Mede hierdoor is het debiteurensaldo aanzienlijk verlaagd.

LEDENVERLOOP 2019

01-01-19	42416 leden
min	-1338 leden
31-12-19	41078 Totaal aantal leden

7.4.1.0 Vooruit betaald Landelijk	2019	2018
	€	€
Vooruitbetaalde huur Leeghwaterplein Den Haag	28.869	23.099
Vooruitbetaalde kosten ICT	15.309	-
Voorschot congres	-	18.218
Overige landelijk vooruitbetaalde kosten	543	16.442
Totaal Vooruit betaald Landelijk	44.721	57.760

Kosten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben. Op het balansmoment 31 december al voor het nieuwe jaar betaalde kosten worden als vooruitbetaald op de balans gezet. In de bovenstaande opstelling zijn deze gespecificeerd.

7.4.1.1 Rekening-courant neveninstellingen	2019	2018
	€	€
Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid	4.774-	13.500-
Foundation Max vd Stoel	287.742	96.577-
Wiardi Beckmanstichting	-	6.405-
Centrum lokaal bestuur	52.154	501.966
Totaal Rekening-courant neveninstellingen	335.122	385.485

In 2018 werd toegezegd ernaar te streven dat de rekening-courantsaldi met de neveninstellingen zo dicht mogelijk bij € 0,-- zouden eindigen. Dankzij de eerder genoemde organisatorische ingrepen en de toepassing van de gewijzigde afdrachtensystematiek heeft de Vereniging PvdA in 2019 de rekening-courantverhouding met de neveninstellingen zelfs weten om te buigen van een schuld eind 2018 ad € 385.485,-- naar een vordering eind 2019 ad € 335.122,--.

Aan het einde van elk kalenderjaar worden de saldi met de neven afgestemd.

7.4.2 Liquide middelen	2019	2018
	€	€
Landelijke Kas	900	7.576
Landelijke Rekening-courant RABO	1.477.528	1.682.459
Landelijke Spaarrekeningen ASN en RABO	1.058.423	58.417
Sub-totaal Landelijke liquide middelen	2.536.851	1.748.452
Kas Gewesten/Afdelingen	2.513	3.322
Betaalrekeningen RABO Gewesten/Afdelingen	1.382.635	1.233.426
Spaarrekeningen RABO/ASN Gewesten/Afdelingen	938.849	1.111.637
Sub-totaal liquide middelen Gewesten en Afdelingen	2.323.997	2.348.384
Totaal Liquide middelen Vereniging Partij van de Arbeid *)	4.860.848	4.096.836

*) De liquide middelen staan vrij ter beschikking aan de Vereniging

De liquide middelen staan in principe ter vrije beschikking van het bestuur van de Vereniging. Het Landelijke Partijbestuur oefent echter geen rechtstreekse tekeningsbevoegdheid uit over de lokale financiële middelen, tenzij omstandigheden daartoe zouden nopen.

7.4.3 Toelichting Eigen Vermogen (Reserves)

Het eigen vermogen van de Vereniging Partij van de Arbeid is als volgt opgebouwd:

EIGEN VERMOGEN EIND 2019 NA RESULTAATBESTEMMING	2019 Landelijk	2019 Gewesten/Afdel	2019 TOTAAL
Saldo Continuïteitsreserve 1 januari 2019	1.735.769	1.395.299	3.131.068
Mutatie-saldo Continuïteitsreserve 2019	551.100	10.516-	540.584
Continuïteitsreserve 31 december 2019	2.286.869	1.384.783	3.671.652
Saldo Bestemmingsreserve per 1 januari 2019	360.391	957.682	1.318.073
Mutatie-saldo Bestemmingsreserve 2019	415.433	36.381-	379.053
Bestemmingsreserve 31 december 2019	775.824	921.301	1.697.126
TOTAAL EIGEN VERMOGEN 1 JANUARI 2019	2.096.160	2.352.980	4.449.140
Mutatie-saldo Eigen Vermogen 2019	966.533	46.896-	919.637
TOTAAL EIGEN VERMOGEN 31 DECEMBER 2019	3.062.693	2.306.084	5.368.777

Tot het aldus bestemmen van de resultaten is landelijk besloten door de Verenigingsraad en het Partijbestuur.

In de Gewesten en Afdelingen zal later in 2020 daartoe alsnog besloten moeten worden door de lokale besturen en de Algemene Ledenvergaderingen. Zoals hiervoor al gemeld zijn alle vergaderingen in 2020 uitgesteld vanwege de Coronacrisis.

7.4.4 Voorzieningen	2019	2018
	€	€
Landelijke Jubileumvoorziening		
Stand 1 januari	18.765	26.504
Toevoeging/onttrekking	2.755-	7.739-
Stand 31 december	16.010	18.765

Binnen de PvdA geldt de volgende regeling ten aanzien van arbeidsjubilea.

De medewerkers ontvangen op de volgende momenten een jubileumuitkering:

- 12,5 jaar een half maandsalaris
- 25 jaar een heel maandsalaris
- 40 jaar anderhalf maandsalaris

7.4.5 Kortlopende schulden	2019	2018
	€	€
Landelijk		
Crediteuren	208.727	202.601
Af te dragen loonheffing	89.627	-
Stichting Den Uyl	2.711	4.832
Rekening-courant neveninstellingen	-	390.317
Diverse schulden en vooruit ontvangen (7.4.5.1)	179.737	184.117
Subtotaal Landelijke kortlopende schulden	480.802	781.867
Gewesten en Afdelingen		
Fractiegelden in beheer bij afdelingen	52.748	31.087
Kortlopende Schulden Gewesten en Afdelingen	31.729	39.949
Subtotaal kortlopende schulden Gewesten en Afdelingen	84.478	71.036
Totaal Kortlopende schulden Vereniging	565.280	852.903

7.4.5.1 Diverse schulden en vooruit ontvangen	2019	2018
	€	€
Landelijk		
Te betalen accountantskosten	23.971	32.400
Vakantiegeld	74.267	70.550
Vakantiedagen	74.977	66.386
ICT-kosten e.a.	6.195	13.756
Overige Landelijke schulden	328	1.025
Totaal Diverse schulden en vooruitbetaald Vereniging PvdA	179.737	184.117

7.4.6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	2019	2018
	€	€
Periode < 1 jaar	332.820	355.412
1 jaar < periode < 5 jaar	1.045.200	1.025.326
Periode > 5 jaar	102.186	227.744
Totaal van de verplichtingen	1.480.206	1.608.482

Huurovereenkomst

Vanaf juni 2019 zijn we een meerjarige huurovereenkomst aangegaan voor 6 jaar aan het Leeghwaterplein 45 te Den Haag.

Overige langdurige verplichtingen

Deze verplichtingen houden verband met decentralisatie van de ledenadministratie, marketingdatabase en marketingcloud toepassingen.

In verband met de outsourcing ICT werkzaamheden zijn meerjarige verplichtingen aangegaan.

7.5 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

7.5.0 Inkomsten

7.5.0.0 Overheidssubsidies

De subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken over 2019 is afhankelijk van het aantal zetels in de Tweede Kamer der Staten Generaal en het aantal subsidiabele leden van de PvdA en de Jonge Socialisten op 1 januari 2019.

Voor de volledige subsidievoorwaarden wordt verwezen naar de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP).

Subsidiabele leden zijn personen tussen de 14 en 27 jaar oud, die op 1 januari 2019 lid zijn en in 2019 minimaal 12 euro (voor de PvdA), respectievelijk 5 euro (voor de Jonge Socialisten) aan contributie hebben betaald en ledenrecht hebben. De subsidie 2019 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt via deze jaarrekening als volgt afgerekend, inclusief eventuele correcties op voorgaande jaren:

Subsidiabele leden bij de Vereniging Partij van de Arbeid op 1 januari 2019	40.592
Subsidiabele leden bij Jonge Socialisten op 1 januari 2019	1.431

7.5.0.0 Overheidssubsidies	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Aandeel subsidie WBS	241.243	246.004	246.004
Aandeel subsidie JS	77.742	70.258	70.894
Aandeel subsidie FMS (WFPP)	147.728	133.621	151.757
Aandeel subsidie FMS (MATRA)	-	-	-
Aandeel subsidie Partij van de Arbeid	940.903	951.188	963.809
Totaal Overheidssubsidies	1.407.616	1.401.072	1.432.465

De door de Vereniging ontvangen subsidie is een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen.

De bedragen die door het Ministerie worden vastgesteld voor WBS, JS en FMS zijn specifiek geoormerkt voor deze instellingen.

Het Ministerie betaalt in het lopende subsidiejaar een voorschot van 80% van de voorlopige subsidietoekenning. De exacte bedragen worden altijd pas na afloop van het kalenderjaar definitief vastgesteld op basis van de subsidieverantwoording met, onder andere, dit jaarverslag.

De PvdA had in 2019 40.592 subsidiabele leden en 9 zetels in de Tweede Kamer. De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2018.

7.5.0.1 Contributie Politici en bezoldigd bestuurders

7.5.0.1 Aanvullende Contributie politici/bestuurders	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Contributie landelijke politici en bezoldigd bestuurders (5,5%)	76.000	85.881	66.551
Aanv. contributie CLB-politici (1,6% voor verkiezingsreserve)	420.000	454.848	444.559
Totaal Contributie politici en bezoldigd bestuurders	496.000	540.729	511.110

Alle politici betalen verenigingscontributie die in principe is gerelateerd aan het totale inkomen en een aanvullende en specifieke contributie die is gerelateerd aan het politieke inkomen.

Voor gemeentelijk, provinciaal, of waterschap functionarissen (CLB-leden) gaat het om 3% van dit politieke inkomen. Deze 3% gebruikt de PvdA als volgt:

- 1,6% wordt aangewend voor aanvulling van de landelijke bestemmingsreserve verkiezingen;
- 1,4% gaat naar het Centrum voor Lokaal Bestuur.

Daarnaast betalen CLB-leden in principe 2,5% specifieke contributie direct aan hun Afdeling of Gewest ter financiering van hun lokale verkiezingen.

Eerste en Tweede Kamerleden, bewindspersonen, leden van de Fractie in het Europees Parlement, Eurocommissarissen en bezoldigde leden van het Partijbestuur betalen eveneens een aanvullende contributie van 3% en daarboven een specifieke contributie van 2,5% aan het Partijbureau. Verschillende functionarissen betalen bovendien vrijwillig een hogere dan de rekenkundig bepaalde bijdrage.

7.5.0.2 Overige inkomsten	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Bijdrage verwante organisaties	5.000	36.094	20.151
Financiële versterking vanuit de vereniging	-	-	70.704
Deelnemersbijdragen opleidingen	-	1.350	-
Rente opbrengsten	100	199	0
Sub-totaal overige landelijke inkomsten	5.100	37.643	90.856
Financiële versterking Landelijk Partijbureau	-	-	70.704
Totaal overige inkomsten Vereniging PvdA	5.100	37.643	20.151

Analyse Totaal Inkomsten Landelijk en Gewesten en Afdelingen

Analyse Inkomsten t.o.v. begroting	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Afwijking t.o.v. begroting
	€	€	€
Landelijk			
Contributies leden	4.000.000	4.309.185	309.185
Overheidssubsidie (7.5.0.0)	1.407.616	1.401.072	6.544
Service-Inkomsten neveninstellingen	67.500	65.039	2.461
Contributie Politici en Bestuurders (7.5.0.1)	496.000	540.729	44.729
Fondsenwerving Verkiezingsfonds	100.000	349.793	249.793
Overige Landelijke inkomsten (7.5.0.2)	5.100	37.643	32.543
Subtotaal Landelijke Inkomsten	6.076.216	6.703.460	627.244
7.5.0.3 Gewesten en Afdelingen			
Fondsenwerving t.b.v. verkiezingen	126.220	62.735	63.485
Specifieke Contributie politici	472.386	530.806	58.420
Overige inkomsten Gewesten Afdelingen	380.574	561.665	181.091
Subtotaal Inkomsten Gewesten en Afdelingen	979.180	1.155.207	176.027
Totaal Inkomsten Vereniging PvdA	7.055.396	7.858.668	803.272

Bij de begroting van de contributieopbrengst in 2019 werd er in de berekening van uitgegaan dat het aantal leden verder terug zou lopen dan uiteindelijk het geval is gebleken.

Ook door de inschakeling van een incassobureau is de inning positiever uitgevallen.

De landelijke fondsenwerving is een stuk hoger dan begroot. In de landelijke begroting werden de kosten van de werving verrekend, terwijl deze in de hier getoonde uitkomst van € 349.793,-- daar buiten zijn gehouden. De wervingskosten bedroegen in 2019 € 65.266,--.

7.5.1 Organisatiekosten

7.5.1.0 Partijbestuur en Internationaal Secretariaat	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Salariskosten en sociale lasten	213.877	199.731	200.201
Overige organisatiekosten	77.500	69.014	45.704
Reis en verblijfkosten partijdelegaties	25.000	5.515	14.040
Lidmaatschappen	17.500	35.057	41.666
Informatie leden, bijeenkomsten, debatten	15.000	262	18.724
Totaal Partijbestuur en Internationaal Secretariaat	348.877	309.580	320.335

7.5.1.1 Directie/MT/Teams Ondersteuning+Diensten	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Salariskosten en sociale lasten	1.189.707	1.258.210	1.235.676
Overige organisatiekosten	184.500	171.126	83.636
Extern en juridisch advies	25.000	35.522	40.352
Ondernemingsraad	5.000	-	638
HRM shared Service Center	35.000	30.676	48.913
Personeelsverzekeringen/activiteiten/ ARBO	26.000	5.071	4.468
Congres	75.000	74.376	76.365
Politieke ledenraad	35.000	39.128	25.247
Ledenraadpleging	-	581	21.516
Project Ledendemocratie	15.000	8.213	21.458
Lezingen en prijzen	10.000	4.000	8.000
Verenigingsraad	10.000	7.628	7.181
Reis- en vergaderkosten partijbestuur	-	-	-
Reglementencommissie	500	338	178
Commissies	5.000	2.996	7.454
Meerkosten ICT	-	-	24.189
Totaal Directie/MT/Teams Ondersteuning+Diensten	1.615.707	1.637.865	1.605.271

7.5.1.2 Team Projecten	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Salarissen en sociale lasten	654.257	834.772	609.189
Overige organisatiekosten	25.000	33.798	33.776
Electoraal onderzoek	10.000	-	9.673
Programmacommissie/Actiecentra	50.000	6.566	10.431
Rood	40.000	43.979	26.975
Fotografie en Vormgeving	5.000	5.467	163
Online inclusief specials	25.000	17.417	125.415
Versturen emails	15.000	29.040	145
Spots en films vrijwilligers	10.000	-	1.586
Ledenwerving/ledenbehoud/Ledenraadpleging	25.000	52.266	10.174
Kosten Fondsenwerving	-	65.266	46.781
Vrijwilligersmanagement	10.000	21.223	-
Scholing afdelingen	25.000	907	801
Club Rood	30.000	22.743	1.453
Promotie	5.000	5.034	109
Totaal Team Projecten	929.257	1.138.478	876.672

7.5.1.3 Neveninstellingen	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Bijdrage PvdA			
Wardi Beckmanstichting	40.000	40.000	40.000
Foundation Max van der Stoel	18.300	18.300	18.300
Totaal Bijdrage PvdA	58.300	58.300	58.300
Subsidies van het Ministerie van Binnenlandse zaken			
Foundation Max van der Stoel (WFPP)	147.728	133.621	151.757
Jonge Socialisten	77.742	70.258	70.894
Wardi Beckmanstichting	241.243	246.004	246.004
Totaal Subsidies t.b.v. Neveninstellingen	466.713	449.883	468.656
Totaal neveninstellingen	525.013	508.183	526.956

Dit zijn de geormerkte subsidiebedragen die in 2019 door de Vereniging Partij van de Arbeid aan de neveninstellingen zijn overgemaakt, alsmede de eigen bijdrage van de PvdA aan de neveninstellingen.

7.5.1.4 Bedrijfskosten Landelijk Algemeen	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Afschrijvingslasten hardware	23.172	26.493	31.543
Afschrijvingslasten software	324.986	294.776	296.370
Afschrijvingslasten immateriele activa	22.000	17.724	21.198
Hosting	45.000	31.767	45.184
Webbeheer	150.000	50.815	99.704
Onderhoud en abonnementen ICT	70.000	328.061	123.145
Subtotaal kosten automatisering	635.158	749.636	617.143
Accountantskosten	35.000	34.768	28.504
Huisvesting	220.860	263.523	118.704
Afschrijvingslasten inventaris	20.400	23.635	18.110
Extra reiskosten door verhuizing	30.625	-	-
Salariskosten niet actieve medewerkers	48.295	59.200	381.382
Stagiaires en vrijwilligers	35.000	21.792	17.851
Algemene bureaunkosten	163.770	157.898	117.018
Subtotaal Overige Bedrijfskosten	553.950	560.815	681.569
Totaal Bedrijfskosten Algemeen	1.189.108	1.310.451	1.298.711

In de post 'Huisvesting' zijn dit jaar mede de verhuiskosten verantwoord.

7.5.1.5 Afdrachten aan Gewesten/Afdelingen/Netwerken	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Landelijk			
Activiteiten Netwerken en groepen	13.500	9.000	11.021
Landelijke Afdrachten en Activiteitenpot	828.500	413.549	284.050
Totaal Landelijke Afdrachten	842.000	422.549	295.070
Gewesten en Afdelingen			
AF:Ontvangen Afdrachten en Activiteitenpot	620.000-	413.549-	284.050-
Totaal Afdrachten aan Afdelingen, Gewesten, Netwerken	222.000	9.000	11.021

Sinds 2018 is bij de reguliere afdrachten het automatisme in het betalen verlaten en wordt er vooraf een check op de lokale liquiditeitsbehoefte gedaan.

Bij aanvragen van uitkeringen uit de Activiteitenpot wordt er eveneens een liquiditeitscheck uitgevoerd. Daarmee wordt een onnodige verschuiving van landelijk vermogen naar lokaal vermogen voorkomen.

7.5.1.6 Bedrijfsvoering Gewesten en Afdelingen	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Organisatiekosten Gewesten en Afdelingen	440.314	940.664	580.179
Ledenwerving, -behoud en -raadpleging	105.714	58.244	70.514
Gezamenlijke activiteiten binnen de PvdA	130.782	124.619	192.447
Gezamenlijke activiteiten buiten de PvdA	79.926	36.697	52.989
Thematische vergadering/werkgroepen	93.052	41.879	46.699
	849.787	1.202.103	942.828
Resultaat voorgaande jaren	-	-	77.435-
Totaal Bedrijfsvoering Gewesten en Afdelingen	849.787	1.202.103	865.392

7.5.2 Uitgaven tbv Campagnes	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Landelijk			
Campagne EP 2019	200.000	203.842	-
Campagne PS 2019	200.000	205.980	-
Landelijke Campagneacties/Doelgroepen/Ombudswerk	-	-	307.995
Landelijke Afdrachten ijm Gemeenteraadsverkiezingen 2018	-	-	51.763
Landelijke Permanente campagne - Integraal zeker zijn N=5	55.000	-	-
Landelijke Afdrachten ijm herindeling	20.000	-	-
Sub-totaal Landelijke Uitgaven tbv Campagnes	475.000	409.822	359.758
Gewesten en Afdelingen			
Door Gew. en Afd. ontvangen afdrachten GR-verkiezingen	-	-	51.763-
Promotie/campagne-uitgaven Gewesten en Afdelingen	537.449	605.512	2.018.358
Sub-totaal Uitgaven Gewesten en Afdelingen tbv Campagnes	537.449	605.512	1.966.596
Resultaat voorgaande jaren	-	-	10.338
Totaal Uitgaven Vereniging PvdA tbv Campagnes	1.012.449	1.015.333	2.336.692

7.5.3 Bezoldiging bestuur

De bezoldiging voor de voorzitter en de Internationaal Secretaris bedraagt in totaal € 141.564,-- (bruto salaris inclusief werkgeverslasten en pensioenpremie). In 2018 was dit bedrag € 130.696,-- Het congres heeft besloten dat Kati Piri, lid van de Eurodelegatie in het Europees Parlement haar rol als Internationaal Secretaris mag voortzetten.

7.6 Toelichting Algemeen

7.6.0 Personeelsbestand en Personeelskosten

Op het Partijbureau waren eind 2019 30 personen in dienst, samen 28,13 Fte, waarvan 26,51 Fte in vaste dienst en 1,62 Fte in tijdelijk dienstverband.

7.6.0 Personeelskosten	Begroot 2019	Uitkomst 2019	Uitkomst 2018
	€	€	€
Salarissen (regulier)	1.707.988,87	1.732.769,65	1.842.656,83
Sociale lasten (regulier)	174.249,53	285.354,25	280.553,64
Pensioenlasten	140.869,58	247.434,33	133.172,76
Overige personeelskosten (incl. afvloeiing personeel)	83.028,03	119.600,14	136.264,52
Totaal Regulier	2.106.136,00	2.385.158,37	2.392.647,75
Salarissen (campagne)	-	-	-
Sociale lasten (campagne)	-	-	-
Pensioenlasten (campagne)	-	-	-
Overige personeelkosten (campagne)	-	-	-
Totaal Campagne	-	-	-
Totaal Personeelskosten	2.106.136,00	2.385.158,37	2.392.647,75

In de Wet financiering politieke partijen staat dat na afloop van het kalenderjaar wordt beoordeeld of de door de Vereniging bestede subsidie valt binnen de grenzen van de wet.

Om deze beoordeling mogelijk te maken is hieronder een overzicht opgenomen van de belangrijkste activiteiten, waarvoor de subsidie in 2019 werd aangewend, waaruit blijkt dat het totaalbedrag van deze uitgaven ad € 191.580,-- de toegekende subsidie ad € 951.189 te boven gaat.

7.7 Verantwoording activiteiten WFPP

7.7 Verantwoording activiteiten WFPP	2019
	€
Ondersteuning neveninstellingen	58.300
Congres	74.376
Politieke Ledenraad	39.128
Ledenraadpleging	581
Activiteiten Netwerken en groepen	9.000
Ledenwerving	29.763
Rood	43.979
Campagne PS 2019	205.980
Campagne EP 2019	203.842
Internationaal Secretariaat	40.028
Kosten afdeling projecten	130.899
Afdrachten gewesten en afdelingen	306.893
Totaal verantwoording	1.142.769

7.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum bekend, die het beeld van de jaarrekening in belangrijke mate beïnvloeden.

Den Haag, 29 juni 2020
Namens het partijbestuur
N. Vedelaar, voorzitter

Partij van de Arbeid
Postbus 30204
2500 GE 's-GRAVENHAGE

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Partij van de Arbeid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Partij van de Arbeid gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Partij van de Arbeid per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019 met een balanstotaal van € 5.950.067;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2019 met een resultaat van € 919.637 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- financiële uitkomsten 2019;
- bestuurlijke banden;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 29 juni 2020.

WITH accountants B.V.

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Partij van de Arbeid

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Jaarverslag 2019

Inhoud

1	DE OPDRACHT VAN DE WIARDI BECKMAN STICHTING	3
1.1	OPEN RELATIE MET DE OMGEVING	3
1.2	RELATIE MET DE PVDA, DE ACTIEONDERZOEKEN	4
1.3	FUNCTIES WBS	4
2	ZELFSTANDIGE ANALYSE, AGENDERING EN PROGRAMMATISCH WERK	5
2.1	ONDERZOEKEN EN PROJECTEN	5
2.1.1	<i>Onrechtvaardig recht</i>	<i>5</i>
2.1.2	<i>De Datavakbond</i>	<i>5</i>
2.1.3	<i>Keuzes en mogelijkheden van vrouwen op de arbeidsmarkt</i>	<i>6</i>
2.1.4	<i>Rechtvaardige verduurzaming</i>	<i>6</i>
2.1.5	<i>Samenleven en migratie</i>	<i>7</i>
2.1.6	<i>Onderzoek naar de organisatie van de zorg</i>	<i>7</i>
2.1.7	<i>Biografie Wim Kok</i>	<i>7</i>
2.1.8	<i>Zelfstandige winkels/ondernemers</i>	<i>8</i>
2.1.9	<i>Actieonderzoek kansengelijkheid in het Onderwijs</i>	<i>8</i>
2.1.10	<i>Actieonderzoek Volkshuisvesting</i>	<i>9</i>
2.1.11	<i>Actieonderzoek Een zo goed mogelijke gezondheid voor iedereen – een levensloop lang</i>	<i>9</i>
2.1.12	<i>Actieonderzoek Frisse lucht en droge voeten</i>	<i>9</i>
2.2	SOCIALISME & DEMOCRATIE	10
3	FORUM- EN NETWERKFUNCTIE	12
3.1	WERKGROEPEN	12
3.1.1	<i>Werkgroep Partijpolitieke Processen</i>	<i>12</i>
3.1.2	<i>Werkgroep Arbeid</i>	<i>13</i>
3.2	DE LICHTVERNIEUWERS	13
3.3	JONG WBS	14
4	PVDA	16
5	CURATORIUM, STAF EN FELLOWS	17
5.1	CURATORIUM	17
5.2	STAF	17
5.3	FELLOWS	17
5.4	STAGIAIR(E)S	17
6	ACTIVITEITEN	19
7	PUBLICATIES	21
8	BIJLAGE 1: ALGEMENE INFORMATIE	22
	BIJLAGE 2: BEGROTING 2020	25
	BIJLAGE 3: JAARREKENING 2019	26

1 De opdracht van de Wiardi Beckman Stichting

De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaal-democratische gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren. Aan de Partij van de Arbeid in brede zin uiteraard, maar ook aan de samenleving.

De WBS werkt vanuit het besef dat zij haar taak alleen kan vervullen met de hulp van een uitgebreide kring van vrijwilligers uit de wereld van de wetenschap, politieke en maatschappelijke organisaties, en openbaar bestuur. De WBS is niet zozeer het kantoor op het Emmapark maar die gemeenschap. Het kantoor initieert, selecteert, faciliteert en organiseert en is als zodanig de spin in het web van een kring van betrokkenen. Een aantal experts uit deze kring is voor een periode als 'fellow' of stagiair verbonden aan de WBS, en draagt in die hoedanigheid bij aan het werk van de WBS.

Om haar doelstelling te kunnen vervullen is de onafhankelijke positie van de WBS essentieel. Om sensitiviteit te kunnen hebben voor maatschappelijke problemen en tegenstrijdigheden in beleid, en ontvankelijk te kunnen zijn voor nieuwe inzichten, is onafhankelijkheid van bestaand beleid, politieke omstandigheden op een bepaald moment, en beleidsmakers vereist. Onafhankelijkheid kenmerkt zowel de programmering, werkwijze, als inhoud van de WBS-activiteiten.

1.1 Open relatie met de omgeving

De WBS streeft naar een open relatie met haar omgeving, naar een grote betrokkenheid bij de programmatische functie van de PvdA en naar een verdere versterking van haar netwerkfunctie. Het voornemen tot een intensieve dialoog met de buitenwereld betreft om te beginnen de totstandkoming van dit werkprogramma. We voeren regelmatig gesprekken over de programmering met wetenschappers, maatschappelijke organisaties, lokale bestuurders, de PvdA-fracties en het ondersteunende apparaat, de politiek leider, het partijbestuur en de partijvoorzitter. Waar dat opportuun is werken we samen met de neveninstellingen CLB, FMS en JS. Deze dialoog en samenwerking laat onverlet dat het curatorium van de WBS het programma vaststelt.

De WBS wil intensief bijdragen aan de versterking van het programma van de PvdA in elk van haar geledingen. Waar de projecten van de WBS het programma van het partijbestuur en de strategie van de fracties in het parlement ondersteunen, is de gezamenlijke opbrengst hoger dan de som der delen. Het is de taak van de WBS om het ideologische debat en de politieke keuzes te voeden met kennis uit eigen onderzoek, of dat van anderen.

De WBS vervult een spilfunctie in de binding van talent en expertise aan de PvdA. Onder meer door in het kader van haar projecten thematische en professionele kennisnetwerken op te bouwen en te onderhouden waarin de sferen van politiek, maatschappelijke bewegingen, wetenschap en kunst elkaar ontmoeten. Politici en bestuurders kunnen een beroep doen op deze 'kennisbanken' van de WBS wanneer zij behoefte hebben aan specifieke expertise, bijvoorbeeld in de vorm van snel te organiseren strategische seminars over een actueel maatschappelijk vraagstuk of een voorgenomen beleidshervorming.

1.2 Relatie met de PvdA, de actieonderzoeken

In 2019 is de programmatische samenwerking met de partijorganisatie geïntensiveerd. De partijleiding en voorzitter van de PvdA hebben de WBS verzocht de door hen gekozen koers 'Zeker zijn van een eerlijke toekomst' te ondersteunen, en aan- en in te vullen door middel van actieonderzoeken. De WBS heeft hiervoor een format ontwikkeld dat naast het doorzetten van wetenschappelijke kennis ook bestaat uit het toepassen van *reality checks*, of te wel het toetsen van plannen en ideeën aan de noden en behoeften van mensen.

1.3 Functies WBS

De Wiardi Beckman Stichting vervult ten minste drie functies: (1) zelfstandige analyse, agendering en programmatisch werk; (2) een forum- en netwerkfunctie, inclusief internationale vertegenwoordiging; en (3) ondersteuning van programmatisch werk in partij- en verkiezingsprogrammacommissies van de PvdA. Hieronder wordt langs deze functies verslag gedaan van de WBS-activiteiten in 2019.

2 Zelfstandige analyse, agendering en programmatisch werk

2.1 Onderzoeken en projecten

2.1.1 Onrechtvaardig recht

In 2017 startte het onderzoeksprogramma 'Onrechtvaardig recht'. Een van de inspiratiebronnen was het onderzoek van het HILL dat concludeert dat het recht op verschillende terreinen de onderkant van de samenleving niet bedient.

Zo biedt het recht lang niet altijd een oplossing voor onrechtvaardige situaties op de arbeidsmarkt. Vanuit een sociaal-democratisch perspectief is duidelijk dat de sociaaleconomische machtsverhoudingen volstrekt uit het lood zijn geslagen. Dat is geen natuurverschijnsel maar is gestimuleerd door bijvoorbeeld de ACM met haar standpunt over zzp'ers. Inmiddels lijkt het politieke tij enigszins te keren, maar het risico blijft groot dat de Haagsche oplossing van meer wet- en regelgeving burgers werkenden onvoldoende zal helpen. Als je een rechtszaak begint tegen je werkgever, kost dat je je baan. Juist voor mensen in een kwetsbare positie, werkt ons rechtssysteem gebrekkig. Naleving en handhaving op een individuele manier biedt slechts theoretisch een oplossing. Sociale rechtvaardigheid valt of staat met het verzekeren van toepassing van recht door: toegang tot het recht, een effectieve remedie, inclusief compensatie voor geschonden rechten. Dat is een publieke zaak en dus een publieke taak. Met behulp van nationaal en internationaal sociaalrechtelijk onderzoek komen we tot een beter handavings- en nalevingsmodel.

Welke andere mogelijkheden hebben burgers om onrecht dat hun wordt aangedaan aan de kaak te stellen, behalve een gang naar de rechter? Welke alternatieven moeten nog ontwikkeld worden? Gaat het dan om regelgeving op het centrale niveau of moeten de gemeenten (veel) meer ruimte krijgen om passend beleid te ontwikkelen? Dit onderzoek loopt door in 2020 en moet uiteindelijk resulteren in een aantal concrete adviezen en voorstellen.

Coördinatie:	Klara Boonstra
Eindproduct:	Input verkiezingsprogramma en artikel S&D
Planning:	Afronding in de loop van 2020

2.1.2 De Datavakbond

Persoonlijke gegevens in de vorm van data is het nieuwe geld. Dat vergt bijstelling van ons aloude motto: spreiding van kennis, macht en inkomen. Want wie controle heeft over data, heeft oneindig veel macht. In China zijn alle data van de overheid, in de Verenigde Staten zijn ze in handen van de commerciële tech-giganten. Beide situaties zijn problematisch omdat de belangen van burgers ten opzichte van die macht ondergeschikt zijn.

De Datavakbond, bij de oprichting en activiteiten is de WBS zeer nauw betrokken, beschouwt de gebruikers (lees: zo'n beetje alle burgers) als datawerkers zonder wie de schoorsteen van de tech-reuzen niet rookt. Wij gaan ervan uit dat ze – net als de meeste redelijke werkgevers – best met ons om de tafel willen om te praten en afspraken te maken over de voorwaarden waaronder we onze activiteiten voor hen willen verrichten. Dat kan resulteren in een cao-achtige regeling over een beloning voor ons datawerk. Of in advertentievrij googelen. Het kan ook resulteren in

een wetgevingsagenda. In 2019 is de vereniging bij de notaris geformaliseerd. Hiermee is de directe praktische bemoeienis van de WBS beëindigd.

Coördinatie: Klara Boonstra
Eindproduct: Oprichting van de vereniging 'De datavakbond'
Planning: Afgerond

2.1.3 Keuzes en mogelijkheden van vrouwen op de arbeidsmarkt

Een van de pijlers van de vrouwenemancipatie in Nederland is het verhogen van de arbeidsparticipatie van vrouwen. Momenteel is 65% van de Nederlandse vrouwen actief op de arbeidsmarkt en gemiddeld werken zij zo'n 26 uur per week. Deze cijfers geven echter geen inzicht in de verschillen die bestaan tussen vrouwen met een verschillende sociaaleconomische achtergrond.

Laagopgeleide vrouwen werken aanzienlijk minder dan hoogopgeleide vrouwen en vrouwen met een laag inkomen zorgen vaak zelf voor de kinderen terwijl vrouwen met een hoog inkomen vaker gebruikmaken van kinderopvang. Wanneer er geen rekening wordt gehouden met deze verschillen, kan dit de kloof tussen vrouwen vergroten en emancipatie in de weg staan. In ons onderzoek over de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt zal dieper op de verschillen tussen verschillende groepen vrouwen worden ingegaan.

In het onderzoek wordt aan de hand van drie bepalende punten in het leven van een vrouw onderzocht welke keuzemogelijkheden zij hebben op de arbeidsmarkt en hoe vrij zij werkelijk zijn in de keuzes die zij maken. Hoe kiezen zij hun eerste baan? Welke veranderingen treden erop wanneer er kinderen worden geboren (of niet)? Wat is de invloed van een scheiding of overlijden van de partner op de arbeidsparticipatie? Verschillende vrouwen hebben verschillende mogelijkheden en strategieën om met veranderingen in hun leven om te gaan. Onderzocht zal worden in hoeverre en waardoor vrouwen worden gestuurd in de keuzes die zij maken op de arbeidsmarkt naar aanleiding van deze veranderingen.

De uitkomsten van het onderzoek moeten aanknopingspunten bieden voor een solidair emancipatiebeleid dat een positieve uitwerking heeft op alle vrouwen in de samenleving. Het onderzoek heeft tot medio maart 2019 plaatsgevonden.

Coördinatie: Klara Boonstra
Medewerker(s): Marlieke van Tillaar (stagiaire)
Eindproduct: Op 13 maart zijn de resultaten in de Tweede Kamerfractie besproken met twee wetenschappers op het terrein van kinderopvang en de omstandigheden van jonge vrouwen op de arbeidsmarkt.
Planning: Afgerond

2.1.4 Rechtvaardige verduurzaming

De noodzaak om aan de Parijse klimaatdoelstellingen te voldoen is onder huidige sociaal-democratie eigenlijk onomstreden. Er bestaat zeer terechte zorg over de vraag of de zwaarste lasten wel door de sterkste schouders zullen worden gedragen. Gaan (soms kwetsbare) burgers onevenredig veel betalen, terwijl het bedrijfsleven wordt ontzien? Onder de titel 'Groen verdeelt' deed in 2018 WBS-stagiair Erik Pees onderzoek voor JongWBS. In samenwerking met de

jongeren van GroenLinks verenigd in de Hellingproef organiseerde hij een aantal masterclasses, waarvoor hij ook de syllabi samenstelde.

In 2019 is dit project voortgezet als actieonderzoek. Zie par. 2.1.12.

Coördinatie: Klara Boonstra
Medewerker(s): Erik Pees (stagiair)
Eindproduct: Verslag
Planning: Afgerond

2.1.5 Samenleven en migratie

Migratie is de 'hot potato' van onze tijd. Maar welke vormen en groepen kunnen we eigenlijk onderscheiden? Vluchtelingen voor oorlog of armoede, arbeidsmigranten van binnen en buiten de EU, kennismigranten waaronder Brexit-vluchtelingen; is eenvormig beleid eigenlijk wel logisch? En in hoeverre heeft eerlijke migratie met eerlijke handel te maken?

Coördinatie: Klara Boonstra
Eindproduct: Ter ondersteuning van de politieke standpuntbepaling heeft de WBS een aantal belangrijke rapporten van o.m. de ACVZ geanalyseerd en met verschillende organen van de PvdA besproken.
Planning: Afgerond

2.1.6 Onderzoek naar de organisatie van de zorg

Marijke Linthorst blogt sinds 2016 voor de WBS over het zorgstelsel in Nederland. Ze spreekt hiervoor met huisartsen, specialisten, zorgverzekeraars en bestuurders van ziekenhuizen. Soms bevatten haar bijdragen concrete adviezen, soms is het vooral analyse (hoe werkt ons systeem, en waarom werkt het zo?).

Coördinatie: Annemarieke Nierop
Eindproduct: Een publicatie met concrete adviezen en wellicht een bijeenkomst
Planning: Afronding in de loop van 2020.

2.1.7 Biografie Wim Kok

Wim Kok heeft gedurende dertig jaar grote invloed uitgeoefend op de sociale en politieke verhoudingen in Nederland. Ook buiten ons land, vooral in Europa, heeft hij op belangrijke ontwikkelingen zijn stempel gedrukt. Marnix Krop schrijft een politieke biografie die de grote lijnen, beheersende thema's en beslissende momenten in Koks leven behandelt, als vakbondsvoorzitter, als PvdA-leider, als minister van Financiën en als voorman van twee 'paarse' kabinetten.

Kok verleende tot zijn overlijden op 28 oktober 2018 zijn volledige medewerking aan deze biografie, waaraan Marnix Krop in volledige vrijheid zal werken en schrijven. De WBS biedt hem gedurende het project, dat in totaal vier jaar zal beslaan (2017-2021) intellectuele gastvrijheid en ook de ondersteuning door stagiairs.

Coördinatie: Klara Boonstra
Medewerker(s): Marnix Krop (fellow)

Eindproduct: De volledige biografie staat gepland voor 2022
Planning: Op vrijdag 15 november 2019 werd deel I van de biografie 'Wim Kok. Een leven op eigen kracht. Deel 1: Voor zijn mensen 1938-1994' gepresenteerd in Prometheus te Amsterdam. Deel II van de biografie wordt in 2022 verwacht.

2.1.8 Zelfstandige winkels/ondernemers

Kleine winkels zijn van groot belang voor de levendigheid en sociale cohesie in steden en dorpen. Maar deze ondernemers staan steeds meer onder druk, door hoge huren, door bureaucratische regelgeving, door teruglopende klandizie (internet), maar ook bijvoorbeeld als personeel ziek wordt, en ziektekosten moeten worden doorbetaald en re-integratie moet worden begeleid. Op welke manieren kunnen eigenaren van zelfstandige winkels worden geholpen met overheidsbeleid? Klara Boonstra, Annemarieke Nierop, Patricia Linhard en Suzanne Heeger kwamen in 2018 en 2019 verschillende keren bij elkaar om hier een plan voor te bedenken.

Coördinatie: Klara Boonstra
Eindproduct: Artikel in S&D
Planning: Voorjaar 2020

2.1.9 Actieonderzoek kansengelijkheid in het Onderwijs

Ongelijkheid in het onderwijs staat weer prominent op de agenda. Lang hebben we in de veronderstelling geleefd dat als iedereen gelijke toegang heeft tot onderwijs, het probleem is opgelost. De gedachte dat in een meritocratische samenleving iedereen zich maximaal kan ontplooien. Daarbij werden een aantal zaken over het hoofd gezien: 1) een ongelijke start leidt tot een ongelijke kans; 2) als je al de vermogens bezit om harder te werken en meer te presteren dan anderen waardoor je potentieel je achterstand kan inlopen, geeft het systeem je nauwelijks kans dat ook daadwerkelijk te doen en 3) we leven in een diplomademocratie waarbij een diploma steeds meer een economische waarde vertegenwoordigt. Het hebben van het juiste diploma is in toenemende mate gerelateerd aan economisch succes.

Met één interventie zijn we er niet. Maar een belangrijke verbetering kan bereikt worden door het moment waarop leerlingen geselecteerd worden naar niveau naar achteren te schuiven, en het makkelijker te maken naar een ander niveau over te stappen. In dit actieonderzoek komen we met concrete aanbevelingen hoe dit in beleid kan worden omgezet en bespreken we deze aanbevelingen met docenten, ouders, schoolleiders en leerlingen.

Coördinatie: Annemarieke Nierop
Medewerkers (stagiairs): Trix Pieterse, Willemijn Schouten, Constant van der Putten en Wessel de Cock
Deelnemers: Wetenschappers en politici, voorzitter Marjolein Moorman, penvoering Annemarieke Nierop
Eindproduct: Notitie met probleemschets en politieke voorstellen, één uitgewerkt voorstel ondersteund met diepte-interviews en reality check
Planning: Afronding begin april 2020

2.1.10 Actieonderzoek Volkshuisvesting

Wonen is een grondrecht en een voorwaarde voor een goed leven. Iedereen in Nederland moet kunnen wonen in een goede en betaalbare woning nabij werk en voorzieningen.

Met één interventie zijn we er niet. Een belangrijke maatregel zou kunnen zijn om de gehele huursector te gaan reguleren. Want woningen zijn er om in te wonen – niet om geld aan te verdienen. In dit actieonderzoek komen we met concrete aanbevelingen hoe de huursector geliberaliseerd kan worden, en bespreken we deze aanbevelingen met huurders.

Coördinatie:	Annemarieke Nierop
Medewerkers (stagiairs):	Trix Pieterse, Willemijn Schouten, Constant van der Putten en Wessel de Cock
Deelnemers:	Wetenschappers en politici, voorzitter Roeland van der Schaaf, penvoering Hans Harbers en Annemarieke Nierop
Eindproduct:	Notitie met probleemschets en politieke voorstellen, één uitgewerkt voorstel ondersteund met diepte-interviews en reality check
Planning:	Afronding begin maart 2020

2.1.11 Actieonderzoek Een zo goed mogelijke gezondheid voor iedereen – een levensloop lang

In dit onderzoek ligt niet zozeer de focus op het leveren van zorg en het zorgaanbod, maar op gezondheid/vitaliteit/welzijn, en wat daar in elke fase van het leven voor nodig is. Daarom is het belangrijk telkens na te gaan: 1) Hoe voorkomen we dat mensen ziek worden? 2) Hoe richten we onze samenleving zo in dat mensen zo goed mogelijk om kunnen gaan met hun ziekte? 3) Hoe kunnen mensen blijven meedoen (ertoe doen)?

Voor dit actieonderzoek delen we de levensloop van mensen in vier fasen (in navolging van Kees Schuyt): de jeugd, de kracht van het leven (jongvolwassenen tot pensioen), het feest van het leven (of de herfst van het leven) en de laatste jaren van het leven.

In deze vier fasen hebben mensen andere noden en wensen op het vlak van gezondheid. Ook de maatregelen voor de volksgezondheid zullen per fase verschillen. Voor elke fase brengen we in beeld wat ons ideaal is, hoe dat onder druk staat en wat er (dus) moet gebeuren.

Coördinatie:	Annemarieke Nierop
Deelnemers:	Wetenschappers en politici, voorzitter Mirjam Haagh, penvoering Annemarieke Nierop
Eindproduct:	Notitie met probleemschets en politieke voorstellen, één uitgewerkt voorstel ondersteund met diepte-interviews en reality check
Planning:	Afronding begin mei 2020

2.1.12 Actieonderzoek Frisse lucht en droge voeten

Hoe ziet een Nederlandse 'Groene nieuwe deal' eruit, in het bijzonder waar het gaat om op een rechtvaardige manier verduurzaming van huizen tot stand te brengen? Een deal kent per definitie minstens twee partijen. Dat is ook mooi, want het betekent dat er meerdere belangen tegelijkertijd kunnen worden gediend. Maar worden de lusten en lasten wel eerlijk over de samenleving verdeeld?

We onderzoeken de unieke kans om eerlijk en duurzaam te combineren. Er komt een nationaal duurzaamheidsfonds dat de kosten voor burgers kan (voor)financieren. Sociale ondernemingen moeten de uitvoering gaan doen. Maar wat zijn dat en onder welke voorwaarden kunnen ze die diensten leveren? En wat weerhoudt mensen eigenlijk op dit moment? Hebben ze het geld niet, lijkt het ze te veel gedoe of vertrouwen ze de overheid of de bedrijven niet? In dit plan brengen we een hoop kennis samen, met als doel een rechtvaardige oplossing te schetsen, waar politiek en bestuur mee kan werken.

Coördinatie:	Klara Boonstra
Deelnemers:	Wetenschappers en politici, voorzitter Adnan Tekin (eerder Diederik Samson en Anne Janssen), penvoering Klara Boonstra en Wiljan Linders
Eindproduct:	Notitie met probleemschets en politieke voorstellen, één uitgewerkt voorstel ondersteund met diepte-interviews en reality check
Planning:	Afronding zomer 2020

2.2 Socialisme & Democratie

Nummer 1

Dit nummer veel aandacht voor de Den Uyl-lezing van José van Dijk: publieke waarden in een online wereld, met reacties hierop van Paul Tang en Kimon Moerbeek.

Losse artikelen van Klara Boonstra ('Stop de concurrentie op de arbeidsmarkt'), Frank Vandenbroucke ('Er is draagvlak voor Europese solidariteit') en Catherine de Vries ('De essentie van Europa is diversiteit')

Nummer 2

Het honderdste geboortjaar van Joop den Uyl is reden voor een themanummer, met bijdragen van Marijke Linthorst, Philip van Praag, Hedy d'Ancona, Paul de Beer en Henk te Velde.

Daarnaast een artikel van Paul Lucardie over nieuwe linkse bewegingen en partijen in Europa.

Nummer 3

Dit nummer het eerste deel van de themareeks 'Onze instituties op de schop' over het onderwijs en de arbeidsmarkt, met bijdragen van Paul de Beer, Herman van de Werfhorst, Louise Elffers, Romke van der Veen en Fabian Dekker.

Losse artikelen van Cas Mudde ('De sociaal-democratische partijen verkeren in crisis, niet de idealen'), Twan van Lieshout ('Het succesverhaal van de Spaanse sociaal-democratie') en Marijke Linthorst ('Directe verkiezingen voor de Eerste Kamer').

Nummer 4

Deel II van de themareeks 'Onze instituties op de schop' gaat over de democratie, het belastingstelsel en verduurzaming. Artikelen zijn van de hand van Menno Hurenkamp, Wimar Bolhuis, Anton Hemerijck & Marc van der Meer en Koen van der Gaast.

Losse artikelen van Henk Nijboer ('Een land kan nooit sterk zijn als het niet sociaal is'), Peter Kanne ('Fusie! Als PvdA en GroenLinks hun idealen serieus nemen') en Philip van Praag ('Heeft een linkse fusiepartij de toekomst?')

Nummer 5

Het derde, afsluitende deel van 'Onze instituties op de schop' staat in het teken van de zorg (Marcel Levi) en de woningmarkt (Barend Wind & Cody Hochstenbach). Paul de Beer sluit de serie af met een concluderend essay.

Losse artikelen zijn er van Maarten van den Bos ('Twee hoeraatjes voor de Derde Weg'), Wimar Bolhuis Randy Martens & Henk Nijboer ('Niet ingrijpen op de woningmarkt is geen optie'), Mies Westerveld ('De stelselherziening van minister Dekker'), Pieterjan van Delden ('Sociale marginalisatie in een complexe samenleving') en Jan R. Lunsing ('Hoe het kabinet democratische drempels dreigt te verhogen').

Nummer 6

Hoofdthema dit nummer is de duurzaamheids crisis en de opgave voor een rood-groene politiek. In dit nummer: de Den Uyl-lezing van Frans Timmermans ('Groeien aan de grens'), Annelies Huygen & Sanne Akerboom ('Platitudes voor een goed energiebeleid'), Pieter Boot ('Gas zal nooit helemaal verdwijnen'), Leon Hombergen ('De decentralisatie van onze energievoorziening bedreigt de solidariteit'), Colin Roche ('Het tabaksmoment van de Big Five') en Mohammed Chahim ('Maak de invloed van lobbyisten zichtbaar').

Losse artikelen: Duco Bannink ('Besturen zonder wij'), Ruud Koole ('Maak de gemeentepolitiek Wibaut-proof'), Gijs Custers & Iris Glas ('Vier adviezen voor een leefbare stad') en Dirk Achterbergh & Nico Bernts ('Het beste zorgsysteem is democratisch').

Redactieleden: Paul de Beer, Nik de Boer, Meike Bokhorst, Wimar Bolhuis, Klara Boonstra, Ruud Koole, Marijke Linthorst, Annemarieke Nierop [hoofredactie], Wiljan Linders [eindredactie]

De redactie van S&D kwam bijeen op 10 januari, 5 maart, 16 april, 8 mei, 11 juni, 10 september, 5 november en 10 december.

3 Forum- en netwerkfunctie

3.1 Werkgroepen

3.1.1 Werkgroep Partijpolitieke Processen

De werkgroep fungeert als een discussieplatform over onderwerpen die direct of indirect strategische, machtspolitieke en institutionele aspecten betreffen van het politieke en bestuurlijke bedrijf. Ruud Koole is voorzitter, Arie de Jong secretaris. De werkgroep heeft een ledenbestand van ongeveer 40. In 2019 kwam de werkgroep zevenmaal bijeen. De behandelde thema's werden deels door leden van de werkgroep en deels door gastsprekers ingeleid.

Op 29 januari besprak de werkgroep de voorlopige bevindingen van Arie de Jong, lid van de werkgroep, bij zijn onderzoek naar de vraag wat het politiek-inhoudelijk uitmaakt dat bewindspersonen van een bepaald (in dit geval sociaal-democratische) signatuur deel uitmaken van de regering. Hij doet deze studie als fellow van de WBS, maar heeft die inmiddels omgebogen tot een publicatie van de interviews met oud-bewindspersonen die aan de studie ten grondslag lagen.

Op 14 maart was Monika Sie, lid van de werkgroep, de inleider om te spreken over de toestand in de wereld. De verschuivende economische macht in de wereld, de haperingen in de Europese integratie, de strubbelingen in de bondgenootschappelijke verhoudingen tussen de Verenigde Staten en de Europese bondgenoten en de uitdagingen van de toekomst (klimaatbeleid, energietransitie, migratie) waren de dominante onderwerpen.

Op 7 mei werd gesproken over de kwetsbare democratie en de betekenis van de rechtstaat. Marcel ten Hooven, lid van de werkgroep, leidde de bespreking in, aan de hand van zijn boek 'De ontmanteling van de democratie', terwijl René Elkerbout, eveneens lid van de werkgroep, als coreferent vooral aandacht besteedde aan de kwetsbaarheid van de rechtstaat.

Op 5 juni werd met Peter Kanne gesproken over de uitkomsten van de Provinciale Statenverkiezingen van 20 maart en de Europese verkiezingen van 23 mei. Tevens presenteerde Peter Kanne zijn analyse over de mogelijkheden van samenwerking en fusie van progressieve partijen, later resulterend in een publicatie in Socialisme en Democratie.

Op 19 september was Martin van Rijn te gast, staatssecretaris voor VWS in het kabinet Rutte II, om terug te blikken op zijn ervaringen in die periode en het beroep dat daarbij werd gedaan op zijn incasseringsvermogen.

Op 24 oktober was de aandacht gericht op de professie van de lobbyist en de spanning van lobby in de politieke arena. Twee leden van de werkgroep, die al jaren hun brood verdienen in de sfeer van lobby en public affairs, Robbert Baruch en Anton Jansen, traden op als inleiders.

Op 11 december trad Tom van der Meer, hoogleraar bij de Universiteit van Amsterdam, maar vooral als lid van de Staatscommissie die een rapport heeft uitgebracht over vernieuwing van het parlementair stelsel, op als inleider om de analyse van de Staatscommissie en de daaruit voortvloeiende aanbevelingen te bespreken.

3.1.2 Werkgroep Arbeid

De Werkgroep Arbeid van de WBS is in 2019 4 keer bijeengeweesd waarbij de volgende thema's aan de orde zijn geweest:

- De inclusieve arbeidsmarkt: over de gevolgen van de Participatiewet en de Wet Banenafpraak
- Platformwerk
- MKB en sociaal ondernemen
- Toekomst van werk: wat zijn de gevolgen van de technologische veranderingen (robotisering, digitalisering, platforms) voor de arbeidsmarkt?

In samenwerking met de werkgroep heeft Gijs van Dijk van de Tweede Kamerfractie de notitie 'Een arbeidsmarkt voor iedereen' in januari 2019 gepresenteerd (<https://www.pvda.nl/nieuws/een-arbeidsmarkt-voor-iedereen/>). De notitie is mede op basis van de input uit drie regionale bijeenkomsten tot stand gekomen.

De notitie heeft geleid tot het organiseren van een conferentie in samenwerking met het CLB en de Tweede Kamere fractie op 21 september. De conferentie 'De waarde van werk, bestaanszekerheid voor iedereen' werd goed bezocht en bood voor raadsleden en wethouders inspiratie om aan de slag te gaan met een arbeidsmarkt voor iedereen. Het verslag van de conferentie is gepubliceerd op www.lokaalbestuur.nl

De vergaderingen met de thema's in 2019:

- 12 maart: thema's: Inclusieve arbeidsmarkt, Platformwerk /flexibilisering
- 4 juni: thema's: inclusieve arbeidsmarkt, MKB en sociaal ondernemen en een loket voor (juridisch) advies voor werkenden en werkzoekenden
- 1 oktober: thema's: waarde van werk: bestaanszekerheid voor iedereen: op weg naar een regionaal plan van de arbeid/ basisbanen
- 12 november: thema's toekomst van werk/ besturen zonder wij/inclusieve arbeidsmarkt

De werkgroep is als volgt samengesteld: Bert Otten (voorzitter), Klara Boonstra en Annemarieke Nierop vanuit WBS. Overige leden: Gijs van Dijk, Duco Bannink, Erik de Gier, Erik Pentenga, Esther-Mirjam Sent, Frank Pot, Hans Spigt, Hélène Oppatja, Jeroen Brandenburg, John Kerstens, Jopie Nooren, Keklik Yücel, Kim Putters, Leen Hoffman, Marijke Clerx, Mies Westerveld, Yuri Starrenburg, Paul de Beer, Patricia Linhard, Pauline Visee, Pim Paulusma, Paul Kalma, Roland Blonk, Susan Heeger, Ton Korver, Thijs Kerckhoffs, Wimar Bolhuis, Anton Revenboer, Janneke Orth, Patrick Banis.

3.2 De Lichtvernieuwers

Onder leiding van Sarah de Lange komt circa viermaal per jaar een groep wetenschappers (circa 30 personen) bijeen om te discussiëren over hun onderzoek, en gezamenlijk te zoeken naar politieke vertaling daarvan. De WBS faciliteert deze bijeenkomsten en Annemarieke Nierop is namens de WBS aanwezig.

Maandag 25 februari was de tweede bijeenkomst van De Lichtvernieuwers. Socioloog Thijs Bol, directeur van het Amsterdam Center for Inequality Studies, presenteerde de belangrijkste bevindingen van zijn Veni onderzoeksproject naar ongelijkheid en de arbeidsmarkt.

Maandag 1 juli was de derde bijeenkomst. Te gast waren Barend Wind (UD aan de RUG, onderzoek naar sociale en ruimtelijke gevolgen van hedendaagse sociaal-economische en beleidsveranderingen), Cody Hochstenbach (Postdoc aan de UvA, onderzoek naar gentrificatie en krimpgebieden) en Florian Sniekers (UD aan de Universiteit Tilburg, onderzoek naar dynamiek van arbeids-, goederen- en huizenmarkt). Zij namen deel aan de discussie over progressief woningmarktbeleid.

3.3 Jong WBS

Jong WBS heeft in 2019 een hoop activiteiten georganiseerd. Simon (voorzitter), Vera (penningmeester), Cas (communicatie) en Dirk (secretaris) waren de bestuursleden die, soms samen met leden, onderstaande activiteiten mogelijk hebben gemaakt.

Overkoepelend thema 2019: "The Next Crisis?"

Begin 2019 voelde eenieder aan dat er mogelijk weer snel een crisis aankomt. Maar waar slaat deze crisis dan toe? Wat veroorzaakt zo'n crisis precies en wat voor gevolgen kan deze hebben? En hoe zouden we ermee om moeten gaan, voordat en als de crisis werkelijkheid wordt? Dit zijn vragen die het bestuur van Jong WBS bezighield en houdt. En daarom koos Jong WBS ervoor om "The Next Crisis?" het overkoepelende thema te laten zijn voor 2019.

Verkiezingsdebat Provinciale Staten op 19 maart

Onafhankelijk van het jaarthema keek Jong WBS op 19 maart naar het verkiezingsdebat van de Provinciale Staten.

Film- en discussieavond "Margin Call" op 11 april

Ter voorbereiding op de masterclassreeks over het financieel systeem prikkelde Jong WBS op 11 april de geesten door gezamenlijk de film 'Margin Call' te bekijken. Onder het genot van een drankje keken ze eerst naar de film, daarna bediscussiëren ze in hoeverre deze film een blik werpt op het huidige financiële systeem.

Masterclass reeks "De zucht naar Winst" op 11, 18 en 25 mei

In mei organiseerde Jong WBS een driedelige masterclassreeks met als thema het financiële systeem. Waarom is er zo weinig veranderd sinds de crisis van 2008? Hoe kunnen we grip krijgen op de financiële markt om een nieuwe crisis te voorkomen? Met sprekers als Bart Stellinga, Jeroen Touwen, Lars Dijkstra, Theo Kocken en Arjan Lejour spraken we over de invloed van banken, bedrijven en belastingen op instabiliteit en ongelijkheid in het financiële systeem.

Film- en discussieavond "City for Sale" op 20 juni

Op 20 juni keek Jong WBS naar de Tegenlicht-documentaire "City for Sale?" ter voorbereiding op de zomerschool over de toekomst van de woningmarkt. Er waren veel nieuwe leden en een interessante discussie!

Werkbezoek Woningbouwcorporatie Woonstad op 8 augustus

Donderdag 8 augustus ging een groep Jong WBS'ers samen met de PvdA Rotterdam en JS Rijnmond op werkbezoek bij Woonstad, met 50.000 woningen een van de grootste woningbouwverenigingen van Nederland. Ze bespraken onder andere Woonstads uitdagingen op het gebied van duurzaamheid, sociale problematiek, het rijksbeleid en hoe we (sociale) woningbouw betaalbaar kunnen houden.

Zomerschool “De Toekomst van de Woningmarkt” van 23 tot 25 augustus

Eind augustus organiseerde Jong WBS een zomerschool met als thema ‘de woningmarkt’. Met ruim 40 deelnemers en met sprekers als Danielle Snellen van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en Bastiaan van Perlo van de Woonbond, wisselden ze van gedachten over de staat van de woningmarkt. Ook kwam Olav Koenders vertellen over zijn innovatieve concept ‘Duokoop’ en kwamen PvdA-wethouders Karin Schrederhof en Roeland van der Schaaf langs om te vertellen over de lokale uitdagingen waar respectievelijk Delft en Groningen voor staan.

McKinsey training over “Problem Solving in the Public Sector” op 12 september

Op 12 september volgden 10 Jong WBS’ers samen met jongeren van GroenLinks, D66, CDA en VVD een training bij McKinsey in Amsterdam. Er was een interactieve training over ‘problem solving’ in de publieke sector. Het evenement werd afgesloten met een borrel om elkaar beter te leren kennen en verder te praten.

Follow-up van masterclassreeks en zomerschool op 26 september en 7 oktober

Om een betere opvolging van onze activiteiten te faciliteren organiseerde Jong WBS een bijeenkomst om met geïnteresseerden verder te praten over de woningmarkt en hen te ondersteunen bij het schrijven van artikelen over het thema. Ook ging Jong WBS op 7 oktober met Henk Nijboer van de Partij van de Arbeid in gesprek over het financiële systeem (het thema van de masterclassreeks) en de woningmarkt (het thema van de zomerschool).

Symposium Ecomodernisme op 2 november

Ook dit jaar sloeg Jong WBS samen met de Hellingproef (GroenLinks) en Route66 (D66) de handen ineen voor een symposium in het snijvlak tussen wetenschap, politiek en debat. Deze keer stond de volgende vraag centraal: is duurzaam leven op aarde verenigbaar met een politiek die is gericht op economische groei? Deze vraag werd plenair besproken met William Moorlag (PvdA), Suzanne Kröger (GroenLinks) en Michiel Scheffer (D66) en in workshops met sprekers zoals Jozef Keulartz over landbouw en voedsel, Gert Jan Kramer over de energietransitie, organisatoren van Extinction Rebellion over internationale samenwerking en Maarten Nijman en Sam de Muynck van Our New Economy over economie.

Eindejaarsafsluiting op 17 december

op 17 december sloot Jong WBS het jaar af met de Jong WBS-actieveelingen. Jong WBS keek terug op alle activiteiten van het afgelopen jaar, presenteerde het nieuwe bestuur en Klara Boonstra vertelde waar de WBS stond en naartoe ging en gaf zo ook input voor het volgende bestuursjaar.

En verder...

Hebben Jong WBS-leden dit jaar artikelen gepubliceerd over wonen, de middenklasse en het financieel systeem. Heeft Jong WBS een Whatsappgroep opgericht waar politieke vraagstukken op worden bediscussieerd. Is Jong WBS ongeveer gelijk gebleven met het ledenbestand. En zijn er vijf nieuwe en één oud-bestuurslid eind december aangetreden om een nog mooier en krachtiger Jong WBS te bouwen in 2020.

4 PvdA

Klara Boonstra vertegenwoordigt de WBS (q.q.) in het Partijbestuur en in het periodieke directeuren-overleg van de neven-instellingen van de PvdA. Waar nodig ondersteunt en/of adviseert zij het Partijbestuur en het -bureau, met name bij juridische kwesties. In 2019 heeft zij de inhoudelijke en tekstrevisie van de collectieve arbeidsovereenkomst van PvdA en neveninstellingen verricht en bemiddeld bij het switchen van pensioenverzekeraar naar pensioenfonds. Melanie Goedegebure neemt deel aan het overleg over de fondsenwerving. Internationaal vertegenwoordigt Klara Boonstra de WBS binnen de FEPS, het EU-samenwerkingsverband van wetenschappelijke instituten die zijn gelieerd aan de PES.

Klara Boonstra maakt q.q. deel uit van het bestuur van de Stichting die de Den Uyl-lezing organiseert. In 2019 is de organisatie van de Den Uyllezing door Frans Timmermans in de Rode Hoed te Amsterdam grotendeels door de staf van de WBS gedaan.

5 Curatorium, staf en fellows

5.1 Curatorium

Het curatorium bestond in 2019 uit de volgende leden: Kees Aarts, Hans Andersson (penningmeester), Klara Boonstra (secretaris), Ferd Crone (voorzitter), Mark Elchardus, Kirsten van den Hul, H      Oppatja, Hans Schenk en Esther-Mirjam Sent (tot februari 2019).

5.2 Staf

De leden van de staf in 2019 waren: Klara Boonstra, Annemarieke Nierop, Melanie Goedegebure en Wiljan Linders (per 1 september 2019).

5.3 Fellows

De WBS had in 2019 negen fellows aan zich verbonden. Ze werken op incidentele basis met of voor de WBS aan uiteenlopende projecten. Heleen de Coninck (1975) werkt bij het Institute for Science, Innovation and Society aan de Radboud Universiteit; Bert Otten (1961) was vicevoorzitter van de PvdA en is werkzaam als adviseur bij Radar Advies; Jan Marinus Wiersma (1960) is voorzitter van de WBS Denktank Europa; Arie de Jong doet in het kader van het Van Waarde Lokaal project een onderzoek naar eerdere decentralisatieoperaties in Nederland; Gijs Ockelo   (1957) adviseert omtrent de digitalisering van het WBS-onderzoek; Leen Hoffman (1943), econoom, maakt voor de WBS een studie van het werkgelegenheidsbeleid van SDAP en PvdA; Max Kommer (1953), freelance strategisch adviseur, studeerde sociologie in Leiden en promoveerde in Utrecht; Marnix Krop (1948) is voormalig diplomaat en werkt voor de WBS als fellow aan de biografie van Wim Kok; Menno Hurenkamp (1971) is als politicoloog verbonden aan de UvA en als fellow op het terrein van democratie en politieke partijen aan de WBS; Frans Bieckmann (1963) is hoofdredacteur van The Broker (www.thebrokeronline.eu), tijdschrift en website over globalisering en ontwikkeling. Hij is sinds begin 2011 als research fellow aan de WBS verbonden, als lid van het schrijft  m van de buitenlandcommissie en als co  rdinator van het forumdebat over de conceptresolutie.

5.4 Stagiair(e)s

Max Schippefelt (stage van 3 dagen per week) werkte tot 1 februari 2019 mee aan een project over migratie, onder begeleiding van Klara Boonstra.

Marlieke van den Tillaar (stage van 3 dagen per week) werkte tot 28 februari 2019 aan het project feminisme anno nu, onder begeleiding van Annemarieke Nierop en Klara Boonstra.

Max Christophe (stage van 3 dagen per week) werkte tot 1 mei 2019 mee aan het project voor de biografie over Wim Kok, onder begeleiding van biograaf Marnix Krop.

Kim Hardonk (stage van 3 dagen per week) werkte tot 1 juni 2019 aan een project over herdenken, onder begeleiding van Annemarieke Nierop en Klara Boonstra.

Ronit van der Schaaf (stage van 4 dagen per week) werkte tot 1 juli 2019 aan een project over schuldhulpverlening, onder begeleiding van Annemarieke Nierop en Klara Boonstra.

Nils Gundlach (stage van 3 dagen per week) werkte tot 1 juli 2019 mee aan het project voor de biografie over Wim Kok, onder begeleiding van biograaf Marnix Krop.

Pieter Broersen (stage van 3 dagen per week) werkte tot 1 augustus 2019 mee aan het project voor de biografie over Wim Kok, onder begeleiding van biograaf Marnix Krop.

Trix Pieterse (stage van 3 dagen per week) werkte sinds 1 september 2019 mee aan de actie-onderzoeken rondom wonen, arbeid, onderwijs, zorg en duurzaamheid, onder begeleiding van Annemarieke Nierop.

Wessel de Cock (stage van 3 dagen per week) werkte sinds 1 september 2019 mee aan de actie-onderzoeken rondom wonen, arbeid, onderwijs, zorg en duurzaamheid, onder begeleiding van Annemarieke Nierop.

Constant van der Putten (stage van 3 dagen per week) werkte sinds 1 september 2019 mee aan de actie-onderzoeken rondom wonen, arbeid, onderwijs, zorg en duurzaamheid, onder begeleiding van Annemarieke Nierop.

Willemijn Schouten (stage van 3 dagen per week) werkte sinds 1 september 2019 mee aan de actie-onderzoeken rondom wonen, arbeid, onderwijs, zorg en duurzaamheid, onder begeleiding van Annemarieke Nierop.

6 Activiteiten

10 januari – Klara Boonstra nam op uitnodiging deel aan de evaluatie door het SCP van de Continu onderzoek burgerperspectieven reeks.

28 maart – Klara Boonstra nam deel aan de studiedag van de ABVV Senioren (seniorenorganisatie van het Algemeen Belgisch Vakverbond) in Brugge, die in het teken stond van 'verkiezingen onder druk'. Ze nam deel aan een debat over de 'toekomst van de sociaaldemocratie'.

14 mei – bezoek en lunch van groep geschiedenisstudenten van de onderzoeksmaster Universiteit Utrecht.

24 mei – Annemarieke Nierop nam samen met Jet Bussemaker deel aan de paneldiscussie 'Van Participatie naar Green New Deal' in Pakhuis de Zwijger.

3 juni – Klara Boonstra organiseerde met Maarten van der Bos van de Banningvereniging de bijeenkomst over de rol van winkels en horeca voor de leefbaarheid in stad en dorp.

3 juni – Annemarieke Nierop nam op uitnodiging deel aan een lunchbijeenkomst bij BZK samen met andere wetenschappelijke bureaus van politieke partijen.

4 juni – bezoek en lunch van groep internationale studenten van de Universiteit Leiden.

14 juni – Annemarieke Nierop neemt als coördinator en secretaris deel aan de eerste bijeenkomst van het WBS-actieonderzoek Onderwijs, voorzitter is Marjolein Moorman.

20 juni – Klara Boonstra neemt als deskundige deel aan debat in Nieuwspoort over arbeidsvoorwaarden zelfstandigen (o.m. persfotografen) georganiseerd door de NVJ.

21 en 22 juni – Curatoriumvergadering in Herpt. Dit weekend stond in het teken van de voorstudie voor de afscheidsbijeenkomst van Felix Rottenberg. Op vrijdag 21 juni was het thema 'ecologie' en waren Wouter van der Weijden, Adnan Tekin, William Moorlag en Lieke Melsen te gast. Op zaterdag 22 juni was het thema 'wethouderssocialisme: volkshuisvesting en de samenleving' en waren Adri Duivesteijn, Paul Depla, Mirthe Biemans, Meike Bokhorst en Marijke Linthorst te gast. Vanuit de WBS waren Klara Boonstra, Annemarieke Nierop, Wiljan Linders en Melanie Goedegebure (zaterdag) aanwezig.

28 juni - Annemarieke Nierop neemt als coördinator en secretaris deel aan de tweede bijeenkomst van het WBS-actieonderzoek Onderwijs, voorzitter is Marjolein Moorman.

2 juli – Klara Boonstra nam deel aan de ronde tafel platformeconomie, georganiseerd door de Gemeente Amsterdam.

4 juli – Annemarieke Nierop nam als coördinator deel aan het WBS-actieonderzoek Wonen, voorzitter was Roeland van der Schaaf

9 juli – Klara Boonstra nam deel aan een bijeenkomst in de residentie van de UK-ambassadeur met Professor Anand Menon, Director of the UK in a Changing Europe initiative.

3 september - - Annemarieke Nierop nam als coördinator deel aan het actieonderzoek Wonen, voorzitter was Roeland van der Schaaf

7 september – Klara Boonstra en Wiljan Linders namen deel aan de eerste bijeenkomst van de werkgroep duurzaamheid van het actie-onderzoek 'Zeker zijn van een eerlijke toekomst: ideeën voor de toekomst' onder leiding van Diederik Samsom, bij de Tolhuistuin te Amsterdam.

21 september – Klara Boonstra nam deel aan de bijeenkomst 'De waarde van werk: bestaanszekerheid voor iedereen', georganiseerd door de Werkgroep Arbeid van de WBS en het CLB.

23 september – Klara Boonstra nam deel aan de 'expertmeeting on alternative models of corporate governance' bij de Universiteit Utrecht.

5 oktober – Klara Boonstra en Wiljan Linders namen deel aan de tweede bijeenkomst van de werkgroep duurzaamheid van het actie-onderzoek 'Zeker zijn van een eerlijke toekomst: ideeën voor de toekomst', bij de Tolhuistuin te Amsterdam.

16 oktober – Klara Boonstra leverde een bijdrage aan het debat tijdens de presentatie van de inleiding en vertaling van 'De democratie denken. Werk in uitvoering' door Pierre Rosanvallon bij Spui25 in Amsterdam.

21 oktober – Klara Boonstra was gastspreker tijdens de bijeenkomst van de Troelstratafel met het thema 'Het populisme en hoe ermee om te gaan?' in de bar van De Witte.

15 november – Klara Boonstra en Wiljan Linders waren aanwezig tijdens de boekpresentatie van Marnix Krop ter ere van het verschijnen van de biografie 'Wim Kok. Een leven op eigen kracht. Deel 1: Voor zijn mensen 1938-1994'.

20 november – Klara Boonstra presenteert het plan van de actieonderzoeken in het kader van het programma Zeker zijn van een eerlijke toekomst aan de PvdA Afdeling Zaanstreek.

25 november - Klara Boonstra organiseerde met Maarten van der Bos van de Banningvereniging bij Bartimeus, de instelling voor blinden en slechtzienden waarvan Jopie Nooren directeur is een bijeenkomst over de mogelijkheden en moeilijkheden van deze doelgroep op de beschutte en reguliere arbeidsmarkt.

2 december – Klara Boonstra was moderator van het panelgesprek tijdens de Den Uyl-lezing in de Rode Hoed, gehouden door Frans Timmermans. Aan het panelgesprek namen Kiza Magendane, Jaap Tielbeke en Annelies Huygen deel.

2 december - Annemarieke Nierop presenteert samen met WBS-stagiairs Trix Pieterse en Constant van der Putten de uitkomsten van de diepte-interviews aan de deelnemers van het actieonderzoek Onderwijs (voorzitter is Marjolein Moorman).

14 december – Klara Boonstra nam deel aan het nagesprek tijdens de filmvertoning van 'De Akbarstraat: 20 jaar later' ter gelegenheid van het afscheid van Felix Rottenberg in Podium Mozaïek te Amsterdam.

7 Publicaties

Klara Boonstra

- Stop de concurrentie op de arbeidsmarkt, S&D 2019/1, p. 6

Annemarieke Nierop

- Foute regels, S&D 2019/1, p. 4
- Bijna student, S&D 2019/4, p. 31
- Werken bij de Belastingdienst, S&D 2019/6, p. 5
- Podcast: De relevantie van Joop den Uyl, juni 2019

8 Bijlage 1: Algemene informatie

Statutaire naam: Wiardi Beckman Stichting

Statutaire zetel: Amsterdam

Bezoekadres: Emmapark 12, 2595 ET 's-Gravenhage

Rechtsvorm: Stichting

Activiteiten: De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaaldemocratisch gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren.

Juridische structuur: De WBS kent een directeur en een curatorium

Statutenwijziging: laatstelijk gewijzigd d.d. 31 oktober 2014

Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen: het beleid is om voldoende reserves aan te houden om te kunnen voldoen aan cao-verplichtingen ten aanzien van leden van de staf.

Beleggingsbeleid: tegoeden van de stichting staan op spaarrekeningen, het geld wordt niet belegd.

Informatie over directie en curatorium

- Taak en werkwijze directie en curatorium: de directie voert het dagelijkse bestuur van de stichting. Het curatorium komt vier keer per jaar bijeen voor vaststelling van de begroting en het jaarplan, bespreking en evaluatie van voortgang en publicatie van grote projecten en overige activiteiten, en vaststelling van jaarverslag en jaarrekening en bespreking met de controlerende accountants.
- Bezoldigings- en vergoedingsbeleid: het lidmaatschap van het curatorium is een onbezoldigde functie.
- Wijze benoemen en zittingsduur leden van het curatorium: Het bestuur van de Partij van de Arbeid, het Partijbestuur, benoemt de leden van het curatorium op voordracht van het curatorium voor de tijd van vier jaren. Daarna is een verlenging met een tweede termijn van weer vier jaren mogelijk.
- Nevenfuncties van directie en de leden van het curatorium:
 - Ferd Crone:
 - Lid Eerste Kamer der Staten-Generaal (tot juni 2023)
 - Lid Auditcommissie Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) (vanaf 1 januari 2020 tot 1 januari 2024)
 - Voorzitter Raad van Toezicht Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) (vanaf 1 januari 2016 tot 1 januari 2024)
 - Lid Raad van Toezicht Platform31 (vanaf 1 juli 2012 tot 1 juli 2020)
 - Voorzitter RvT SVN, Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (tot 31-12-2021)
 - Hans Andersson (penningmeester):

- Hoofdfunctie: Bestuursadviseur AnderssonAdvies BV
- Nevenfuncties:
- Klara Boonstra (secretaris)
 - Hoogleraar Internationaal sociaal recht bij de VU
 - Voorzitter diverse geschillencommissie in het (hoger) onderwijs bij SGO Utrecht
 - Lid van de Raad van Advies van het College voor de Mensenrechten
 - Voorzitter Curatorium de Burcht, wetenschappelijk bureau voor de vakbeweging
 - Lid van de Advies en Arbitragecommissie CAOP
- Hélène Oppatja:
 - Voorzitter Raad van Toezicht Cultuurschakel
 - Voorzitter Raad van Toezicht Alphen op één Lijn [bezoldigd]
 - Lid Raad van Commissarissen Ferm Werk [bezoldigd]
 - Vicevoorzitter landelijk partijbestuur PvdA [onbezoldigd]
 - Bestuurslid Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945 [onbezoldigd]
- Esther-Mirjam Sent:
 - Lid Raad van Toezicht Introdans, sinds 2015 [onbezoldigd]
 - Lid Raad van Toezicht Atria, sinds 2014 [bezoldigd]
 - Bestuurslid Prof. F. De Vries-Stichting, sinds 2014 [onbezoldigd]
 - Lid Raad van Toezicht, Karakter, sinds 2013 [bezoldigd]
 - Lid Sociaal Wetenschappelijke Raad (SWR) van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), sinds 2011 [onbezoldigd]
 - Lid Vereniging Aegon, sinds 2010 [bezoldigd]
 - Lid Raad van Advies "Erasmus Journal for Philosophy and Economics", sinds 2008 [onbezoldigd]
 - Redacteur "Journal of Institutional Economics", sinds 2007 [bezoldigd]
- Mark Elchardus:
 - Zaakvoerder van de commanditaire vennootschap Research, Analysis, Vision.
- Kees Aarts:
 - Hoofdfunctie: Hoogleraar en decaan, Rijksuniversiteit Groningen.
- Kirsten van den Hul: Geen.
- Hans Schenk:
 - Emeritus-Hoogleraar Economische Wetenschappen, Universiteit Utrecht
 - President-Commissaris Transdev Nederland Holding NV
 - Lid Raad van Commissarissen Wehkamp Holding BV
 - Lid Raad van Commissarissen Zorg van de Zaak NV
 - Voorzitter Raad van Advies IntegrationPeople.nl BV
 - Voorzitter College van Regenten, Stichting Prof. F. De Vries
 - Voorzitter Bestuur Stichting GRASP Research
 - Voorzitter Bestuur Stichting Onderzoek Medezeggenschap (SOMz)
 - Lid Sustainable Finance Lab (Universiteit Utrecht)
 - Penningmeester Bestuur, Stichting Politieke Economie

- Penningmeester Coöperatie BA Rotterdams Onderhoud Netwerk

Risico- en toekomstparagraaf

De financiering van de WBS is grotendeels afhankelijk van subsidie verstrekt op grond van de WFPP door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Door de Landelijke verkiezingen in maart 2017 is de hoogte van de subsidie ingrijpend verlaagd. De WBS-begroting is daarop aangepast.

Een kleine staf in vaste dienst wordt ondersteund door stagiaires en vrijwilligers. Er bestaat de mogelijkheid om op projectbasis tijdelijk personeel aan te nemen.

De afgelopen jaren is zeer fors bezuinigd op huisvesting en facilitair bedrijf. De financiële risico's die verband houden met de onderhuurders zijn ingecalculeerd.

Tot slot investeert de WBS ook steeds meer in fondsenwerving, onder andere via een jaarlijkse donateurscampagne en 'Vrienden van de WBS' die voor een reeks van jaren grotere schenkingen doen.

Gevolgen door het coronavirus voor de WBS

Begin 2020 kreeg Nederland te maken met het coronavirus, met alle gevolgen van dien. Voor de WBS is de verwachting dat het coronavirus op financieel vlak nauwelijks impact zal hebben. De subsidie is bij wet geregeld. Op organisatorisch vlak zal het coronavirus naar verwachting wel enige impact hebben. Afspraken worden zoveel mogelijk via beeldbellen gehouden opdat de activiteiten en projecten zo goed mogelijk door kunnen gaan. De ontwikkeling en verspreiding van het tijdschrift S&D zal naar verwachting geen hinder ondervinden. Grote bijeenkomsten worden voorlopig niet georganiseerd. Daarnaast werd door de medewerkers en stagiairs zoveel mogelijk thuisgewerkt of afwisselend op kantoor met 1,5 meter afstand.

Bijlage 2: Begroting 2020

Begroting 2020

	Begroting 2020
	€
B a t e n	
Subsidie	246.000
Bijdrage Partij van de Arbeid	40.000
Bijdragen en donaties	92.000
Inkomsten Jaarboek	0
Publicaties	0
Overige	0
	<u>378.000</u>
L a s t e n	
Organisatiekosten	
Personeelskosten	246.000
Huisvestingskosten	35.700
Bureaunkosten	16.900
Reis- en verblijfskosten	7.600
Accountants-, advies- en administratiekosten	18.200
Overige kosten	4.900
	<u>329.300</u>
Kosten activiteiten	
Donateursactie	16.000
Werkgroepen	3.000
Den Uyl - leerstoel	5.000
Conferenties	2.000
Jong WBS	7.000
Uitgave geschriften	14.000
Overige projecten	31.400
	<u>78.400</u>
Totaal lasten	<u>407.700</u>
Overschot/tekort	<u>-29.700</u>

Bijlage 3: Jaarrekening 2019

Rapport

Aan het Curatorium van de
Dr. Wiardi Beckman Stichting, Den Haag
inzake de jaarrekening 2019

Jaarrekening 2019

Den Haag, 25 mei 2020

Inhoudsopgave

Pagina

Jaarrekening 2019

Balans op 31 december 2019	28
Staat van baten en lasten 2019	29
Grondslagen voor waardering en resultaat	30
Toelichting van posten op de balans	32
Toelichting van baten en lasten 2019	36
Overige gegevens	41
Overige bijlagen	42

BALANS OP 31 DECEMBER 2019
(na verwerking van het resultaat)

	2019		2018	
	€	€	€	€
A c t i v a				
Materiële vaste activa				
Inventaris (1)	1.526		3.282	
Bibliotheek	<u>1</u>		<u>1</u>	
		1.527		3.283
Financiële vaste activa (2)		14.400		14.396
Vlottende activa				
Subsidie (3)	53.010		56.337	
Vorderingen en vooruitbetaalde kosten (4)	27.905		22.800	
Liquide middelen (5)	<u>250.289</u>		<u>259.783</u>	
		331.204		338.920
Totaal activa		<u>347.131</u>		<u>356.599</u>
P a s s i v a				
Reserves (6)				
Continuïteitsreserve	247.575		236.970	
Bestemmingsreserves	<u>49.069</u>		<u>60.000</u>	
		296.644		296.970
Fondsen (7)		5.000		5.000
Kortlopende schulden en overlopende passiva (8)				
		45.487		54.629
Totaal passiva		<u>347.131</u>		<u>356.599</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

	Begroting 2019 €	Uitkomsten 2019 €	Uitkomsten 2018 €
B a t e n			
Subsidie	241.200	246.004	246.004
Subsidie voorgaande jaren	0	0	-6.441
Bijdrage Partij van de Arbeid	40.000	40.000	40.000
Bijdragen en donaties	85.000	96.141	103.331
Publicaties	0	436	619
Overige	1.000	4.272	5.486
	<u>367.200</u>	<u>386.853</u>	<u>388.999</u>
L a s t e n			
Organisatiekosten			
Personeelskosten (9)	229.660	228.996	230.101
Huisvestingskosten (10)	23.400	39.428	21.418
Bureaunkosten (11)	15.900	21.286	18.831
Reis- en verblijfkosten (12)	8.500	10.422	8.768
Accountants-, advies- en administratiekosten (13)	17.500	16.665	15.784
Overige kosten (14)	4.900	5.450	5.711
	<u>299.860</u>	<u>322.247</u>	<u>300.613</u>
Kosten activiteiten			
Donateursactie	16.000	14.668	16.526
Werkgroepen	22.000	2.759	3.868
Den Uyl - leerstoel	5.000	5.000	5.000
Conferenties (15)	6.000	6.624	11.367
Uitgave geschriften (16)	33.000	4.714	7.130
Overige projecten (17)	21.000	31.167	1.150
	<u>103.000</u>	<u>64.932</u>	<u>45.041</u>
Totaal lasten	<u>402.860</u>	<u>387.179</u>	<u>345.654</u>
Overschot	<u>-35.660</u>	<u>-326</u>	<u>43.345</u>
Dit wordt als volgt verdeeld:			
Ten gunste van de bestemmingsreserves		-10.931	20.000
Ten gunste van de continuïteitsreserve		10.605	23.345
		<u>-326</u>	<u>43.345</u>

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAAT

Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijn C1 “Kleine organisaties-zonder-winststreven”.
De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Grondslagen van waardering

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen, met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de Stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

De pensioenpremies worden afgedragen aan de pensioenmaatschappij. Op grond van de uitvoeringsovereenkomst en RJ 271 is het de stichting toegestaan de pensioenregeling te verwerken overeenkomstig de verplichting aan de pensioenuitvoerder. Uit dien hoofde worden de over een jaar verschuldigde pensioenpremies als pensioenlasten in de winst- en verliesrekening verwerkt.

TOELICHTING VAN POSTEN OP DE BALANS

	<u>Inventaris</u>	<u>Totaal</u>
	€	€
Activa		
Materiële vaste activa		
<i>Inventaris (1)</i>		
Aanschafwaarde	57.216	57.216
Afschrijving tot en met boekjaar	<u>-53.934</u>	<u>-53.934</u>
Boekwaarde per 1 januari 2019	3.282	3.282
Investerings	0	0
Desinvesteringen	0	0
Afschrijving boekjaar	<u>-1.756</u>	<u>-1.756</u>
Boekwaarde 31 december 2019	<u><u>1.526</u></u>	<u><u>1.526</u></u>
 Cumulatieve aanschafwaarde	 57.216	 57.216
Cumulatieve afschrijvingen en overige waarde-		
verminderingen per 31 december	<u>-55.690</u>	<u>-55.690</u>
Boekwaarde 31 december 2019	<u><u>1.526</u></u>	<u><u>1.526</u></u>

De inventaris wordt afgeschreven in 5 jaar.

Bibliotheek

De in 2019 aangeschafte boeken en tijdschriften tot een bedrag van € 353 zijn ten laste van het resultaat gebracht.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Financiële vaste activa (2)		
ING Bank zakelijke spaarrekening	<u><u>14.400</u></u>	<u><u>14.396</u></u>

Dit betreft een aan de verhuurder van het pand aan het Emmapark 12 afgegeven bankgarantie. De stichting kan derhalve niet vrij beschikken over de gelden op deze bankrekening.

Vlottende activa	€	€
<i>Subsidie (3)</i>		
Te ontvangen subsidie oude jaren		0
Boekjaar 2019	246.004	
Af: voorschot 2019	<u>192.994</u>	
		<u>53.010</u>
Te ontvangen		<u><u>53.010</u></u>

De subsidie over 2019 is berekend op basis van de jaarrekening 2019 en de wet subsidiering politieke partijen.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
<i>Vorderingen en vooruitbetaalde kosten (4)</i>		
Te vorderen rente	0	17
Te ontvangen bijdrage Jong WBS	2.000	3.952
Te ontvangen huur onderhuurder	3.750	0
Vooruitbetaalde verzekeringspremies	3.996	0
Waarborgsommen	640	640
Vooruitbetaalde huur	16.697	16.369
Overige	<u>822</u>	<u>1.822</u>
Saldo per 31 december	<u><u>27.905</u></u>	<u><u>22.800</u></u>
<i>Liquide middelen (5)</i>		
ING Bank 30603, rekening-courant	63.329	85.767
ING Bank 66.50.84.536	434	4
ING Bank 30603 Spaarrekening	100.304	100.290
ING bank zakelijk kwartaalspaarrekening	5.018	5.018
Rabobank	80.991	68.406
Kas	<u>213</u>	<u>298</u>
	<u><u>250.289</u></u>	<u><u>259.783</u></u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

De ING heeft de stichting een krediet in rekening-courant verstrekt tot een bedrag van € 60.000.

Voor dit krediet zijn geen zekerheden afgegeven.

Passiva

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Reserves (6)		
<i>Continuïteitsreserve</i>		
Stand per 1 januari	236.970	213.625
Bij: dotatie bestemming overschot boekjaar	<u>10.605</u>	<u>23.345</u>
Stand per 31 december	<u>247.575</u>	<u>236.970</u>

De stichting is voor haar financiering grotendeels afhankelijk van de subsidie uit hoofde van de Wet financiering politieke partijen. Omdat de hoogte van deze subsidie sterk afhankelijk is van het aantal zetels van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer acht het curatorium van de stichting het van belang om een continuïteitsreserve te vormen die groot genoeg is om de lasten van mogelijk tegenvallende verkiezingsresultaten op te vangen.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Bestemmingsreserves		
<i>Project Rotterdam:</i>		
Stand per 1 januari	60.000	40.000
Bij: dotatie boekjaar	20.000	20.000
Af: kosten project Toekomstlab	<u>-30.931</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u>49.069</u>	<u>60.000</u>

Dit betreft een bestemmingsreserve die is gevormd ter financiering van een project met de werktitel "Rotterdam". De reserve zal in de periode van 2018 tot en met 2020 steeds worden gedoteerd met een bedrag van € 20.000.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Fondsen (7)		
<i>Legaat:</i>		
Stand per 1 januari	5.000	5.000
Mutaties	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>5.000</u>	<u>5.000</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Kortlopende schulden en overlopende passiva (8)		
<i>Te betalen en vooruitontvangen posten</i>		
Te betalen vakantiegeld/-dagen	9.168	7.808
Te betalen loonaangiften	9.702	0
Te betalen accountants- en administratiekosten	13.217	10.750
Te betalen kosten projecten	1.329	2.843
Te betalen doorbelaste kosten PvdA	5.487	6.405
Te betalen schoonmaakkosten	1.399	0
Te betalen verzekeringspremies	2.953	0
Te betalen kosten curatorium	1.436	0
Vooruitontvangen doorbelaste kosten	0	11.050
Te betalen beëindigingskosten	0	12.501
Overige	796	3.272
Saldo per 31 december	<u>45.487</u>	<u>54.629</u>

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Huurverplichting

De Wiardi Beckman Stichting huurt een pand aan Emmapark 12 in Den Haag van Emmapark Holding B.V.. De huurovereenkomst is aangegaan voor een periode tot en met 31 maart 2024 waarbij een opzegtermijn geldt van 12 maanden. De jaarlijkse huurverplichting bedraagt circa € 66.500 per jaar.

Uit hoofde van de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven van € 14.300.

Inkomsten uit onderverhuur

De stichting is onderverhuurovereenkomsten aangegaan met een tweetal onderhuurders.

De eerste overeenkomst is aangegaan voor de periode dat de stichting het pand aan het Emmapark 12 huurt. Voor beide partijen geldt een opzegtermijn van 6 maanden. De jaarlijkse onderhuursom bedraagt circa € 40.000.

De tweede overeenkomst is aangegaan voor de periode dat de stichting het pand aan het Emmapark 12 huurt. Voor beide partijen geldt een opzegtermijn van één maand. De jaarlijkse onderverhuursom bedraagt € 15.000.

TOELICHTING VAN BATEN EN LASTEN

B a t e n

Subsidie

De door de stichting ontvangen subsidie betreft een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen. Volgens deze wet heeft de stichting recht op een subsidie van € 127.789 (basisbedrag) en vervolgens een bedrag van € 13.135 voor elke zetel die de PvdA in de Tweede Kamer heeft.

De PvdA had in dit boekjaar 9 zetels in de Tweede Kamer.

De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2018.

La s t e n

Organisatiekosten

	2019	2018
Personeelskosten (9)	€	€

Salarissen

Salarissen	186.105	176.272
Beëindigingskosten	0	12.501
af: doorbelaste salarissen aan project Toekomstlab	-30.793	0
af: overige doorbelaste salarissen aan derden	-750	-4.350
	<u>154.562</u>	<u>184.423</u>

Sociale lasten en pensioenpremies

Sociale lasten	31.654	29.148
Ziekengeldverzekering en overige verzekeringen	3.032	3.853
Pensioenpremie	37.098	8.575
	<u>71.784</u>	<u>41.576</u>

Overige personeelskosten

Opleidingskosten	0	2.009
Vrijwilligersvergoedingen	1.500	1.500
Overige personeelskosten	1.150	593
	<u>2.650</u>	<u>4.102</u>
	<u>228.996</u>	<u>230.101</u>

Aantal personeelsleden

Bij de stichting waren in het boekjaar gemiddeld 4,6 personeelsleden (2018: 4,1) in dienst op basis van FTE. Dit is als volgt verdeeld:

	2019	2018
Staf	2,6	2,9
Stagiairs	2,0	1,2
	<u>4,6</u>	<u>4,1</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Huisvestingskosten (10)		
Huur Emmapark	66.459	65.275
Onderhoud	468	758
Verzekeringen	1.317	680
Gas, elektra en water	6.201	5.637
Vaste lasten	1.147	1.113
Schoonmaakkosten	18.539	1.423
Overige	5.027	1.332
	<u>99.158</u>	<u>76.218</u>
Af: onderverhuur en bijdrage huisvestingskosten	59.730	54.800
	<u>39.428</u>	<u>21.418</u>
Bureaunkosten (11)		
Kantoorbenodigdheden	1.622	188
Portikosten	423	408
Telefoonkosten	436	597
Contributies	1.000	1.000
Bibliotheek	353	651
Automatisering en website	13.454	9.262
Salarisadministratie	2.242	3.336
Afschrijvingen inventaris	1.756	3.389
Overige	0	0
	<u>21.286</u>	<u>18.831</u>
Reis- en verblijfkosten (12)		
Consumptiekosten	1.630	1.377
Reis- en verblijfkosten medewerkers	8.792	7.391
	<u>10.422</u>	<u>8.768</u>
Accountants-, advies- en administratiekosten (13)		
Accountantskosten controle jaarrekening	5.716	4.415
Administratiekosten	10.949	10.921
Advieskosten	0	448
	<u>16.665</u>	<u>15.784</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Overige kosten (14)		
<i>Rente</i>		
Bankrente en -kosten	2.204	2.271
<i>Diverse kosten</i>		
Attenties voor sprekers	541	313
Kosten curatorium	2.693	823
Overige kosten	12	2.304
	<u>3.246</u>	<u>3.440</u>
	<u>5.450</u>	<u>5.711</u>
Kosten activiteiten		
Conferenties (15)		
Jong WBS	4.945	9.668
Expertbijeenkomst	0	1.441
Den Uyl lezing	1.305	0
Diversen	374	258
	<u>6.624</u>	<u>11.367</u>
Uitgave geschriften (16)		
Redactiekosten S&D	4.714	6.130
Diverse publicaties	0	1.000
	<u>4.714</u>	<u>7.130</u>
Overige projecten (17)		
Internationale contacten	236	81
Datavakbond	0	1.069
Toekomstlab	30.931	0
Overige kosten activiteiten	0	0
	<u>31.167</u>	<u>1.150</u>

Verklaring van verschillen met de begroting

De baten van de stichting waren in het boekjaar ca. € 20.000 hoger dan begroot. Dat wordt veroorzaakt door hogere subsidiebaten in verband met indexering (€ 5.000), hogere donaties (€ 11.000) en hogere overige inkomsten (€ 3.000). De donaties zijn vanwege het vrijwillige karakter altijd moeilijk in te schatten. Bij het bepalen van de post in de begroting wordt daarom altijd een behouden schatting opgenomen.

De organisatiekosten zijn uiteindelijk ca. € 22.000 hoger uitgevallen dan begroot. Dat wordt met name veroorzaakt door gestegen huisvestingskosten (€ 16.000) en hogere bureaunkosten (€ 5.000). De huisvestingskosten zijn gestegen doordat in 2019 de schoonmaker die bij de stichting in loondienst was, uit dienst is getreden en nu gebruik wordt gemaakt van een extern schoonmaakbedrijf. De hogere bureaunkosten worden veroorzaakt doordat na het opstellen van de begroting is besloten tot het toevoegen van een betaalfunctie aan de website.

De kosten van activiteiten bleken uiteindelijk ca. € 38.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere kosten van werkgroepen (€ 19.000), lagere kosten van geschriften (€ 28.000) en hogere kosten van overige projecten (€ 10.000).

De kosten van werkgroepen zijn lager uitgevallen doordat verwachte activiteiten voor het Datavakverbond van de stichting uiteindelijk niet nodig bleken. De kosten van geschriften zijn lager omdat uiteindelijk is besloten om de geplande uitgaven niet uit te geven. De kosten van overige projecten zijn hoger uitgevallen dan verwacht door een bijdrage van de stichting aan het actieonderzoek "Toekomstlab". Deze bijdrage komt ten laste van de bestemmingsreserve "project Rotterdam".

Vastgesteld door het curatorium op 24 juni 2020:

F.J.M. Crone
Voorzitter

OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling jaarrekening 2018

Vaststelling van de jaarrekening 2018 heeft plaats gevonden in de curatoriumvergadering gehouden op 16 mei 2019.

Verdeling tekort 2019

De staat van baten en lasten kent een negatief saldo ad € 326. Dit saldo wordt als volgt verdeeld:

	€
Ten laste van de bestemmingsreserves	-10.931
Ten gunste van de continuïteitsreserve	<u>10.605</u>
	<u><u>-326</u></u>

OVERIGE BIJLAGEN

Giften van € 4.500 en hoger

De stichting ontving in 2019 twee giften van € 4.500 of hoger, te weten:

- € 20.000 van de heer H. v.d. Pols
- € 5.000 van Wolffensperger Beheer B.V.

Giften van € 1.000 en hoger

Naast de bovengenoemde giften ontving de stichting in 2019 vier giften van € 1.000 of hoger.

Schulden van € 25.000 en hoger

De stichting had in 2019 de beschikking over een krediet in rekening-courant bij de ING Bank voor maximaal € 60.000. In het boekjaar is geen gebruik gemaakt van dit krediet. De stichting heeft geen andere schulden voor een bedrag van € 25.000 en hoger.

Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid
T.a.v. het bestuur en de directie
Postbus 30204
2500 GE 's-GRAVENHAGE

Sliedrecht, 30 juni 2020

Onze referentie : PA/NdO/6152/1788
Betreft : jaarverslag 2019
Behandeld door : [REDACTED]

Geacht bestuur en directie,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van het jaarverslag 2019 van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid inclusief de controleverklaring. Wij vragen u de genoemde personen op pagina 15 te laten ondertekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening en nadat het congres de jaarrekening heeft vastgesteld. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Wij danken u hartelijk voor de samenwerking tijdens de uitvoering van onze controlewerkzaamheden en vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

WITh accountants B.V.

Bijlagen

Jaarverslag 2019 Jonge Socialisten in de PvdA

Inhoudsopgave:	pagina
<u>Bestuursverslag</u>	
Bestuursverslag	2
Coronacrisis	6
<u>Jaarrekening</u>	
Balans	7
Staat van baten en lasten	8
Toelichting algemeen	9
Toelichting jaarrekening	10
Ondertekening	14
Verantwoording subsidie	15
Statutaire bepaling omtrent resultaat	15
Begroting 2020	15
Verklaring accountant	16

Over 2019 opereerde het landelijk bestuur van de Jonge Socialisten in de PvdA (JS) in verschillende samenstellingen, daar één bestuurstermijn van juli tot juni loopt. Tijdens de eerste helft van 2019 was het landelijk bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter: Twan Wilmes

Vicevoorzitter & Secretaris: Djairo Terpstra

Penningmeester & bestuurslid vereniging: Jordy Oomen

Bestuurslid communicatie: Pelle Depla

Bestuurslid scholing: Judith Lemkes

Bestuurslid leden: Yannick Bults

Internationaal secretaris: Friso Ages

Tijdens de tweede helft van 2019 was het landelijk bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter: Luna Koops

Secretaris: Roberto Kist

Penningmeester & bestuurslid vereniging: Patrick Schmiermann

Vicevoorzitter en bestuurslid communicatie: Stan Peters

Bestuurslid scholing: Suzanne Bollen

Bestuurslid leden: Lotte Demarteau

Internationaal secretaris ad interim: Merel Maurits

Internationaal secretaris: Nino de Lange

Voor je ligt het jaarverslag van het landelijk bestuur. In dit verslag beschrijven we per werkterrein wat er in 2019 allemaal is gebeurd.

Politiek en acties

In 2019 hebben we onder andere actiegevoerd om de pil terug te krijgen in het basispakket. De Tweede Kamer heeft op de laatste dag voor de zomer de motie van Lilianne Ploumen (PvdA) afgewezen die de anticonceptiepil weer in het basispakket zou brengen. Luna Koops, voorzitter van de JS: "Dit is discriminatie tegen vrouwen en homoseksuele mannen." s' Nachts heeft de JS daarom deze boodschap op de grond rondom het minister van Volksgezondheid toegelicht. Overdag heeft de JS een levensgrote strip anticonceptiepillen aangeboden bij het ministerie.

Ook zijn we in het voorjaar met een grote groep JS'ers gaan fietsen van Venray naar Nijmegen om aandacht te vragen voor de slechte staat van de Maaslijn, de spoorlijn die deze twee plaatsen verbindt. Deze is namelijk in dermate slechte staat dat je op sommige momenten nog beter zou kunnen fietsen dan de trein te pakken, omdat er om de haverklap problemen mee zijn. Daarom zijn we op elektrische tandems op pad gegaan. En met succes! Door onze actie en alle aandacht die deze genereerde, is er meer geld beschikbaar gekomen voor deze verbinding en lijkt het er eindelijk op dat deze problemen binnenkort tot het verleden behoren.

In de loop van 2019 heeft de JS meerdere keren meegelopen bij klimaatdemonstraties. Bijvoorbeeld op 8 september toen de JS meeliep in de grootste klimaatmars in Rotterdam tot nu toe. Rotterdam heeft de grootste haven van Europa en moet een belangrijke rol spelen in de transitie naar een schonere wereld! De haven is namelijk alleen al verantwoordelijk voor 1/5 van de totale CO2 uitstoot in Nederland.

Op maandag 21 oktober legden we samen met PINK! een rouwkrans neer voor de Turkse ambassade. Dit ter nagedachtenis van alle slachtoffers van de Turkse inval in Noord-Syrië. Hiermee veroordeelden we de Turkse aanval en toonden onze solidariteit met alle getroffen slachtoffers en hun familie.

Samen met DWARS en de JD voerden we actie voor meer geld voor jongerenhuisvesting. We willen dat een kwart van het miljard dat het rijk aan de woningbouwcorporaties geeft, wordt besteed aan meer betaalbare woningen voor jongeren. We vroegen op het congres van burgemeesters in Hilversum de burgemeesters om steun voor dit plan. Ook hielden we aan de vooravond van ons Najaarscongres een stille tocht voor de volkshuisvesting. Hiermee riepen we de overheid op om het huisvesten van de bevolking weer daadwerkelijk als haar taak te gaan zien en de doorgeslagen woningmarkt aan te pakken. De volkshuisvesting is dood... Leve de volkshuisvesting!

Campagnes

In 2019 hebben we campagne gevoerd voor JS'ers die kandidaat waren voor de provinciale staten en het Europees Parlement. Met jonge kandidaten gingen we langs de deuren en voerden we acties om te laten zien en horen waar onze kandidaten voor staan! Een jong positief links geluid mag namelijk niet ontbreken in de provincie, die uiteindelijk ook weer de Eerste Kamer kiest. In verschillende provincies hebben we bemoedigende resultaten geboekt en in enkele gevallen ook JS'ers in de staten gekregen. In de Europese campagne hebben we onder andere een tour door Europa gehouden om de sociaaldemocratische spitzen-kandidaat Timmermans te steunen. Ook hebben we met allerlei acties actief deelgenomen aan deze campagne. Zo zijn we gaan liften naar Utrecht om meer aandacht te vragen voor de situatie van mensen in de transportsector, zoals vrachtwagenchauffeurs, en zijn we met Agnes Jongerius en een grote groep taxichauffeurs wezen staken tegen het uitknepen worden door Uber. Deze campagne eindigde zoals jullie weten in een groot feest. De PvdA werd de grootste partij van het land voor het EP.

Scouting en scholing

Ook in 2019 hebben we twee (Nieuwe)ledenweekenden georganiseerd. In het voorjaar bespraken we het thema onderwijs in Bodegraven en in het najaar het thema toegankelijkheid op ons weekend in het Drentse Orvelte. Tijdens deze weekenden konden leden luisteren naar interessante sprekers

en deelnemen aan diverse workshops. Deze sprekers varieerden van prominente PvdA'ers tot externe sprekers van andere organisaties.

Daarnaast hebben op de zomerschool die we in samenwerking met Jong WBS, de jongerentak van de Wiardi Beckmanstichting, hebben georganiseerd, druk nagedacht over hoe de huisvesting van de toekomst eruit zou zien, waarbij we in gesprek zijn gegaan met verschillende experts. Naast deze weekenden zijn verschillende

inhoudelijke activiteiten georganiseerd. Variërende van een training om gastlessen te geven aan middelbare scholen, tot een lezing met Jeroen Dijsselbloem of een filmavond over emancipatie.

Ook kwamen we dit jaar als beste fractie uit de bus tijdens het PJO-Parlement, waar vijftien leden het vol enthousiasme opnamen tegen negen andere fracties van politieke jongerenorganisaties. Deze titel zullen we in 2020 vol overgave verdedigen.

Internationaal

2019 was een jaar vol internationaal ontwikkelingen. Naast de verkiezingen voor het Europees Parlement, is onze voormalig internationaal secretaris, Friso Ages, verkozen tot bestuurslid van onze Europese Koepelorganisatie (YES). Verder is een groep JS'ers op reis geweest naar Berlijn voor onze Grote Reis, waren we bij verschillende evenementen van onze internationale koepelorganisaties vertegenwoordigd en is een grote groep JS-leden naar het YES-zomerkamp in Bulgarije geweest. In november droeg de ad-interim internationaal secretaris Merel Maurits haar taken over aan onze nieuwe internationaal secretaris Nino de Lange.

Leden

Gedurende 2019 hebben we weer veel nieuwe leden mogen verwelkomen. Voor deze nieuwe leden hebben we weer een erg gezellige en interessante nieuwe ledendag georganiseerd. Tijdens deze nieuwe ledendag heeft Gijs van Dijk onze leden mogen verwelkomen in het hart van onze democratie: de Tweede Kamer. Daarna kregen ze nog een rondleiding door het gebouw en er werd afgesloten met avondeten zodat de nieuwe leden elkaar ook goed konden leren kennen. In 2019 heeft onze mascotte Spekkie tijdens de zomer ook weer half Nederland gezien en hebben er weer een heleboel JS'ers in staan zweten op alle verschillende intromarkten. Daarnaast hebben we deze zomer, met succes, meer ingezet op het werven van leden via sociale media. Tijdens deze zomer, maar ook gedurende de rest van het jaar, hebben we namelijk weer veel nieuwe leden mogen verwelkomen. Mede door de succesvolle verkiezingen en onze ledenwerving telde de JS eind 2019 ongeveer 1900 leden.

Communicatie

In de afgelopen twee jaar zijn we druk bezig geweest onze social media-kanalen meer en beter te benutten. We hebben er bewust voor gekozen verschillende kanalen voor verschillende doelgroepen en verschillende soorten mededelingen te gebruiken. Zo is Twitter erg nuttig om politieke standpunten te verspreiden en blijkt Facebook nog steeds een goede manier om activiteiten aan te

kondigen en om iets langere berichten te verspreiden. Daarnaast is hebben we onze Instagram intensief gebruikt om onze boodschap en onze activiteiten verder onder de aandacht te brengen van leden en geïnteresseerden. Instagram is namelijk erg effectief gebleken om jongeren te bereiken, dus hier zijn we veel mee bezig geweest en hebben het veel gebruikt voor promotie.

Ook zijn we gedurende het jaar bezig geweest met het uitrollen van de nieuwe huisstijl. Omdat de vorige huisstijl toe was aan vernieuwing, hebben we sinds het Najaarscongres van 2018 een nieuwe ingevoerd. Gedurende het jaar zijn we steeds meer bezig geweest met het in lijn brengen van al onze materialen met deze nieuwe stijl. In combinatie met de huisstijl zijn we aan de slag gegaan met een huisstijlgids voor toekomstige besturen en afdelingen. Zo kunnen zij ook aan de slag met ons nieuwe uiterlijk en hebben we een duidelijke, frisse en moderne uitstraling naar buiten toe.

Verenigingscultuur

Als JS streven we ernaar om een diverse vereniging te zijn, waar iedereen zich welkom voelt. Toch zijn we ons ervan bewust dat we helaas niet zo divers zijn als we zouden willen. Onze vereniging bestaat voornamelijk uit witte, theoretisch opgeleide mensen. We willen graag een vereniging zijn waar een plekje is voor iedereen. Huidskleur, religie, opleiding, geaardheid, gender en sekse moeten niet uitmaken. Eind 2018 werden er al stappen gezet om dit aan te pakken en werden mogelijke manieren om dit op te lossen onderzocht. Tijdens 2019 zijn we deze weg verder ingeslagen. Zo hebben we bijvoorbeeld verder gewerkt om ons vrouwen*netwerk een duidelijkere positie binnen de vereniging te geven. Maar ook zijn we meer mbo's benaderen. Deze willen we meer betrekken in onze scholentour en tijdens de zomertours. Op deze manier proberen we meer mbo'ers bij onze vereniging te betrekken. Zo hopen we stapje voor stapje steeds meer de vereniging te worden die we streven te zijn.

Organisatie

Alle nieuwe afdelingsbesturen hebben een bestuurstraining aangeboden gekregen. Ook hebben we de afdelingshandleiding geüpdatet naar de huidige situatie. Daarnaast hebben we op ons voorjaarscongres ons lustrumboek gepubliceerd, dat nog werd ontwikkeld ter viering van ons 40-jarig bestaan.

Tijdens de tweede helft van 2019 zijn we flink aan de slag gegaan met het opnieuw opzetten van de politieke werkgroepen, iets waar we tijdens 2020 flink mee door zullen gaan. Dit heeft er al in geresulteerd dat verschillende werkgroepen al klaar waren om activiteiten te organiseren, waarvan de eerste plannen al aangekondigd zijn. Zo zijn onder andere de werkgroepen onderwijs, wonen, defensie en veiligheid en democratie en rechtsstaat al aan de slag met het ontwikkelen van ideeën.

2020: gevolgen corona-crisis

Het uitbreken van het Corona-virus in Nederland zal over 2020 aanzienlijke gevolgen hebben voor de uitgaven en inkomsten van Jonge Socialisten. Omdat we hier op dit moment nog middenin zitten, is het nu moeilijk om een exact beeld te geven van de concrete gevolgen die dit heeft op de financiën van de vereniging. Aan de inkomsten kant zal de impact vooral te merken zijn bij de deelnemersbijdragen en mogelijk ook bij de donaties. Aan de uitgaven kant zullen de gevolgen vooral liggen in het niet doorgaan van activiteiten, waardoor daar minder geld aan wordt uitgegeven.

Bij de donaties is niet in te schatten hoe groot dit bedrag zal zijn. Wel ligt het in de lijn der verwachting dat veel mensen door de economische crisis minder te besteden hebben en daardoor ook minder zullen doneren.

Aan de andere kant zal er waarschijnlijk meer geld overblijven op andere posten. Verschillende activiteiten kunnen namelijk helaas niet doorgaan. Zo is ons (Nieuwe) Ledenweekend, dat voor april gepland stond, gecancelled, is ons voorjaarscongres naar september verzet, waardoor de kans ook groot is dat ons najaarscongres pas in de eerste maanden van 2021 plaats zal vinden, en zullen verschillende acties en activiteiten niet doorgaan. Daarnaast kunnen ook verschillende internationale aangelegenheden geen doorgang vinden, zoals bijvoorbeeld het zomerkamp van onze

internationale koepelorganisatie IUSY. Hierdoor valt te verwachten dat er op verschillende posten minder geld zal worden uitgegeven dan begroot.

De gevolgen van het niet doorgaan van deze activiteiten op onze financiële positie kunnen daardoor onder meer inhouden dat er geld overblijft op posten als scholing, projectsubsidie en activiteiten. Bij internationaal zal dat meevallen, aangezien dat de meeste begrote uitgaven aan internationale activiteiten worden gedekt door deelnemersbijdragen. Het effect van het ontbreken van de deelnemersbijdragen op de

andere posten zal waarschijnlijk niet aanzienlijk zijn, omdat deze bijdragen niet dekkend zijn voor de georganiseerde activiteiten.

Dat er nu op bepaalde posten geld over zou kunnen blijven door de corona-crisis, biedt kansen om dit juist op andere posten te investeren. Online-activiteiten voor onze leden zullen tijdens deze crisis een prominent onderdeel blijven van onze bezigheden, maar daarnaast biedt het ook kansen om meer geld in bijvoorbeeld online campagnes te investeren. Hoe dit precies vorm zal krijgen, is nu nog niet zeker.

Aangezien dat we als Jonge Socialisten op dit moment een gezonde reserve en voldoende liquide middelen hebben, verwachten we niet dat de coronacrisis problemen op levert voor de continuïteit van onze vereniging. Wel zullen we door deze crisis moeten kijken naar andere manieren waarop we onze verenigingsdoelen onder de veranderde omstandigheden na kunnen streven.

BALANS OP 31 DECEMBER 2019

ACTIVA	2019	2018
	€	€
Viottende activa		
Partij van de Arbeid, rekening-courant (1)	4.774	
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)	17.659	17.465
	<u>22.433</u>	<u>17.465</u>
Liquide middelen (3)	215.419	247.543
Totaal activa	<u>237.852</u>	<u>265.008</u>
 PASSIVA	 2019	 2018
	€	€
Eigen vermogen (4)		
Continuïteitsreserve	209.565	223.347
Verkiezingsfonds	<u>18.243</u>	<u>23.548</u>
Totaal eigen vermogen	<u>227.808</u>	<u>246.895</u>
Kortlopende schulden (5)		
Rekening-courant		13.500
Nog te betalen en vooruitontvangen	10.044	4.613
Totaal passiva	<u>237.852</u>	<u>265.008</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019

BATEN	Begroting 2019 €	Uitkomst 2019 €	Uitkomst 2018 €
Overheidssubsidie (5)	68.300	71.061	128.121
Donateursactie	14.000	11.658	10.159
Contributies	18.500	14.213	14.474
Deelnemersbijdragen (6)	18.500	23.991	15.828
Overige ontvangsten	2.000	768	1.807
	<u>121.300</u>	<u>121.691</u>	<u>170.389</u>
LASTEN	Begroting 2019 €	Uitkomst 2019 €	Uitkomst 2018
Organisatie kosten			
Kantoor & Administratie (7)	3.000	10.531	4.823
Congres	20.000	29.343	25.068
Verenigingsactiviteiten (8)	5.500	9.968	3.286
Ledenwerving /promotie	7.900	11.187	6.504
Bestuurskosten 9)	29.200	29.143	20.568
Presidium en commissies	200	321	506
Communicatie en website	2.000	2.071	3.997
Afdelingen en activiteiten (10)	18.500	16.428	7.519
Internationale betrekkingen (11)	14.500	14.781	12.155
Politiek en verkiezingscampagne (12)	8.000	5.305	4.688
Scholing	2.500	2.595	2.959
Referendum Oekraïne	-	-	49.997
Lava	5.000	8.341	305
Onvoorzien	2.000	764	151
	<u>118.300</u>	<u>140.778</u>	<u>142.525</u>
Resultaat vóór bestemming		-19.087	27.864
Onttrekking verkiezingsfonds	-8.000	-5.305	-4.680
Toevoeging verkiezingsfonds	11.000	-	-
Onttrekking continuïteitsreserve		-13.782	-
Toevoeging continuïteitsreserve			32.551
Totaal bestemd	<u>3.000</u>	<u>-19.087</u>	<u>27.864</u>

TOELICHTING ALGEMEEN

Bij het opstellen van de jaarrekening is zoveel mogelijk rekening gehouden met Rijk C1. De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit.

Grondslagen van waardering

Overige activa en passiva

Vorderingen en overlopende activa.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, voor zover nodig
Rekening houdend met een voorziening van mogelijk oninbaarheid.

Eigen vermogen.

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserve 'verkiezingsfonds.'
Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen van resultaatbepaling

De lasten worden in het jaar geboekt waarin deze zijn ontstaan resp. waarop deze betrekking hebben. De baten omvatten de aan het boekjaar toe te rekenen opbrengsten.

TOELICHTING JAARREKENING

ACTIVA

Viottende activa (1)

Partij van de Arbeid, rekening-courant

	31-12-19 €	31-12-18 €
Rekening-courant per 01-01	-	106.652
Afname	-	-106.652
Toename	4.774	-
Rekening-courant per 31-12	4.774	-

De JS en PvdA zijn overeens gekomen om periodiek de rekening-courant verhouding tussentijds op te maken en zo nodig de vordering over te maken.

Overige vorderingen en vooruitbetaald

Subsidie min. BUZA+BIZA 2019 (20%)	14.618	16.237
Vooruitbetaalde kosten	3.041	1.228
	17.659	17.465

Subsidie:

De JS dient uiterlijk 1 november in het voorafgaand jaar haar subsidieaanvraag in voor het daaropvolgende jaar in te dienen bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Zij stuurt daarbij een begroting en werkplan in. Als de aanvraag wordt goedgekeurd verkrijgt de JS geld van het ministerie middels een voorlopige beschikking via de wet financiering politieke partijen (WFPP). Het ministerie maakt 80% over aan landelijke politieke partij (Partij van de Arbeid), die het geoordeelde bedrag verstrekt aan haar jongerenorganisatie.

De JS dient uiterlijk 1 juli in het daaropvolgende jaar haar jaarrekening met een goedkeurende accountantsverklaring in te leveren bij het ministerie. Pas als alle jaarrekeningen van alle organisaties binnen zijn kan de het ministerie de subsidie definitief vaststellen en wordt de resterende 20%, wederom geoordeeld, overgemaakt aan de politieke partij die dat overmaakt aan de jongerenorganisatie. Tot en met 2018 zijn de subsidies die de JS van de overheid heeft ontvangen definitief vastgesteld. Het subsidiebedrag voor de Jonge Socialisten wordt in belangrijke mate bepaald op basis van het aantal subsidieabele leden per 1 januari en de zetels die Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer heeft. Dit betreffen personen tussen de 14 en 27 jaar oud, die per 1 januari lid zijn en in het verslaagjaar minimaal 5 euro aan contributie hebben betaald en ledenrecht hebben.

Vooruitbetaalde kosten:

In 2019 is al de verschuldige contributie aan de IUSY voor 2020, groot € 1.000, al betaald.
In 2019 voor hosting en onderhoud website voor 2020 €2041 betaald.

Liquide middelen (2)

Rabobank 387739629	103.685	92.508
Rabobank 315751770	111.734	155.035
	215.419	247.543

Rekeningnummer 387739629 wordt enkel gebruikt voor de inning van contributie en donaties.
Rekeningnummer 315751770 wordt gebruikt voor de betaling van uitgaven via Ideal, betaalautomaat, overschrijvingen, ontvangsten van deelnemersbijdragen, subsidies en andere inkomsten.

Het saldo van beide rekeningen is vrij te besteden

TOELICHTING JAARREKENING

PASSIVA

	31-12-19 €	31-12-18 €
Eigen vermogen (3)		
<u>Continuïteitsreserve</u>		
Saldo 1 januari	223.347	190.796
Ontrekking	-13.782	-
Toevoeging	-	32.551
Saldo 31 december	<u>209.565</u>	<u>223.347</u>
<u>Verkiezingsfonds</u>		
Saldo 1 januari	23.548	28.236
Ontrekking	-5.305	-
Toevoeging	-	-4.688
Saldo 31 december	<u>18.243</u>	<u>23.548</u>
Totaal eigen vermogen	<u>227.808</u>	<u>246.896</u>

Het verkiezingsfonds is een bestemmingsreserve dat enkel aangewend mag worden voor de verkiezingen van Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenteraden en Europees Parlement. De ontrekking betreft de kosten van de provinciale Statenverkiezingen gehouden op 20 maart.

Het bestuur acht een toevoeging van de bestemmingsreserve m.h.o.o. de verkiezingen in 2020 niet nodig.

Kortlopende schulden (4)

Rekening-courant

Stand 1-1	-	
Toename	-	13.500
Afname	-	-
Rekening-courant per 31-12	-	<u>13.500</u>

Nog te betalen kosten

Contributie YES	-	883
Zomerschool Jong WBS	-	875
Kerstdiner JS Rijnmond	-	326
Illustraties congres	-	121
Declaraties afdelingen JS	-	419
Hosting onderhoud website	-	1.989
Af te dragen loonheffingen	140	-
Verblijf congres	2.342	-
Buffet congres	1.525	-
Declaratie bestuur	856	-
Bankkosten 4e kw	174	-
Accountantskosten	3.569	-
Sociale media	1.438	-
	<u>10.044</u>	<u>4.613</u>

Het loonverwerkingsbedrijf ADP dat de betaalservice verzorgt doet dit vanuit het Verenigd Koninkrijk en vanwege de Brexit een vergunning van de EU kon krijgen waarvan de voorwaarde sterk afwijken van de oude vergunning. Het ADP heeft besloten om de service per 1-11-2019 te staken met als gevolg dat de JS nu zelf weer de verschuldigde loonheffingen en salaris rechtstreeks betaalt.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Baten	Begroot 2019 €	Uitkomst 2019 €	Uitkomst 2018 €
Overheidssubsidie (5)			
Voorschot		70.258	70.895
Definitieve vaststelling voorafgaand jaar		803	7.229
	<u>77.295</u>	<u>71.061</u>	<u>78.124</u>

De JS ontvangt krachtens de wet financiering politieke partijen subsidie naar gelang het aantal leden wat ze op een bepaalde peildatum heeft en de zetels die de PvdA heeft in de Tweede Kamer. Uiterlijk 1 november van het voorafgaande jaar waarop de subsidie betrekking heeft dient zij deze aan te vragen. Van de voorlopige beschikking wordt 80% overgemaakt, de definitieve vaststelling gebeurt pas in het daaropvolgende jaar als alle politieke partijen, wetenschappelijke instituten en jongerenorganisaties hun jaarrekening hebben ingeleverd en deze voorzelen is van een goedkeurende accountantsverklaring. Zowel het bedrag van de voorlopige beschikking als die van de definitieve vaststelling zijn geoordeeld en worden overgemaakt naar de politieke partij die ze overmaakt naar de genoemde organisaties.

Donateursactie	<u>14.000</u>	<u>11.658</u>	<u>10.159</u>
-----------------------	---------------	---------------	---------------

Deelnemersbijdragen (6)			
Internationale betrekkingen	11.000	2.644	8.570
Nationale betrekkingen	<u>4.000</u>	<u>21.346</u>	<u>7.257</u>
	<u>15.000</u>	<u>23.990</u>	<u>15.827</u>

Lasten

Kantoor & Administratie (7)			
Huisvesting en secretariaatskosten		2.721	749
Accountantskosten		7.138	3.097
Bankkosten		672	606
Kosten salarisadministratie			371
	<u>3.000</u>	<u>10.531</u>	<u>4.823</u>

Verenigingsactiviteiten (8)			
Pitweekend	5.000	7.166	2.665
Politiek cafe en feest	-	-	621
diverse activiteiten	<u>500</u>	<u>2.802</u>	
	<u>5.500</u>	<u>9.968</u>	<u>3.286</u>

Bestuurskosten 9)			
Bestuursvergoeding		16.487	14.076
Overige bestuurskosten		12.656	6.492
	<u>29.200</u>	<u>29.143</u>	<u>20.568</u>

De JS telt 7 bestuursleden. De voorzitter ontvangt een vergoeding van maximaal € 450 per maand, de overige bestuurders maximaal € 150. De nieuwe bedragen zijn in juli 2017 ingegaan.

Afdelingen en activiteiten (10)			
Afdracht	5.000	3.334	2.287
Activiteiten/projectsubsidie	<u>13.500</u>	<u>13.094</u>	<u>5.232</u>
	<u>18.500</u>	<u>16.428</u>	<u>7.519</u>

De afdracht per lid voor de eerste leden is verlaagd van € 15 naar € 4. Voor het aantal leden boven de honderd ontvangt de afdeling nog € 3 euro per lid i.p.v. € 5.

Internationale betrekkingen (11)			
YES	8.500	11.686	8.618
Brussel stage en andere reizen	5.000	1.915	753
IUSY	<u>1.000</u>	<u>1.180</u>	<u>2.784</u>
	<u>14.500</u>	<u>14.781</u>	<u>12.155</u>

Politiek en verkiezingscampagne (12)	<u>8.000</u>	<u>5.305</u>	<u>4.688</u>
---	--------------	--------------	--------------

In 2019 waren er verkiezingen voor de gemeenteraden. De lasten zullen onttrokken worden aan de bestemmingsreserve. Verkiezingsfonds.

With accountants
in non-profit

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Verantwoording subsidie

De onderstaande lasten zijn gefinancierd met subsidie Wet Financiering politieke partijen

Congres	29.343
Verenigingsactiviteit	9.968
Ledenwerving /promotie	11.187
Communicatie en website	2.071
Afdelingen en activiteiten	16.428
Internationale betrekkingen	14.781
Politiek en verkiezingscampagne	5.305
Scholing	2.596
Lava	8.341
	<u>100.019</u>

STATUTAIRE BEPALINGEN OMTRENT RESULTAATBESTEMMING

Overeenkomstig de statuten besluit het bestuur omtrent de bestemming van het resultaat. Dit is in overeenstemming met de doelstelling van de vereniging.

Het bestuur stelt voor het negatief resultaat ter grootte van € 19.087 als volgt te bestemmen:

Bestemmingsreserve 'Verkiezingsfonds'.

De uitgaven voor de Provinciale Statenverkiezing ter grootte van € 5.305 te onttrekken aan de bestemmingsreserve.

Continuïteit reserve

Het restant ter grootte van € 13.782 te onttrekken aan de continuïteitsreserve

De voorstellen zijn verwerkt in het resultaat.

Begroting Jonge Socialisten in de PvdA 2020

Baten

	€
Overheidssubsidie	70.300
Donateursacties	24.000
Contributies	18.500
Deelnemersbijdragen	18.500
Overige inkomsten	2.000
onttrekking aan reserves	45.500
	<u>178.800</u>

Lasten

Congres	22.000
Nieuwe Ledenweekend	6.500
Activiteiten diverse	1.500
Zomertour	3.000
Permanente Campagne	55.000
Nieuwe Ledendagen	900
Bestuurskosten	29.200
Presidium	100
Beroepscommissie	100
Communicatie en website	6.000
Afdracht afdelingen/projectsubsidie	20.500
Internationale betrekkingen	14.500
Verkiezingen	-
Kantoor&administratie	3.000
Scholing	2.500
Lava	5.000
Onvoorzien	2.000
Reserveringen	7.000
	<u>178.800</u>

Ondertekening jaarverslag

Den Haag, 30 juni 2020

Vastgesteld en goedgekeurd :

Luna Koops, voorzitter

Patrick Schmiermann, penningmeester

Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid
Postbus 30204
2500 GE 's-GRAVENHAGE

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019 met een balanstotaal van € 237.852;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2019 met een resultaat van € 19.087 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de bijlagen:
 - verantwoording subsidie;
 - statutaire bepalingen omtrent resultaatbestemming;
 - begroting Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid 2020.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Gelidrecht, 29 juni 2020.

WITh accountants B.V.

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

KvK 40530015
IBAN NL21 RABO 0330 0441 17
BIC RABO NL2U
Postbus 30204, 2500 GE, Den Haag
www.pvd.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties DGBW/DenB/PBA
Directeur Democratie en Burgerschap
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Betreft: verantwoording WfPP subsidie Foundation Max van der Stoel

Amsterdam, 28-06-2020

Geachte heer Bagchus,

Hierbij stuur ik u de verantwoording voor de WfPP uitgaven van de Foundation Max van der Stoel; de PvdA instelling voor buitenlandse activiteiten.

Deze uitgaven sluiten aan bij de bijgevoegde Jaarstukken van de Foundation Max van der Stoel. Op de Pagina's 8 t/m 11 van het jaarverslag vindt u het inhoudelijk verslag van onze activiteiten.

Wij hebben de subsidie van 133.621 euro als volgt besteed:

Personeelskosten [REDACTED] senior projectmedewerker Balkan (pagina 29)	71.761
Kosten 4 stagiaires: (pagina 29)	4.640
Bureaunkosten 2 werkplekken: 2/8 overige organisatiekosten (pagina 29)	20.365
Projecten in Bosnië & Herzegovina (pagina 30)	224
Projecten in Macedonië (pagina 30)	17.641
Projecten in Montenegro (pagina 30)	169
Projecten in Servië (pagina 30)	7.060
Projecten in Albanië (pagina 30)	14.236
Projecten in Georgië (pagina 30)	1.489
Totaal	137.585

Ik hoop dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
controller PvdA

[REDACTED]
Arjen Berkvens, directeur FMS

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Stichting Foundation Max van der Stoel
T.a.v. het bestuur en de directie
Postbus 30204
2500 GE DEN HAAG

Sliedrecht, 30 juni 2020

Onze referentie : PA/NdO/6153/1789
Betreft : jaarrekening 2019
Behandeld door : [REDACTED]

Geachte bestuur en directie,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van de jaarrekening 2019 van Stichting Foundation Max van der Stoel inclusief de controleverklaring. Wij vragen u de op pagina 33 genoemde personen voor akkoord te tekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

WITh accountants B.V.

Bijlagen.

Correspondentie
Postbus 327
3360 AH
Sliedrecht

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Den Haag, 30 juni 2020

Jaarverslag Max van der Stoep Foundation 2019

Inhoud:	pagina
<u>Bestuursverslag</u>	
Bestuursverslag	2
Impact Corona crisis	16
<u>Jaarrekening</u>	
Balans	18
Staat van baten en lasten	19
Toelichting algemeen	20
Toelichting jaarrekening	24
Statutaire bepaling omtrent resultaat	32
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	34
Bijlage: Begroting 2020	37

Bestuursverslag 2019

Stichting Foundation Max van der Stoel for Democracy, Development and Dialogue

KvK-nummer: 41200183

RSIN nummer ANBI: 805706033

De stichting is gevestigd te Den Haag

Het bestuur van de stichting bestaat uit de volgende personen:

- 1) Manuela Monteiro (voorzitter)
- 2) Liselore van der Heijden (penningmeester)
- 3) Kirsten Meijer
- 4) Lau Schulpen
- 5) Milka Yemane
- 6) Roelof van Laar
- 7) Kati Piri, internationaal secretaris PvdA
- 8) Ayaan Abukar
- 9) Yannick Du Pont

Directeur (gevolmachtigd): Arjen Berkvens

De directeur heeft de volgende onbezoldigde Nevenfuncties:

- Bestuurslid Foundation for European Progressive Studies (FEPS)
- Bestuurslid Stichting Yangambi
- Bestuurslid Stichting Gurmuu

Doelstelling:

Op 1 juli 2013 is de Foundation Max van der Stoel ontstaan na een fusie van de Evert Vermeer Stichting (EVS) en Alfred Mozer Stichting (AMS.) De FMS zet zich in voor democratisering in de Europese Nabuurschapsregio, een eerlijk en coherent beleid ten aanzien van ontwikkelingslanden en ondersteunt sociaaldemocratische partijen internationaal.

Missie:

Maak mensen sterker en de politiek eerlijker. Waarom en voor wie zetten wij ons in? De student die het niet meer pikt dat in haar land corruptie en eigenbelang de boventoon voeren. De activist die het zat is dat zijn stem niets waard is, omdat er geen eerlijke verkiezingen zijn. Zij die strijden tegen de ongelijkheid in de wereld. Moedige mensen die grote persoonlijke risico's durven te nemen door de macht te trotseren. Voor solidariteit, democratie en mensenrechten. Tegen de politiek van stagnatie en uitbuiting. Wat doet de FMS? We wakkeren het vuur van verandering aan door activisten praktische tools te geven die ze direct in hun strijd kunnen gebruiken. Wij steunen de changemakers in de wereld en geven ze een podium. Wij nemen onze eigen verantwoordelijkheid voor eerlijke politiek in Nederland en de Europese Unie. Wij betrekken daar zoveel mogelijk mensen bij door kennis te delen en dialoog te stimuleren. Zo maken wij mensen sterker en de politiek eerlijker. Daar stond Max van der Stoel voor. Daar staat de FMS voor.

FMS Democracy Programma

Ons ideaal: een wereld waarin de democratische rechten van alle mensen zijn gewaarborgd.

Onze missie: een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van (sociaal-)democratie in internationaal verband.

Wij zetten ons in voor opkomende democratieën en voor (sociaal-) democraten in landen waar vrijheid onder druk staat. De FMS steunt de opbouw van politieke partijen, door middel van trainingen, op verzoek van onze buitenlandse partners. Zo leiden we bijvoorbeeld jonge politici op in de Balkan, steunen we democraten in Belarus en trainen we de nieuwe sociaaldemocratische partijen in Jordanië, Marokko en Tunesië. Want waardigheid, mensenrechten en de kans om zelf je toekomst te bepalen, mogen niet beperkt zijn tot een select groepje (veelal) westerse landen. Terugkerende thema's binnen deze trainingen zijn het opbouwen van een democratische partij, het betrekken van jongeren en vrouwen, lokale politiek, Europese uitbreiding en politieke vaardigheden. Op deze manier zijn honderden trainers en politici opgeleid in de landen waar wij actief zijn. De FMS heeft een kleine professionele staf en maakt gebruik van een grote groep vrijwilligers. Onze trainers krijgen niet betaald. Ze hebben relevante expertise in de politiek en trainen voor de FMS uit idealisme. Hierdoor houden we de kosten laag en de betrokkenheid hoog. Trainers maken gebruik van twee handboeken, die (via internet) voor iedereen beschikbaar zijn: "Hoe word je een betere politicus, handboek politieke vaardigheden" en "De kunst van effectief trainen, trainershandboek".

FMS Development programma

Ons ideaal: een wereld waarin iedereen gelijke kansen heeft op ontwikkeling.

Onze missie: een rechtvaardig beleid van Nederland en de Europese Unie voor ontwikkelingslanden

De Foundation Max van der Stoep (FMS) streeft ernaar dat politici en beleidsmakers in Nederland en de Europese Unie rekening houden met de belangen van ontwikkelingslanden. Dat hebben wij ongeveer 10 jaar gedaan met ons Fair Politics programma. Dit programma werd in 2017 stopgezet. Wij hebben de inspanning op dit terrein voortgezet met een nieuw initiatief dat zijn oorsprong kent in het vorige jaar. In 2016 werkte de FMS samen met Partos en Woord en Daad samen onder de naam 'Ready for Change?' We gebruikten het Nederlandse EU-voorzitterschap om de noodzaak voor een eerlijke en ambitieuze uitvoering van de Sustainable Development Goals (SDGs) stevig op de Nederlandse én Europese politieke agenda te zetten. We slaagden erin om een grote groep maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, milieuorganisaties en (sociale) ondernemingen samen te brengen. We namen een gezamenlijke positie in over wat we verwachten van Nederland en de Europese Unie om de SDGs daadwerkelijk in 2030 te bereiken. Eind 2016 liep de EU-financiering van 'Ready for Change?' af. Maar we besloten samen verder te werken aan het verwezenlijken van ons doel: een eerlijke en ambitieuze uitvoering van de SDGs, onder leiding van een positieve, stimulerende overheid. Dit betekende als eerste een nieuwe naam voor het initiatief: zo werd 'Ready for Change?' 'Building Change'. De eerste stappen waren gezet, samen bouwen we nu verder aan duurzame verandering. In 2019 probeerden we deze visie op verschillende manieren te realiseren. Zo coördineerden we, in de naam van Partos, een deel van de tweede SDG-rapportage naar het Parlement en continueerden de succesvolle campagne 'Adopteer een SDG'.

FMS Dialoog programma

Ons ideaal: een geïnformeerde samenleving waarin iedereen zich een mening kan vormen op basis van lotsverbondenheid.

Onze missie: een breed publiek bereiken met publieksactiviteiten en publieksinformatie door het organiseren van bijeenkomsten en het verzorgen van publicaties via diverse media.

Doelstellingen FMS Dialogue:

- 1) De PvdA achterban en het bredere publiek informeren over het werkgebied van de FMS, zowel inhoudelijk als geografisch en zodoende meer begrip kweken voor internationale samenwerking.
- 2) De PvdA achterban en het bredere publiek betrekken in het debat over ons werkgebied.
- 3) Een bijdrage leveren aan de politieke besluitvorming over aan het FMS werkgebied gerelateerde thema's binnen de PvdA en de Nederlandse en Europese politiek.
- 4) Ondersteuning van de doelstellingen van FMS Democracy en FMS Development.

De FMS organiseert regelmatig publieksbijeenkomsten en expertmeetings in Nederland over ontwikkelingen in landen en regio's die ons aangaan. Hierbij debatteren vertegenwoordigers uit de politiek, het maatschappelijk middenveld, wetenschap en het bedrijfsleven over landen waar wij werken, Europese uitbreiding of over ontwikkelingssamenwerking. We werken altijd samen met maatschappelijke organisaties, de PvdA of mensen die oorspronkelijk uit deze landen afkomstig zijn. Ook binnen de PvdA moet de aandacht voor internationale samenwerking en het belang van internationale solidariteit continu worden bevochten. De FMS doet dat onder meer op partijcongressen. De FMS verzorgt het secretariaat van de PvdA Buitenland Commissie. De FMS heeft ook een gratis digitale nieuwsbrief en we zijn actief op Facebook en Twitter.

FMS Think Tank

Met behulp van prikkelende discussiestukken dragen we bij aan de ideeënvorming en het publieke debat over internationale samenwerking in Nederland. Ook in 2019 hebben we ons hier hard voor ingezet. Samen met onze partner Foundation for European Progressive Studies (FEPS), zijn we een nieuw onderzoeksproject gestart rondom klimaatrechtvaardigheid.

Studie en publicatie: Migration: African perspectives

Sinds de grote toename van (vooral) Syrische vluchtelingen naar Europa in de zomer van 2015 is migratie een van de kernonderwerpen in de Europese politiek. Irreguliere migranten uit Afrikaanse landen nemen vaak dezelfde routes als vluchtelingen om naar de Europese Unie (EU) te reizen. Hierdoor is irreguliere migratie verweven geraakt met de vluchtelingenkwestie. Dit resulteerde in 2015 in een politieke crisis. Sindsdien concentreert de EU zich op het aanpakken van de grondoorzaken van irreguliere migratie. Is deze aanpak effectief en voldoende, en zo niet, wat kan er gedaan worden om het Europese migratiebeleid te verbeteren? Daar richt deze studie zich op.

Afrikaanse perspectieven ontbreken echter in dit debat, maar deze perspectieven zijn van cruciaal belang. Stakeholders in de betrokken landen weten wat zich daar afspeelt en wat nodig is om effectief beleid te implementeren of falende beleidsmaatregelen te verbeteren. Deze studie brengt perspectieven uit twee Afrikaanse landen, Ghana en Tunesië, samen met de perspectieven van Europese experts en ervaringen vanuit diasporaorganisaties. Irreguliere migratie van Afrikanen naar de EU is een humanitaire ramp, omdat de routes die mensen nemen vaak gevaarlijk zijn. In Europa leven irreguliere migranten daarnaast vaak in extreme armoede en hebben ze een verhoogd risico op uitbuiting. Het is ook een politiek probleem voor Europa, omdat het draagvlak om migranten, en vluchtelingen, te verwelkomen afbrokkelt.

Bij het aanpakken van de grondoorzaken van migratie is het cruciaal om te weten wat de precieze grondoorzaken zijn. Stakeholders in Ghana en Tunesië identificeren werkloosheid, corruptie, het gebrek aan toekomstperspectief en de grote ongelijkheid in de wereld als belangrijkste grondoorzaken van migratie. Het EU-beleid is tot op zekere hoogte op dit soort kwesties gericht. Maar is deze aanpak voldoende?

Deze studie toont aan dat een effectieve EU-strategie ontbreekt. Veel middelen dienen verschillende doelstellingen, waaronder de wens van Europa om grenzen beter te bewaken. Dit heeft echter geen enkel effect op het verlichten van de grondoorzaken van migratie. In deze studie beargumenteren we dat middelen die ingezet worden om de eerdergenoemde grondoorzaken aan te pakken vaak onvoldoende schaal hebben om echt een verschil te maken. Een langetermijnperspectief is om twee redenen nodig. Ten eerste, omdat uit onderzoek blijkt dat ontwikkeling in Afrikaanse landen op korte termijn juist migratie doet toenemen, omdat potentiële migranten meer middelen hebben. Ten tweede is een volwaardig partnerschap tussen Afrika en Europa nodig om grote ongelijkheden in de wereld te voorkomen en bestrijden. Europa moet zich dan ook blijvend inzetten om voldoende te besteden aan ontwikkelingssamenwerking.

De huidige EU-aanpak mist ook op een andere manier visie. Met de vergrijzende bevolking in Europa bestaat er in verschillende sectoren van onze economie een reële behoefte aan arbeidsmigranten. Dit moet goed gereguleerd worden, om effectief te zijn en om braindrain in andere landen te voorkomen. Circulaire migratie kan hier een goed instrument voor zijn, maar alleen als het gunstig is voor alle betrokken partijen. Dit vereist een grondige analyse van de behoeften en investeringen in onderwijssystemen in de landen van herkomst, evenals investeringen in werkgelegenheid. Circulaire migratie zal alleen slagen als migranten iets hebben om naar terug te keren, waar ze de verworven vaardigheden kunnen gebruiken.

Voor Afrikanen moet het makkelijker worden om visa voor EU-landen te krijgen. Veel van hen hebben een vertekend en onrealistisch beeld van Europa. Dit wordt ook beïnvloed door de moeilijkheden om Europa legaal binnen te kunnen komen. Het vergroten van de mogelijkheden voor reizen tussen de twee continenten zal bijdragen aan een eerlijkere weergave van hoe Europa er echt uit ziet. Om Afrikaanse perspectieven meer te betrekken in het Europees beleid is de stem van de diaspora onmisbaar. Ook hun perspectieven zijn cruciaal, omdat we met hun input beter kunnen begrijpen wat er in Afrikaanse landen nodig is. Deze studie draagt bij aan de beleidsdiscussie met verschillende aanbevelingen die deze Afrikaanse perspectieven wel meenemen. Alleen met eerlijk beleid kan Europa een gelijkwaardige partner zijn van Afrika.

Op dinsdag 24 september organiseerden OneWorld en Partos, samen met FEPS, Cordaid en FMS, een event over de toekomst van migratie en ontwikkeling. Tijdens een gevarieerd programma met inbreng van ngo's, onderzoekers, journalisten en kunstenaars, bespraken we nieuwe ideeën rondom de toekomst van migratie en ontwikkeling. FMS organiseerde een subsessie over legale mogelijkheden voor migratie, met daarbij de focus op circulaire migratie.

Climate justice

Naast het onderzoek rondom migratie, is in 2019 ook een nieuw onderzoek samen met FEPS gestart, rondom het thema klimaatrechtvaardigheid (climate justice). Dit onderzoek, dat vooral in 2020 uitgevoerd zal worden, focust zich op de behoeften van Afrikanen en Afrikaanse landen rondom klimaatbeleid. Afrikaanse landen hebben vaak vrijwel niets bijgedragen aan de oorzaken van klimaatveranderingen, maar ondervinden wel grote gevolgen ervan. Europees beleid, en beleid van de individuele lidstaten, is er deels opgericht om landen te ondersteunen om zowel adaptatie als mitigatie maatregelen te nemen. Maar is deze aanpak voldoende? En sluit het beleid aan bij wat echt de behoeften zijn in de Afrikaanse landen zelf? Dit soort vragen staan centraal in dit onderzoek. Door met stakeholders in Afrikaanse landen, als ook met experts, beleidsmakers, academici en diaspora in Europa te praten, willen we beleidsaanbevelingen doen om het Europese beleid eerlijker te maken richting ontwikkelingslanden. Uitvoering zal in 2020 en 2021 liggen en de publicatie zal in 2021

Oost-Europa onderzoek en publicatie

In 2019 vervolgden wij het onderzoeksproject naar de ontwikkelingen in Oost-Europa die in 2018 begon. Het project is op een zekere manier een vervolg op een soortgelijk onderzoek uit 2011-2012, waarbij we post-Sovjet landen bezochten in Oost-Europa en Centraal Azië, om te kijken naar de situatie omtrent de ontwikkeling van democratie en van sociaaldemocratie in de landen in kwestie. Aangezien er sindsdien ingrijpende veranderingen zich hebben voorgedaan, met name in 2014 – de Russische annexatie van de Krim, de oorlog in Oost-Oekraïne en de daarmee samenhangende veranderingen in de regionale verhoudingen etc. – besloten we dat het tijd was om nogmaals op onderzoek uit te gaan. In 2018 en 2019 bezochten we daarom 5 van de landen van het Oostelijk Partnerschap (Moldavië en Georgië in 2018, Armenië, Belarus en Oekraïne in 2019) om opnieuw de rekening op te maken.

Dit onderzoeksproject resulteerde in de publicatie *“What’s Left? Trends and Dynamics in Europe’s East”*. Hierin concluderen wij o.a. dat het democratiseringsproces in deze landen over de laatste 30 jaar bezien verre van lineair is geweest. Er waren periodes van vooruitgang, maar ook stagnatie en zelfs achteruitgang. Het is dus een kwestie van een lange adem, en niet een proces dat in een paar jaar tot een succes gebracht kan worden. We concluderen ook dat het een misvatting is om de regio te zien als een speelbal tussen grotere machten, zoals Rusland, de EU en de VS. De landen in kwestie hebben telkens laten zien dat ze in staat zijn om zelfs in hun ingewikkelde geopolitieke omgeving grotendeels zelf de eigen ontwikkelingskoers te bepalen.

De publicatie bevat ook een aantal aanbevelingen. Zo adviseren wij o.a. een veel diverser aanpak van de verschillende landen, aangezien hun ontwikkeling in de afgelopen jaren steeds meer van elkaar is gaan verschillen. Ook is het niet voldoende om te hameren op de ontwikkeling van democratische instituties. Om een politiek duurzaam model te zijn moet een democratie namelijk ook tastbaar resultaat leveren voor de gewone burger, in de vorm van sociaaleconomische ontwikkeling, welvaart, goed functionerende publieke diensten etc. Wat betreft de geopolitieke omgeving is het zaak om de landen in kwestie te behandelen als soevereine staten die in staat zijn hun eigen weg te kiezen. Het is ook goed om na te denken over hoe we de (geopolitieke) omgeving iets werkbaarder kunnen maken voor de landen van het Oostelijk Partnerschap. Zo zou de dichotomie tussen de EU en de EEU doorbroken kunnen worden door meer communicatie tussen de twee, om de keuze voor het één of het ander minder binair te maken. Tenslotte zou het goed zijn voor de Europese sociaaldemocraten om de aanpak van (potentiële) lokale zusterpartijen te veranderen: een kritischere houding wat betreft ideologie, in combinatie met meer creativiteit en flexibiliteit wat betreft de

professionaliteit van de organisatie. Zo verdienen minder formele politieke bewegingen die wél de kern van onze normen en waarden uitdragen meer aandacht, en partijen die professionele opgebouwd zijn en goedgeorganiseerd maar ideologisch twijfelachtig – minder.

Activiteiten in 2019

Democracy

In 2019 hebben wij een groot aantal trainingen verzorgd. Deze trainingen waren vraag gestuurd en aangevraagd door onze partners in de volgende landen: Albanië, Armenië, Bosnië, Belarus, Georgië, Jordanië, Libanon, Marokko, Moldavië, Montenegro, Noord-Macedonië, Servië, Tunesië, Oekraïne. De ondersteuning voor deze projecten kwam van het Ministerie van Binnenlandse Zaken via de Wet Financiering Politieke Partijen. In 2016 werd door de Minister van Buitenlandse Zaken het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen in het leven geroepen. Vanuit dit fonds werd ook in 2018 aan de FMS extra financiering gegeven voor Oost-Europa (MATRA) en de MENA-regio (Shiraka.) Wij hebben vrouwenprojecten uitgevoerd in Armenië, Jordanië en Servië. Hiervoor is in 2016 een bestemmingsreserve “De Born Vrouwenfonds” gecreëerd. In dit fonds zit na afloop van 2019 nog 52.245 euro.

Projecten WFPP/ Westelijke Balkan:	133.621
Projecten Shiraka/ MENA regio:	52.220
Projecten MATRA/ Oost-Europa:	144.786

MATRA/ Oost-Europa (52.220)

Armenië

28-29 maart	Fact Finding missie
12-14 april	Training met WECF
27-29 sept	Leadership Academy met CDA en VVD
1-3 nov	Training in het kader van het FEPS project

Belarus

28 feb-1 maart	Uitgestelde training, FEPS project
6-7 juni	Fact Finding missie
5-6 okt	Campagnettraining in Minsk, nationaal niveau
28-29 okt	Campagnettraining in Mogilev, nationaal niveau
13 okt	Training voor verkiezingswaarnemers, Zlaslavl (lokaal niveau)
20 okt	Idem, Minsk (lokaal niveau)
01 nov	Idem, Radoshkovichi (lokaal niveau)
03 nov	Idem, Molodcheno (lokaal niveau)
15 nov	Idem, Slutsk (lokaal niveau)
30 nov	Idem, Volkovisk (lokaal niveau)

Oekraïne

April-juni	Campagne
7-9 juni	Campagne- en communicatietraining
24-28 juli	Summer Academy Eastern Europe
2-4 aug	Progressive Women's Summit
6-8 nov	Fact Finding missie

Georgië

19-21 juli Campagnetraining voor Women for Justice

Shiraka Mena regio (144.786)

Jordanië

22 – 25 aug Capaciteitsopbouw training voor jongeren JCDC en JSDP
 12 – 15 dec Training voor Trainers (ToT) voor jongeren en activisten van Al Sindyan
 12 – 15 dec Training voor Trainers (ToT) voor jongeren en activisten van Al Sindyan

Marokko

15 – 17 maart Capaciteitsopbouw (jonge) vrouwelijke leden en activisten FGD (Tetouan)
 19 – 21 juli Capaciteitsopbouw (jonge) vrouwelijke leden en activisten FGD (Fez)
 27 – 29 sept Capaciteitsopbouw (jonge) vrouwelijke leden en activisten FGD (Agadir)
 13 – 15 dec Training voor het leiderschap van de FGD (Rabat)

Tunesië

8 – 10 feb Campagnetraining parlementsverkiezingen Ettakatol (Tunis)
 12 – 14 juli Campagnetraining parlementsverkiezingen Ettakatol (Monastir)
 20 – 22 sep Campagnetraining presidents- en parlementsverkiezingen Ettakatol (Tunis)

WFPP/ Westelijke Balkan (133.621)

Albanië

15-17 maart Political Academy: communication and media for local elections
 5-7 april Political Academy: communication and media for local elections
 10-12 mei Political Academy: communication and media for local elections
 7-10 juni Political Academy: communication and media for local elections
 20-22 sept Training for Trainers (ToT)
 27-29 sept Political Academy: communication and media for local elections
 25-27 okt Political Academy: communication and media for local elections

Noord-Macedonië

5-7 juli Zomerschool SDSM jongeren, Ohrid

Montenegro

11-13 oktober FEPS Reclaiming Democracy

Servië

23-27 okt Gender Academy
 15-17 nov Training Local Boards

In 2019 voerden wij ook een aantal internationale projecten uit:

Progressive Women's Summit (Labour Party fondsen van de Westminster Foundation)

Van 2 tot 4 augustus organiseerden wij samen met de UK Labour Partij het Progressive Women's Summit, voor progressieve vrouwen uit vier Oost-Europese landen: Armenië, Georgië, Oekraïne en Moldavië. De aanleiding voor deze conferentie was het idee dat hoewel de vrouwen in deze landen vaak te kampen hebben met redelijk overeenkomstige uitdagingen, er weinig tot geen contact is tussen vrouworganisaties en activisten over de grenzen heen. De conferentie was bedoeld om deze aanname te testen, en als hij waar blijkt, te kijken naar mogelijke samenwerkingsverbanden.

Summer Academy for Eastern Europe (Labour Party fondsen van de Westminster Foundation)

Van 24 tot 28 juli organiseerden we de tiende editie van de Summer Academy voor Oost-Europa en Zuidelijke-Kaukasus. Deze regionale training organiseren we samen met de UK Labour Party/WFD, waarbij we een uitgebreide training verzorgen voor jonge, veelbelovende politici. We hadden dit jaar deelnemers uit 5 landen: Armenië, Belarus, Georgië, Moldavië, en Oekraïne. Gedurende de 5-daagse training zijn we ingegaan op ideologie, beleid, communicatie, debattraining en ToT. Daarnaast wordt met deze training een informeel netwerk van jonge politici opgezet, wat gebruikt wordt voor uitwisseling van (campagne)ervaringen. De Summer Academy was wederom een groot succes, met een zeer positieve evaluatie door de deelnemers aan het einde van de training.

Future Leaders (Labour Party fondsen van de Westminster Foundation)

Van 25 tot 28 april 2019 zijn we van start gegaan met de nieuwe driejarige cyclus van het Future Leaders project. Deze regionale trainingen organiseren we samen de UK Labour Party/Westminster Foundation for Democracy. Aan dit project doen prominente sociaaldemocratische en linksgeoriënteerde jongeren mee uit zes verschillende landen: Egypte, Jordanië, Libanon, Marokko, Palestijnse Gebieden (PG) en Tunesië. Het doel van dit project is om deelnemers uit deze landen een introductie te geven over de verschillende aspecten van politiek leiderschap en het werk van politieke partijen.

25 jaar European Forum: conferentie in Ljubljana (Labour Party fondsen van de Westminster Foundation)

Deze conferentie vond plaats op 6 april 2019 om te memoreren dat het European Forum for Democracy and Solidarity in 2018 25 jaar bestond. De bijeenkomst vond iets later plaats. Tijdens de bijeenkomst werd teruggekeken en de missie voor de toekomst besproken. Alle partners van het European Forum waren aanwezig: politieke stichtingen, politieke partijen en vertegenwoordigers van internationale politieke instituties.

Regional Best Practise Western Balkans LGBTI seminars (Labour Party fondsen van de Westminster Foundation)

Dit project dient ter ondersteuning van een netwerk van LGBTI activisten in de Westelijke Balkan. We organiseren een serie trainingen ter ondersteuning van lokale groepen en sluiten aan bij lokale Pride Marches. In 2019 vonden er seminars plaats in Bosnië & Herzegovina en Macedonië.

MENA Academy (Olof Palme International Center)

In samenwerking met het Olof Palme International Center uit Zweden en het European Forum for Democracy and Solidarity heeft de FMS een nieuwe trainingsacademie opgezet voor het Midden-Oosten en Noord-Afrika, de MENA Academy. Deze nieuwe academie brengt zeven partners van OPC, EFDS en FMS samen: Ujsario, Westelijke Sahara; Ettakatol, Tunesië; Egyptian Social Democratic Party, Egypte; Jordanian Social Democratic Party, Jordanië; Progressive Youth Organization, Libanon; Fatah, Palestijnse Gebieden; Patriotic Union of Kurdistan, Iraaks Koerdistan en People's Democratic Party (HDP), Turkije. Onderdeel van dit tweejarige project zijn vier trainingsactiviteiten. Drie activiteiten focussen op campagne, communicatie, leiderschap, beleidsontwikkeling en interne partijdemocratie en de laatste activiteit is een follow up en Training voor Trainers (ToT) training. Van 10 tot 13 oktober hebben we de eerste training georganiseerd in Amman, Jordanië.

Tweejarig FMS-FEPS project: Deepening Democracy

In 2018 ging het tweejarige project van FMS en Foundation for European Progressive Studies (FEPS) van start, een vervolg van het vorige project over de relaties tussen politieke partijen en maatschappelijke (jongeren) bewegingen. In veel landen worden politieke partijen door steeds meer jongeren niet als actors of change gezien. Het project brengt ervaren jongeren van politieke partijen en sociale bewegingen bij elkaar om ideeën uit te wisselen en activiteiten te ontplooiën. In 2019 hebben we het Deepening Democracy project afgerond met de laatste twee trainingen in Tunesië en Belarus en een internationale conferentie in Belgrado. Bij deze conferentie waren alle partners en een groot aantal deelnemers aanwezig. De discussie ging onder andere over de resultaten van het project. Hierbij werd door deelnemers ingebracht dat 1) er een internationaal/interregionaal netwerk is ontstaan van politieke partijen en Ngo's; 2) Men meer kennis heeft over politieke campagnes en hoe een actie te starten; 3) men soft skills zoals spreken in het openbaar verbeterd heeft. Daarnaast was er ook een publieksbijeenkomst waarbij een deelnemer uit ieder land een korte presentie hield over de politieke situatie en uitdagingen in zijn/haar land.

Tweejarig FMS-FEPS project: Reclaiming Democracy

In 2019 zijn we van start gegaan met de opvolger van het FEPS-FMS Deepening Democracy project. De aankomende twee jaar zullen wij met dit Reclaiming Democracy project focussen op de krimpende ruimte voor (democratische) politieke partijen en maatschappelijke organisaties. Het aantal landen onderdeel van dit project is uitgebreid van tien naar elf, nu inclusief Jordanië. Tijdens de Deepening Democracy conferentie in Belgrado is dit project officieel gelanceerd. De partners hebben ook input gegeven op hoe de trainingen er precies uit moeten gaan zien. De focus zal bij de activiteiten meer komen te liggen op sociaaldemocratie en beleidsontwikkeling. Daarbij willen partners ook vaker nationale en internationale gastsprekers uitnodigen om bepaalde thema's toe te lichten. De thema's zijn afhankelijk van de lokale context van ieder land, maar goede en veelgenoemde voorbeelden zijn corruptie, braindrain en jeugdwerkloosheid. Ook zullen wij bij deze trainingen gebruik maken van de trainingservaring die binnen dit netwerk is opgebouwd: de trainers die FEPS en FMS getraind hebben. De ervaringen met deze internationale trainers zijn heel positief. Inmiddels zijn de eerste twee trainingen geïmplementeerd in Montenegro en in Armenië. In Armenië heeft er op verzoek van de lokale partner ook een follow up activiteit plaatsgevonden.

Building Change

In samenwerking met Partos en Woord & Daad

Building Change draagt bij aan een ambitieuzere Nederlandse agenda voor de uitvoering van de SDG's, hier in Nederland alsmede daarbuiten, door middel van het op de politieke agenda zetten van het belang van het principe van beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling.

Om dit te bereiken werkte het team aan de volgende vier doelstellingen:

1. Building Change draagt substantieel bij aan de jaarlijkse SDG-voortgangsrapportage / Monitor Brede Welvaart 2019 aan de Tweede Kamer.
2. Building Change zet de campagne 'Adopteer een SDG' voort met een nieuwe vorm en inhoud door periodieke focus op politieke hot topics.
3. Building Change neemt actief deel aan het politieke debat m.b.t. de jaarlijkse voortgangsrapportage 'Beleidscoherentie voor ontwikkeling' aan de Tweede Kamer.
4. Building Change draagt bij aan het genereren van bekendheid betreffende de SDG-toets en monitort de toepassing van het instrument.

Adopteer een SDG

Building Change bouwde de activiteiten op de campagne 'Adopteer een SDG' in 2019 geleidelijk aan af. Onze focus lag inhoudelijk op twee onderwerpen: in de eerste periode van het jaar was dit klimaat, en in het tweede deel van het jaar 'financiering van duurzame ontwikkeling'. Tevens probeerden we onze activiteiten richting Tweede Kamerleden en media hierop te focussen. We bleven in 2019 werken met de formule dat we maximaal ruimte bieden aan samenwerkingspartners voor inhoudelijke bijdragen richting Tweede Kamerleden met een SDG-adoptie. We gaven via social media extra aandacht aan activiteiten van samenwerkingspartners, voor zover deze een link hadden met de SDG's. Met de Tweede Kamerleden onderhielden we frequent contact, o.a. door het regelmatig filmen van Tweede Kamerleden en het delen van de filmpjes op social media; ook door het organiseren van bijeenkomsten waarvoor zij uitgenodigd werden.

SDG-toets

Eind januari publiceerde Minister Kaag de SDG-toets, dit was reeks aangekondigd in de begeleidende brief van SDG-rapportage in mei 2018. Vanaf januari 2019 wordt nieuw beleid, wet- en regelgeving getoetst op de bijdrage aan het behalen van de Sustainable Development Goals (SDGs) en of het niet juist onbedoeld een negatieve impact hierop heeft (zowel in Nederland als daarbuiten). Extra aandacht is nu voor de effecten op ontwikkelingslanden en de effecten op gender. Dit aan de hand van het Integraal Afwegingskader (IAK), een gereedschapskist voor rijksambtenaren om nieuw beleid, wet- en regelgeving te checken op kwaliteit. Hier zijn de SDG's in opgenomen. Daarnaast is er extra aandacht voor de effecten van Nederlands beleid op ontwikkelingslanden en gender binnen het IAK. De toets is een rechtstreeks resultaat van een succesvolle Building Change lobby die in 2016 begonnen is. Mede dankzij goede contacten met Tweede Kamerleden, twee aangenomen moties en een nieuwe minister die het belang van een dergelijk instrument in zag, hebben we dit kunnen bereiken.

Dialogue

De FMS organiseert regelmatig publieksbijeenkomsten en expertmeetings in Nederland over ontwikkelingen in landen en regio's die ons aangaan. Hierbij debatteren vertegenwoordigers uit de politiek, het maatschappelijk middenveld, wetenschap en het bedrijfsleven over landen waar wij werken of over ontwikkelingssamenwerking. De publieksactiviteiten betrekken het bredere publiek bij internationale samenwerking en hebben als doel het draagvlak voor internationale solidariteit te vergroten. We werken altijd samen met maatschappelijke organisaties, de PvdA of mensen die oorspronkelijk uit deze landen afkomstig zijn. De FMS publiceert ook regelmatig artikelen op de website en we zijn een bron van betrouwbare, actuele analyses over politieke ontwikkelingen in de regio's waar we actief zijn. De maandelijkse nieuwsbrief van de FMS bood ook letterlijk ruimte voor dialoog: naast de evenementen die we organiseren is er ook altijd ruimte voor opinieartikelen en reacties op voorgaande artikelen.

Politieke café's

Dit jaar organiseerde de FMS twee politieke cafés. Dit zijn publieke bijeenkomsten over de politieke ontwikkelingen in een bepaald land, die worden georganiseerd in samenwerking met diaspora organisaties. Een politiek café begint altijd met een presentatie van de recente ontwikkelingen, waarna we met verschillende sprekers in gesprek gaan. De sprekers zijn meestal afkomstig uit het betreffende land, of vertegenwoordigen de diaspora van dat land in Nederland. We zorgen ook altijd voor een cultureel intermezzo en geven kunstenaars de mogelijkheid om hun werk te laten zien. Na afloop organiseren we een borrel met hapjes die afkomstig zijn van de lokale keuken.

In 2019 organiseerden we politieke cafés over:

- Op zaterdag 23 november in het Humanity House in Den Haag over het akkoord om de macht te delen in Soedan.
- Op 18 juni in Pakhuis de Zwijger over de presidentsverkiezingen in Oekraïne en met name over de verrassende overwinning van de acteur/komiek Zelenski

Trainingen voor Syrische vluchtelingen

Op 21 september en 26 oktober organiseerde de FMS twee informatieve bijeenkomsten in Amsterdam en den Haag voor Syrische vluchtelingen. De bijeenkomsten gingen over de politiek in Nederland. Deze groep vluchtelingen zal in de toekomst mogen stemmen en daarom was er een vraag aan de FMS om:

- Het Nederlandse politieke systeem toe te lichten
- Te vertellen welke politieke partijen er in Nederland zijn en vanuit welke ideologie ze opereren.
- Te vertellen over mensenrechten in Nederland en de EU

De Afrikadag

Op 13 april vond de Afrikadag 2019 plaats in het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam. De FEPS en FMS pakten ook dit jaar de organisatie gezamenlijk op. De Afrikadag stond de dag in het teken van het thema 'Migration: African Perspectives'. Met 3 partners (FMO, KIT, Cordaid), meer dan 40 deelnemende organisaties, ongeveer 100 sprekers, 80 vrijwilligers en ruim 800 enthousiaste bezoekers was de Afrikadag weer een groot succes. Afrikaanse hoofdgasten dit jaar waren Nigeriaanse auteur Lola Shoneyin, Zimbabweanse vakbondsleider Peter Mutasa en Liberiaans-Nederlandse schrijver Vamba Sherif. En natuurlijk was ook de

graag geziene Afrikadag-gast Jan Pronk weer aanwezig met een lezing over ontwikkelingssamenwerking anno 2019.

Tijdens de opening, het hoofddebat en een groot aantal workshops, waaronder die van de FMS en FEPS zelf, werd ingegaan op het hoofdthema 'Migration: African Perspectives'. Voor ons was de Afrikadag 2019 daarmee een uitstekend moment om dit onderwerp, waar FEPS en FMS in 2018 en 2019 een gelijkgetiteld onderzoek naar deden, met een breder publiek te bespreken en hier input op te krijgen. Ook dit jaar was er een uitgebreid cultuurprogramma, met films tijdens het iAfrica Film Festival en poëzie en literatuur bij El Hizjra. Na afloop van de dag ging vanaf 18:00 uur Afreak, het culturele event met Afrikaanse moderne muziek en eten, van start. Ook deze editie van Afreak was weer een groot succes!

Doelstellingen van de Afrikadag

Het doel van de Afrikadag is draagvlakversterking voor internationale samenwerking en Afrikaanse thema's in Nederland. Dit is essentieel volgens de FMS, want zonder een breed maatschappelijk draagvlak voor internationale samenwerking is politiek draagvlak ook ondenkbaar. En juist dat politieke draagvlak is nodig om tot daadwerkelijke veranderingen te komen. De FMS slaagt er met de Afrikadag in om een jong, groot en divers publiek te bereiken en is daarbij niet bang om lastige onderwerpen aan te kaarten. Door de uitgebreide (social) media aandacht voor de Afrikadag wordt bovendien een veel grotere groep mensen bereikt dan enkel de bezoekers van de dag. Op deze manier draagt de Afrikadag van de FMS bij aan een positieve en realistische uitstraling van de Nederlandse inspanningen op het gebied van internationale samenwerking en Afrika.

Afrikadag 2019 in cijfers

De Afrikadag werd in 2019 bezocht door ruim 750 mensen. Met de workshoporganisatoren, sprekers en vrijwilligers brengt dit het aantal aanwezigen op 13 april op ongeveer 1000 mensen. Ook dit jaar hebben we weer een bezoekersevaluatie uitgevoerd. Helaas hadden we niet van alle bezoekers een mailadres (i.v.m. dubbele kaartverkoop op één naam of kaartverkoop aan de deur). Van de 586 bezoekers die we via de mail konden bereiken om een evaluatie in te vullen hebben we 97 reacties gekregen. Van de 97 bezoekers die de evaluatie invulden, bezochten 35 mensen de Afrikadag voor het eerst (36%). Bijna de helft noemden de nieuwsbrief toen gevraagd werd waar ze de Afrikadag van kennen. Dit is niet onlogisch aangezien de enquête ook zo verspreid is. Verder werden de website en onze social media kanalen genoemd. Ook mond op mond reclame via het netwerk van de bezoekers speelde een rol.

Diversen

Het vermogen van de FMS is bestemd als continuïteitsreserve, die ingezet kan worden in mindere tijden. Ons streven was tot 2019 om 50% van de loonkosten in reserve te hebben. Wij streven op termijn van vijf jaar (2023) naar een reserve van 250.000 euro (25% lasten in 2017.) Dat is in het afgelopen jaar niet bereikt. Sterker nog de reserve is teruggelopen.

De FMS hield ook in 2019 weer een fondsenwervingsactie. Onze communicatie bestond uit:

- 1) Onze websites voor de stichting en voor Fair Politics & de Afrikadag
- 2) De maandelijkse FMS Nieuwsbrief
- 3) Facebook, Twitter, Instagram

De FMS heeft gedurende het hele jaar dankbaar gebruik gemaakt van vrijwilligers en stagiaires.

Onze staf bestond uit: Arjen Berkvens, Danijel Tadic, Marina Ohanjanyan, Anne van der Meer, Jaron Liplijn en Rosa van Driel.

Onze stagiaires waren dit jaar: Rachael van Damme, Olivier Smit, Luuk Mevis, Jessica Antonisse, Roos Daemen, Rozemarijn van Grieken, Jaël Voskamp

Wij bedanken iedereen die ons werk mogelijk heeft gemaakt.

Manuela Monteiro

Voorzitter

Arjen Berkvens

Directeur

FMS en de impact van de Coronacrisis

Door de Coronacrisis is het werk van de FMS veranderd. Hieronder geef ik aan wat het voor ons betekent. Trainingen en publieksactiviteiten, waarvan de Afrikadag de belangrijkste, hebben we allemaal geannuleerd of uitgesteld. We richten ons nu grotendeels op inhoudelijk werk.

Conclusie ten aanzien van het financiële risico: Er is geen sprake van ernstige onzekerheid over de continuïteit van de stichting.

Financiële gevolgen: aanpassing van de begroting voor 2020

De begroting 2020 is aangepast. Hoewel nog niet duidelijk is wat alle gevolgen precies zullen zijn.

- 1) Vanuit het extra geld van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, krijgt de FMS 70.000 euro van de PvdA. Dit geld zullen we gebruiken om de financiële positie van de FMS te versterken.
- 2) Uitgangspunt van deze begroting is om dit jaar een behoorlijk bedrag (met dank aan de steun van de PvdA) toe te voegen aan de reserve.
- 3) De bilaterale FMS trainingen liggen volledig stil. We gaan proberen ze zoveel mogelijk uit te stellen naar het najaar, hoewel het natuurlijk nog volstrekt onduidelijk is of ze dan wel plaats kunnen vinden. Ondertussen is er contact gelegd met het Ministerie van Buitenlandse Zaken over de gevolgen. Het belangrijkste risico is dat er salariskosten zijn opgenomen in de diverse projecten. Als de projecten niet doorgaan lopen we ongeveer 40K aan salariskosten mis. Er mogen geen salariskosten worden toegerekend aan projecten die geen doorgang hebben gevonden. Het Ministerie meldde hierover:

In principe blijft het uitgangspunt m.b.t personeelskosten:

- Wanneer begroot onder 'directe kosten': deze kosten zijn alleen subsidiabel wanneer ze aan een activiteit gekoppeld zijn. Personeelskosten die niet direct betrekking hebben op een Shiraka- of Matra-activiteit, komen niet in aanmerking voor subsidie. Als een activiteit niet doorgaat vervallen ook de daarvoor begrote personeelskosten (afgezien van eventuele reeds gemaakte kosten op moment dat uitvoering van de activiteit nog werd beoogd).
 - Wanneer begroot onder 'indirecte kosten': deze kosten blijven (tot het maximaal aangevraagde bedrag) subsidiabel.
- 4) We trekken richting het Ministerie samen op met de andere Nederlandse partij stichtingen. We hebben er succesvol voor gepleit dat subsidiegeld dat we niet uit kunnen geven in 2020 meegenomen kan worden naar (in ieder geval het eerste kwartaal van) 2021.
 - 5) We hebben voor ongeveer 5000 euro kosten gemaakt voor de Afrikadag. Die krijgen we voor 65% terug van de FEPS.
 - 6) We missen de inkomsten van de Afrikadag, maar we doen ook geen uitgaven. Inkomsten en uitgaven vallen tegen elkaar weg.
 - 7) Voor de meeste projecten geldt dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn. Gaat een project niet door, dan heeft dat geen gevolgen. De belangrijkste uitzondering heb ik geschetst onder 1.
 - 8) Uiteraard doen we wel een fondsenwerving in mei en hopen dit jaar in totaal 60.000 op te halen.

Impact op projecten:

1. Klimaat project

Het Climate Justice project zou van start gaan op de Afrikadag met een aantal workshops over dit thema. Helaas was dat niet mogelijk. Nu gaan we volop inzetten op Desk Research. We hebben de stagiaires van de Afrikadag nu ook op dit project gezet. We zullen daarbinnen ook aandacht besteden aan het Corona virus. We gaan monitoren wat de effecten van het virus op Afrikaanse landen zijn en kijken ook naar de verspreiding van virussen door ontbossing/ verdwijnen van wilde natuur op aarde. Het was de bedoeling om tijdens dit project twee werkbezoeken af te leggen in Afrikaanse landen. Dit is nu op de lange termijn geschoven. We moeten nog bekijken of we expertgroepen bij elkaar kunnen brengen in het najaar, of dat we dit via internet of via online interviews zullen doen.

2. Building Change

Het Building Change project kan gewoon doorgang vinden voor zover het gaat om research en lobby. We zijn nu vooral bezig met het voorbereiden van de jaarlijkse SDG rapportage, die voor mei op het programma staat. Daarna zullen we inzetten op een eigen Spotlight rapport, waarin we ons gaan richten op de belangrijkste incoherenties van beleid. We gaan ook kijken of we iets kunnen doen over medicijnen en de rol van Big Pharma.

3. Trainingen

- 1) Zie boven voor de trainingen in het kader van de NFRP MATRA en Shiraka subsidies.
- 2) De trainingen die we doen samen met FEPS worden ook zoveel mogelijk uitgesteld. Voor FEPS is het geen probleem dat ze eventueel pas in 2021 plaats zullen vinden.
- 2) We zullen dit jaar geen trainingen doen met het geld van Stichting De Born, dat in een bestemmingsreserve staat. Dit geld zullen we in 2021 uitgeven.
- 3) De regionale trainingen met Labour en het Olof Palme International Center worden ook zoveel mogelijk uitgesteld in overleg met beide donoren en partners op de grond.

4. Monitoring politieke ontwikkelingen in de EU nabuurlanden

Ons team is verantwoordelijk voor de monitoring van de politieke ontwikkelingen in de landen rond de Europese Unie. Deze monitoring heeft de volgende producten: news alerts bij belangrijke nieuwsfeiten als verkiezingen, de newsflash is ons tweemaandelijks overzicht van de politieke ontwikkelingen in de EU nabuurlanden, de country updates zijn landendossiers over de EU nabuurlanden. Dit werk kan natuurlijk gewoon doorgang vinden. We zetten hier zelfs extra op in. We maken een flinke inhaalslag op de country updates en zijn die versneld aan het bijwerken. Kijk op: www.europeanforum.net

5. Gang van zaken bureau

- 1) Iedereen werkt thuis. Medewerkers hebben de mogelijkheid gekregen om bureaustoelen, beeldschermen en andere noodzakelijk materiaal mee te nemen en hebben dat ook gedaan.
- 2) We hebben vier stagiaires: 2 voor de Afrikadag, 1 voor Building Change en 1 voor het democratiseringswerk. Vooral voor de Afrikadag stagiaires was het afgelasten van de Afrikadag natuurlijk een bittere pil. Ondertussen proberen we alle stagiaires zo goed mogelijk aan het werk te zetten.
- 3) We hebben op 31 maart afscheid genomen van een collega. We zullen haar dit jaar niet vervangen. Het FMS Bureau werkt dit jaar met 4,2 fte.

BALANS PER 31 DECEMBER 2019

(na resultaatbestemming)

ACTIVA

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Vlottende activa		
Overheidssubsidie (1)	47.836	46.075
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)	102.103	29.049
Liquide middelen (3)	<u>299.424</u>	<u>311.822</u>
	449.363	386.946
Totaal activa	<u><u>449.363</u></u>	<u><u>386.946</u></u>

PASSIVA

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Eigen vermogen (4)		
Continuïteitsreserve	68.204	130.904
De Born Vrouwenfonds	<u>52.145</u>	<u>116.155</u>
	120.349	247.059
Schulden		
Partij van de Arbeid rekening-courant	287.742	96.577
Nog te betalen en vooruitontvangen (5)	8.590	19.397
Loonheffingen (6)	10.985	
Rekening-courant FEPS	2.092	2.092
Reservering vakantiedagen en verlofuren	7.575	8.142
Reservering vakantiegeld	<u>12.030</u>	<u>13.679</u>
	329.014	139.887
Totaal passiva	<u><u>449.363</u></u>	<u><u>386.946</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

	Begroting 2019	Resultaat 2019	Resultaat 2018
	€	€	€
Baten			
Overheidssubsidie (8)	327.148	327.532	361.081
Bijdrage European Forum (9)	243.000	201.094	153.837
Bijdrage PvdA	18.300	18.300	18.300
Fondsenwerving Donaties	70.000	67.237	77.923
Partner bijdragen Afrikadag en andere (10)	35.000	42.461	30.880
Foundation European Progressive studies (11)	150.000	81.462	45.646
Project met Olof Palme Stichting International Center	-	33.062	-
Overige ontvangsten	-	3.577	3.107
	843.448	774.726	690.774
Lasten			
Organisatiekosten			
Salarissen, sociale- en pensioenlasten (12)	365.000	399.142	374.749
Overige organisatiekosten (13)	75.000	81.459	77.575
Fondsenwerving	9.000	9.969	10.354
	449.000	490.570	462.678
Projecten			
Projecten uit WFPP, MATRA & Shiraka(14)	120.000	176.052	173.167
Internationale Projecten European Forum (15)	140.000	103.051	57.705
Projecten De Born (16)	30.000	29.175	20.642
Projecten in Nederland	10.000	6.726	9.423
Afrikadag	-	-	27.935
Foundation European Progressive studies (17)	90.000	68.814	26.641
Project met Olof Palme Stichting International Center	-	27.048	-
Building Change	3.000	-	-
	393.000	410.866	315.513
Totaal	842.000	901.436	778.191
Resultaat vóór bestemming	1.448	-126.710	-87.417
Onttrekking bestemmingsfonds De Born	-55.000	-64.010	-47.015
Toevoeging bestemmingsfonds De Born	-	-	-
Onttrekking uit continuïteitsreserve	-	-62.700	-40.402
Toevoeging aan continuïteitsreserve	1.448	-	-
Totaal bestemd	-53.552	-126.710	-87.417

TOELICHTING ALGEMEEN

Toelichting behorende bij de jaarrekening

Stichting Foundation Max van der Stoel for Democracy, Development and Dialogue (hierna: FMS), gevestigd te Den Haag is op 1 juli 2013 ontstaan als een juridische fusie tussen Evert Vermeer Stichting (de blijvende stichting, welke thans de huidige naam heeft) en de Alfred Mozer Stichting (verdwijnende stichting). De operationele samenvoeging heeft reeds plaatsgevonden op 1 januari 2013. Doelstelling van FMS is een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van (sociaal-) democratie in internationaal verband.

Verslaggevingsperiode

De verslaggevingsperiode is gelijk aan het kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens Rijk C1 Organisaties zonder winststreven. FMS kwalificeert als een kleine rechtspersoon. Waar wenselijk wordt gebruik gemaakt van de vrijstellingen die van toepassing zijn. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatsbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een activum wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen

en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

FMS is niet belastingplichtig voor vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen uit hoofde van subsidies- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde.

Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd

FMS maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de stichting blootstelt aan marktrisico (inclusief reële waarde- en renterisico), kredietrisico en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft FMS een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van FMS te beperken. FMS zet geen afgeleide financiële instrumenten in.

Kredietrisico

De FMS loopt kredietrisico over leningen opgenomen onder financiële vaste activa, subsidie- en overige vorderingen en liquide middelen.

Renterisico

FMS loopt renterisico over de liquide middelen en rentedragende vorderingen en schulden.

Liquiditeitsrisico

FMS bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het bestuur ziet erop toe dat FMS steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten die deel uitmaken van de te vorderen subsidies benadert de boekwaarde daarvan.

Vorderingen uit hoofde van subsidies en overige vorderingen

Vorderingen uit hoofde van subsidies en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Overige financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve rentemethode.

Financiële vaste activa

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigen-vermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, baten en lasten betrekking tot deze financiële instrumenten worden in staat van baten en lasten verantwoord. De algemene reserve is bedoeld als een buffer bij tegenvallende baten of lasten.

Vorzieningen

Vorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting

noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Personeelsbeloningen / pensioenen

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

De pensioenpremies worden afgedragen aan een pensioenverzekeraar. Op grond van de uitvoeringsovereenkomst en RJ 271 is het de stichting toegestaan de pensioenregeling te verwerken overeenkomstig de verplichting aan de pensioenuitvoerder. Uit dien hoofde worden de over een jaar verschuldigde pensioenpremie als pensioenlast in de staat van baten en lasten verwerkt.

TOELICHTING JAARREKENING

Balans

	2019 €	2018 €
Overheidssubsidie (1)		
WFPP	29.508	35.613
NFRP-MATRA 2019	2.611	
NFRP SHIRAKA 2019	7.239	
NFRP-MATRA 2018	2.700	2.700
NFRP SHIRAKA 2018	5.779	7.762
	<u>47.836</u>	<u>46.075</u>

De FMS ontvangt krachtens de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP) en het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NFRP) van het ministerie van Binnenlandse Zaken jaarlijks subsidie.

De subsidie voor de WFPP wordt middels een voorlopige beschikking en slechts voor 80%, gelijk met van de aan de partij verbonden wetenschappelijke bureau en jongerenorganisatie, overgemaakt aan de politiekevereniging die de ontvangen bedragen ter beschikking dient te stellen aan de genoemde organisaties. In het 4e kwartaal van het daaropvolgende jaar ontvangt de politieke vereniging de definitieve beschikking over het voorafgaande jaar en wordt het resterende deel van de subsidie (20%) die de politieke vereniging ontvangt, volledig ter beschikking gesteld aan de organisaties

Het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NFRP) ondersteunt de ontwikkeling van de rechtsstaat en de democratie. Het richt zich op Oost-Europa, de Westelijke Balkan en de Arabische regio. Het NFRP bestaat uit 2 onderdelen, het NFRP-Matra programma voor de (Oost-) Europese regio en Shiraka voor de Arabische regio.

De subsidies tot en met 2018 zijn definitief vastgesteld door beide ministeries. Wel moet opgemerkt dat de vaststelling inzake NFRP MATRA 2018 en NFRP Shiraka 2018 definitief zijn vastgesteld, maar dat deze vaststelling pas in 2020 heeft plaatsgevonden.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Balans (vervolg)

	2019 €	2018 €
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)		
<i>Projecten European Forum</i>		
Partij van de arbeid 2019	2.500	
SPOE		6.000
Arbeiderspartiet Noorwegen 2018	6.000	6.000
Arbeiderspartiet Noorwegen 2019	6.000	
Danske socialdemokraterne	6.000	
Labour UK		7.048
Foundation for European Progressive Studies		5.270
	<u>20.500</u>	<u>24.318</u>
<i>Partner bijdragen publieksactiviteiten</i>		
Foundation for European Progressive Studies Conf Kiev 12/5		1.955
FEPS deepening democracy	10.170	
FEPS migration	40.011	
FEPS reclaiming democracy	17.094	
FEPS climate justice	5.070	
	<u>72.345</u>	<u>1.955</u>
<i>Projecten met zusterpartijen in Europa</i>		
Macedonië	-	100
Bosnië-Herzegovina	-	1.500
Montenegro	553	141
Totaal Projecten	<u>553</u>	<u>1.741</u>
<i>Overige</i>		
Terug te boeken creditcardafschrijving	-	86
Medewerkers	-	194
Rekening-courant Delta Lloyd	-	755
Financiering tolk	320	-
Reisbureau	8.385	
	<u>8.705</u>	<u>1.035</u>
	<u>102.103</u>	<u>29.049</u>

Over het saldo van de rekening-courant wordt geen intrest in rekening gebracht en zijn geen contractuele voorwaarden gesteld ten aanzien van de opeisbaarheid van het saldo.

Liquide middelen (3)

Rabobank 394546121	229.822	311.822
Rabobank 346715407	69.602	-
	<u>299.424</u>	<u>311.822</u>

Voor een meerjarenproject met de Olof Palme Stichting uit Zweden is op verzoek een aparte bankrekening geopend. Het geld van beide rekeningen is vrij besteedbaar.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Balans (vervolg)

Eigen vermogen (4)

Continuïteitsreserve

Beginstand per 1 januari:	130.904	171.306
Toevoeging:		
Onttrekking:	-62.700	-40.402
Eindstand 31 per december	<u>68.204</u>	<u>130.904</u>

De Born Vrouwenfonds

Beginstand per 1 januari:	116.155	163.170
Toevoeging:	-	-
Onttrekking:	-64.010	-47.015
Eindstand per 31 december	<u>52.145</u>	<u>116.155</u>

Totaal

<u>120.349</u>	<u>247.059</u>
----------------	----------------

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Balans (vervolg)

Schulden op korte termijn

Partij van de Arbeid rekening-courant (5)

Rekening courant PvdA - FMS per 01-01
toename

Rekening courant PvdA - FMS per 31-12

96.577	-
191.165	96.577
287.742	96.577

Nog te betalen en vooruitontvangen (6)

Projecten met Zusterpartijen

Libanon

Servië

Armenië

2019
€

2018
€

- 1.296

- 1.145

233 -

233 2.441

Overige

Declaratie medewerker

Trainer

Creditcards

Advertentie overlijden W.Kok

Accountantskosten

- 45

- 700

960 -

- 708

7.397 4.250

8.357 5.703

Vooruitontvangen

FEPS

- 11.253

8.590 19.397

Loonheffingen (7)

10.985 -

De salarisadministratie wordt in 2019 nog verricht door ADP. De Partij van de Arbeid en haar neveninstellingen maakte tot november gebruik van een de zogenaamde betaalservice waarbij ADP niet alleen de aangifte doet aan de Belastingdienst maar ook de betalingen aan de medewerkers en de Belastingdienst verrichte en de verschuldigde bedragen per loonperiode automatische afschreef van de rekening zodat aan het eind van het jaar niets meer verschuldigd was aan de Belastingdienst noch aan het ADP. Als gevolg van de Brexit moest het ADP deze dienst stopzetten omdat het onderdeel van het ADP dat deze dienst verleent in het Verenigd Koninkrijk zit en de nieuwe Europese vergunning voor het ADP minder gunstige condities en voorwaarden bevat en het ADP om deze reden de service heeft gestaakt per 1 november 2019.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten

Baten

	Begroting 2020 €	Realisatie 2019 €	Realisatie 2018 €
Overheidssubsidie (8)			
WFFP		133.621	151.757
WFFP Def.vaststelling voorafgaand jaar.		-1.111	74
NFRP-MATRA		52.220	54.000
NFRP-SHIRAKA		144.786	155.250
NFRP-SHIRAKA def.vaststelling voorafgaand jaar		-1.984	
	327.148	327.532	361.081

Bijdrage European Forum (9)

Olof Palmes International Center		36.540	34.024
Sociaal democraten Denemarken		6.000	6.000
Arbeiderspartij Noorwegen		6.000	6.000
Sociaal democraten Zweden		27.000	27.000
SPD Duitsland		25.000	25.000
SPOE Oostenrijk		6.000	6.000
Labour		92.054	47.040
Partij van de Arbeid		2.500	2.000
	243.000	201.094	153.064

Partner bijdragen Afrikadag en andere (10)

Stichting Internationaal		2.050	-
ICCO		2.050	-
WECF		6.850	-
FMO		5.000	-
Cordaid		2.500	2.500
Partos		-	5.000
Ministerie van Buitenlandse Zaken		-	1.200
Bijdrage standhouders		11.724	10.300
Stortingen donateurs en kaartverkoop		12.287	11.880
	35.000	42.461	30.880

Foundation European Progressive studies (11)

De FMS doet in samenwerking met Foundation European Progressive Studies (FEPS) een aantal projecten waar zij een bijdrage voor krijgt. Het betreft de volgende projecten:

Conferentie Kiev		-	6.000
Deepening Democracy		16.231	7.458
Migration		42.998	37.703
Climate Justice		4.128	-
Reclaiming Democracy		8.722	-
Training Albanië		9.385	
	150.000	81.465	51.161

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten

	Begroting 2020 €	Realisatie 2019 €	Realisatie 2018 €
<i>Salarissen, sociale- en pensioenlasten (12)</i>			
Salarissen	365.000	271.892	266.151
Sociale lasten		50.933	49.406
Pensioenpremies		35.618	16.613
Overige verzekeringen WIA/WGA/Eigen risico		6.510	6.467
Cafetariaregeling		1.226	
Ontvangen ziekengeld en WAZO-uitkeringen		-	-
Reservering vakantiegeld/verlofuren		19.308	22.452
Reiskosten woon - werk		13.684	13.701
Overige personeelskosten		-30	-41
	365.000	399.142	374.749

In 2019 bedroeg de omvang van het personeelsbestand 4,9 FTE, in 2020 zal dit lager zijn omdat een medewerkster vertrekt en niet vervangen wordt. Bij een medewerker zal tijdelijk gedurende 6 maanden een urenuitbreiding plaatsvinden. De verwachting is dat het aantal FTE in 2020 4,2 zal bedragen.

Overige organisatiekosten (13)

Huisvestingskosten	25.000	16.717	16.667
Bureaunkosten	15.000	20.839	16.919
Computerkosten	10.000	19.821	23.934
Reis- en verblijfkosten medewerkers	4.000	4.582	3.560
Abonnementen en lidmaatschappen	5.000	5.344	5.716
Accountantskosten	4.000	7.207	3.680
Vergaderkosten	2.000	1.391	500
Overige kosten	5.000	2.707	3.562
	70.000	78.606	74.538
<i>Overige personeelskosten</i>			
Reisverzekering	-	-	296
Scholing	-	-	891
Personeelsfestiviteiten	-	2.628	1.577
Jubilea en afscheid personeel	-	225	273
	5.000	2.853	3.037
Totaal overige organisatiekosten	75.000	81.459	77.575

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten (vervolg)

	Begroting 2020 €	Realisatie 2019 €	Realisatie 2018 €
Projecten uit WFPP, MATRA & Shiraka (14)			
<i>Regio Zuidoost Europa</i>			
Albanië	-	14.236	2.988
Bosnië & Herzegovina	-	224	10.907
Macedonië	-	17.641	24.782
Montenegro	-	169	4.890
Servië	-	7.060	14.432
<i>Regio Midden-Oosten & Noord Afrika</i>			
Libanon	-	-	11.607
Jordanië	-	46.399	17.616
Marokko	-	1.992	6.604
Tunesië	-	31.534	18.053
<i>Regio Oost-Europa</i>			
Armenië	-	15.488	12.708
Wit-Rusland	-	21.252	10.000
Georgië	-	1.489	2.502
Moldavië	-	-	1.150
Oekraïne	-	13.197	34.928
Trainer de trainers		5.369	
	130.000	176.052	173.167

Internationale Projecten European Forum (15)

Algemene kosten	223	8.071
Kosovo	-	1.097
PES congres Lissabon	-	2.423
Georgie	5.788	5.390
25 jarige bestaan European Forum	-	588
News Service	6.542	3.321
25 years of the European Forum: partner meeting in Ljubljana	11.167	
Eastern Europe Women's summit in Kiev	15.312	-
	-	-
Future Leaders 2018 - 2020: MENA training in Amman	23.723	
Summer Academy 2018 - 2021: Eastern Europe	28.897	28.832
Regional Best Practise in the Western Balkans: LGBTI	11.399	7.984
	220.000	103.051
		57.705

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten

	Begroting 2020 €	Realisatie 2019 €	Realisatie 2018 €
Projecten De Born (16)	30.000	29.175	20.642

De uitgaven hebben betrekking op specifieke trainingen voor vrouwen en worden onttrokken aan De Born Vrouwenfonds. Dit project heeft in 2019 een omvang van 5,6 % van de totale projectkosten, Dit jaar is dat 7,1%. Voor de organisatiekosten van deze specifieke projecten zal daarom een bedrag van € 34.835 van de totale organisatiekosten worden onttrokken aan Bestemmingsfonds De Born, voorafgaand jaar was dat € 26.372.

Foundation European Progressive studies (17)

De FMS doet in samenwerking met Foundation European Progressive Studies (FEPS) een aantal projecten waar zij een bijdrage voor krijgt. De FMS is daarnaast een bijdrage verschuld voor de kosten die FEPS maakt.

Het betreft de volgende projecten:

Afrikadag

Externe kosten	14.962	
eigen bijdrage betaald aan FEPS	23.156	

Deepening Democracy

Externe kosten	13.007	
----------------	--------	--

Migration

Externe kosten	2.116	5.055
eigen bijdrage betaald aan FEPS	3.000	

Climate Justice

Externe kosten	288	
----------------	-----	--

Reclaiming Democracy

Externe kosten	12.285	
----------------	--------	--

FEPS political parties

Eigen bijdrage (WFPP & Shiraka)		
Af: Doorber. aan Projecten/conferenties FMS		21.586

90.000	68.814	26.641
--------	--------	--------

Statutaire bepalingen resultaatbestemming

Overeenkomstig de statuten besluit het bestuur omtrent de bestemming van het resultaat. Dit in overeenstemming met de statutaire doelstellingen van FMS.

Voorstel resultaatbestemming verslagjaar

Het negatieve resultaat vóór bestemming bedraagt € 126.710. Een bedrag van € 64.010 zal ten laste komen van De Born vrouwenfonds, een bedrag van € 62.700 zal ten laste komen uit de continuïteitsreserve.

Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Den Haag op 24 juni 2020

Manuela Monteiro (voorzitter)

Kirsten Meijer (vicevoorzitter)

Liselore van der Heijden (penningmeester)

Kati Piri (PvdA internationaal secretaris)

Roelof van Laar (algemeen bestuurslid)

Ayaan Abukar (algemeen bestuurslid)

Lau Schulpen (algemeen bestuurslid)

Yannick du Pont (algemeen bestuurslid)

Milka Yemane (algemeen bestuurslid)

Stichting Foundation Max van der Stoel For Democracy, Development and Dialogue (FMS)
Postbus 30204
2500 GE 's-GRAVENHAGE

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Foundation Max van der Stoel For Democracy, Development and Dialogue (FMS)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Foundation Max van der Stoel For Democracy, Development and Dialogue (FMS) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2019 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Foundation Max van der Stoel For Democracy, Development and Dialogue (FMS) te 's Gravenhage per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019 met een balanstotaal van € 449.363;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2019 met een resultaat van € 126.710 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Foundation Max van der Stoel For Democracy, Development and Dialogue (FMS) te 's-Gravenhage, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven' vereist is.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

- 2 -

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de onderstaande bijlage bij onze controleverklaring.

[Redacted] Bedrecht, 29 juni 2020.

[Redacted] accountants B.V.

[Redacted]
Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van Stichting Foundation Max van der Stoel For Democracy, Development and Dialogue (FMS) te 's-Gravenhage

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Begroting 2020

		2020	2020	2019
		Herzien	Goedgekeurd	
		03-04-20	11-12-19	
Inkomsten				
1.1	WFPP/MATRA/Shiraka			327.148
1.1.1	WFPP	134.000	149.160	
1.1.2	Matra	50.039	50.039	
1.1.3	Shiraka	152.690	152.690	
1.2	Bijdrage aan het European Forum			243.000
1.2.1	Olof Palme projects	140.000	140.000	
1.2.2	Labour Party/ Westminster	170.000	170.000	
1.2.3	Overige contributies	70.000	70.000	
1.3	Bijdrage van de PvdA	88.300	18.300	18.300
1.4	Fondsenwerving	65.000	70.000	70.000
1.8	Partner bijdragen Afrikadag	0	35.000	35000
1.9	Onttrekking reserve ex De Born	0	55.000	55000
1.11	FEPS Afrikadag en Climate Justice	20.000	40.000	150000
		890.029	950.189	898.448
Uitgaven	Organisatie			
2.1	Salarissen	350.000	350.000	365000
2.2	Huisvesting	25.000	25.000	25000
2.3	Bureaunkosten	15.000	15.000	15000
2.4	Computerkosten	10.000	10.000	10000
2.5	Reis en verblijfkosten	4.000	4.000	4000
2.6	Overige personeelskosten/ opleidingen	5.000	5.000	5000
2.7	Abonnementen en lidmaatschappen	5.000	5.000	5000
2.8	Accountantskosten	4.000	4.000	4000
2.9	Vergaderkosten	2.000	2.000	2000
2.11	Kosten fondsenwerving	9.000	9.000	9000
2.12	Overige kosten	10.000	5.000	5000
		439.000	434.000	449000
Uitgaven	Projecten (directe kosten)			
3.1	bi-laterale steun aan partijen	130.000	165.000	165.000
3.2	internationale projecten	220.000	270.000	150.000
3.2.1	Projecten De Born	0	25.000	30000
3.3	Projecten in Nederland	5.000	10.000	10000
3.4	Projecten met FEPS	20.000	40.000	90000
3.5	FMS Denktank	zie FEPS	zie FEPS	0
3.6	Building change	3000	3000	3000
		378000	513000	448000
	Inkomsten	890029	950189	898.448
	Uitgaven	817000	947000	897000
		73029	3189	1.448

